

Vijftig jaar in 2010 Kalken.

Verzamelde verhalen en anekdotes.

Colofon.

Uitgave van de *Stuurgroep Vijftig in Kalken in 2010* ter gelegenheid van het feest van de vijftigjarigen te Kalken op zaterdag 16 oktober 2010.

Samenstelling: Stuurgroep Vijftig in Kalken in 2010.

Redactie en verantwoordelijke uitgever: André Van De Sompel.

Correctie: Erik Rogiers.

Lay-out: Marc Van Rysselberghe.

Kalken, 16 oktober 2010.

Met steun van het gemeentebestuur Laarne en de Provincie Oost-Vlaanderen.

Wettelijk Depot: D/2010/12.415/1.

INHOUD.

EDITORIAAL.	3
DE ORGANISERENDE STUURGROEP.	5
FEESTPROGRAMMA.	7
LIJST VAN DE FEESTGENODIGDE VIJFTIGJARIGEN.	9
MIJMERING VAN EEN LEERKRACHT.	14
HOOFDSTUK 1.	
EEN BEETJE GESCHIEDENIS.	17
A. Wat meer over Kalken tot 1960.	17
1. Markante feiten tot 1960 op een rijtje.	19
2. Spotnaam voor de Kalkenaren: de Unkerzakken.	22
3. Kleine verzameling Kalkense dialectwoorden en uitdrukkingen.	23
B. Gebeurtenissen in 1960.	33
1. Markante gebeurtenissen wereldwijd en in België.	33
2. Het weer in België: de uitschieters.	35
3. Twee opgemerkte nieuwgeboren spruiten in Kalken.	36
C. Gebeurtenissen na 1960.	37
1. Wat gebeurde er zoal in de wereld tijdens de eerste levensjaren?	37
2. ... en in Europa?	38
3. ... en in België?	38
HOOFDSTUK 2.	
DE SCHOLEN IN KALKEN, DE PLAATS WAAR WE ELKAAR LEERDEN KENNEN.	41
A. Korte schets van de geschiedenis en de samenstelling van het onderwijs in Kalken.	41
B. De lerarenkorpsen op de diverse scholen.	45
1. De kleuterschool.	45
2. De lagere school.	46
C. Verhalen uit ...	51
1. De parochiale kleuterschool.	51
2. De gemeentelijke jongensschool.	51
3. De parochiale meisjesschool.	54
4. De rijkslagereschool.	55
5. Een schoolreisgeheugen.	56

HOOFDSTUK 3.	
BUITENSCHOOLSE BELEVENISSEN UIT DORP EN FAMILIE.	57
A. Buitenschoolse vorming.	57
B. Vakantie en bezigheden thuis.	58
C. Sinterklaas thuis op bezoek.	60
D. Kermissen.	61
E. Communiefeesten.	63
F. Sport en verenigingen.	64
G. Groepsreizen.	67
H. De autoweg E3/E17.	68
I. Nieuwe woongelegenheden.	70
HOOFDSTUK 4.	
ELK GAAT ZIJN EIGEN WEG.	73
A. Herinneringen aan het middelbaar onderwijs.	73
1. In Kalken: de huishoudschool.	73
2. In Wetteren.	75
3. In het Gentse.	77
4. In Wachtebeke.	77
5. In Lokeren.	78
6. In Zele.	79
B. Legerdienst.	80
C. Uitgaan, lief en leed, vrijen en trouwen.	80
HOOFDSTUK 5.	
OP STAP IN HET KALKENSE DORPSCENTRUM, VOOR DE LIEFHEBBERS.	83
SLOTGEDACHTE.	97
UITSMIJTER.	98
BRONNEN.	99
SPONSORS.	100

Editoriaal.

Een brochure ter gelegenheid van het feest der vijftigjarigen van Kalken? Waarschijnlijk maken jullie zich hierbij spontaan een aantal bedenkingen.

Het is inderdaad niet echt de gewoonte om ter gelegenheid van dit feest een brochure uit te brengen. En toch, reeds bij de eerste ontmoetingen van de stuurgroep eind 2009, waren wij het erover eens dat zo een brochure plezant en tegelijkertijd ook interessant zou kunnen zijn, zowel voor hen die hun jeugd in Kalken hebben doorgebracht en er nu nog wonen, als voor diegenen die *immigreerden* en *emigreerden*.

Wij willen proberen om jullie Kalken en zijn geschiedenis wat te laten herbeleven met vooral verhalen waarmee onze groep vijftigjarigen voeling heeft of gehad heeft. Tegelijkertijd is het ook de bedoeling om dit alles te plaatsen in de indringende veranderingen en evoluties die de wereld sedert onze geboorte meegemaakt heeft: opkomst auto, televisie, computer, internet, gsm, enz.

Hierbij hebben we 1960 als keerpunt genomen. Er, misschien wat chauvinistisch, van uitgaand dat, na 1960, de wereld nooit meer geweest is zoals hij vroeger was. Vergeef ons als dit een verkeerde veronderstelling is.

Het viel de stuurgroep tijdens de maandelijkse bijeenkomsten ook op dat herinneringen en ervaringen bij iedereen toch zo verschillend zijn. Zelfs in een kleine leefgemeenschap als Kalken merkt men dat er een duidelijk verschil bestaat tussen het dorp zelf en het gebied buiten de dorpskom, de boerenbuiten. Tevens wordt er in Kalken nogal gemakkelijk een onderscheid gemaakt tussen ‘noord’ (ten noorden van de ‘grote baan’ of ‘t geboorte’) en ‘zuid’ (ten zuiden van de ‘grote baan’ of ‘t stad’). Wij hebben getracht om elk van deze facetten zoveel mogelijk aan bod te laten komen. In deze context willen we ook even aanhalen dat aanvankelijk in overweging werd genomen om dit feest samen met de vijftigjarigen van Laarne te organiseren. Maar omwille van het ontbreken van een traditie op dit gebied en tevens omwille van de hierboven aangehaalde verschillen, werd deze optie uiteindelijk niet weerhouden.

Wij houden eraan om het gemeentebestuur en de provincie te danken voor hun bereidwillige medewerking. Zonder de financiële inbreng van de sponsors – vijftigjarigen zou deze brochure er evenmin gekomen zijn.

Het lag niet in onze bedoeling om met deze brochure het verhaal van elke vijftigjarige afzonderlijk te brengen. Als we erin slagen om dit document als leidraad te laten dienen voor eenieder om zijn/haar eigen verhaal te brengen, zijn/haar eigen jeugdherinnering(en) naar boven te brengen, dan zijn we al heel tevreden.

We hebben een gulden middenweg gezocht en misschien gevonden.

André Van De Sompel
Redactie

Illustratie 1. Vierde leerjaar gemeentelijke jongensschool Kalken, periode 1969-1970, met meester Paul Hanselaer.

Vlnr. boven: Alain Degeest, Paul De Landtsheer, Rudi De Baere, Patrick Bogaert, André Van De Sompel, Marc Van Rysselberghe en meester Paul Hanselaer.

Vlnr. derde rij: Marc Krick, Christian De Wandel, Marc Beyl, Daniël Poelman, Eddy Oosterlinck, Luc Buysse, Marc Raman.

Vlnr. tweede rij: Marc De Maesschalck, Johan De Bruycker, Dino Leon, Johan Eeraerts, Marc Raman, Freddy Van Malderen.

Vlnr. vooraan: Martin Baele, Luc Rottiers, Danny Van Herreweghe, Erik Rogiers.

De organiserende stuurgroep.

Het is de gewoonte geworden dat mensen, die vijftig jaar worden, hun verjaardag op een bepaalde dag in dat jaar samen vieren.

Met dat doel werd sinds november 2009 door een stuurgroep voor Kalken gewerkt aan de voorbereiding van een feestavond op zaterdag 16 oktober 2010.

Die groep van tien personen vergaderde tien keer om alles tijdig in kannen en kruiken te krijgen.

Op onze Blog (http://Bloggen.be/kalken_50_2010) werden allerlei verhalen, foto's en documenten geplaatst met als doel zoveel mogelijk mensen, die een band hebben of hadden met Kalken, te motiveren om samen mee te vieren.

We nodigden iedereen uit die

- vanaf zijn/haar geboorte in Kalken woonde.
- er school liep (kleuterschool, lager gemeentelijk onderwijs, lager vrij onderwijs, kleuter- en lager rijksbasisonderwijs en de huishoudschool).
- sinds een bepaalde tijd in Kalken woont.

De stuurgroep bestaat uit:

Clerick Miriam
Degeest Alain
Lintacker Christine
Rogiers Erik
Rogiers Nadine
Schack Karine
Strobbe Christine
Van De Sompel André
Van Malderen Freddy
Van Rijsselberghe Marc

Illustratie 2. Miriam Clerick gekiekt op de speelplaats van het schooltje op de wijk Eesvelde, huidige Peperstraat.
Het was blijkbaar de gewoonte dat de poney op heel wat scholen aan de fotoshoot deelnam.

Feestprogramma 16 oktober 2010.

18 uur	○ Ontvangst op het gemeentehuis van Kalken door het College van burgemeester en schepenen van Laarne.○ Plechtige overhandiging van de herinneringsbrochure aan de genodigden.○ Bij een drankje en een hapje voorzien we een vleugje ontspannende cultuur.
19 uur	○ Verplaatsing naar de feestzaal: zaal Koninklijke Harmonie, Koffiestraat 72, 9270 Kalken.
19.30 uur	○ Ontvangst in de feestzaal met aperitief en hartige hapjes.○ Tijdens het eten kan je gaan, staan en zitten waar je wil.○ Voorgerecht
Glaasje gevuld met speelse salade van Gandaham, sla en meloenstukjes.
Scampi's met een licht pikant sausje.
Aspergenroomsoep en broodjes.○ Hoofdgerecht in buffetvorm.
Tongrolletjes met een brunoise van fijne groentjes en een licht saffraansausje.
Gevulde kalkoenfilet met een stroganoff sausje.
Worteltjes, witloof, broccoli en aardappelkroketjes.○ Dessertbord en koffie.○ Vergezeld van de aangepaste wijnen.
Na de feestmaaltijd	○ Muziek door Discobar Megavox uit Deinze en dansgelegenheid tot in de vroege uurtjes.

Omkadering van de ontvangst op het gemeentehuis:

- Aanwezigheid classic-cars, met medewerking van Pieter Rogiers en TLS¹.
- Versiering met planten, met medewerking van Bloemen en Planten Temmerman, Heirweg 3, 9270 Kalken.

In de feestzaal is een tentoonstelling van gebruiksvoorwerpen uit onze schooltijd opgesteld.

¹ TLS organiseert elk jaar in juni een classic-carstreffen in de onmiddellijke omgeving van de wijk Eesvelde.

Illustratie 3. Het eerste gebouw van de rijkslagere basisschool langs de huidige Nerenweg in Kalken. De school werd opgericht in 1964.

Lijst van de feestgenodigde vijftigjarigen, 16 oktober 2010.

<i>Naam</i>	<i>Voornaam</i>	<i>Huidige woonplaats</i>
Baele	Martin	Kalken
Baele	Martine	Kalken
Baeyens	Marleen	Overmere
Beek	Yvette	Kalken
Bernaert	Godfried	Kalken
Beyl	Marc	Kalken
Bogaert	Patrick	Kalken
Buysse	Luc	Kalken
Clerick	Dirk	Kalken
Clerick	Miriam	Kalken
Cocquyt	Patrick	Kalken
Colman	Kathleen	Overmere
Dauwe	Patrick	Kalken
David	Alessandra	Arba (Italië)
David	Johan	Laarne
De Backer	Geert	Wetteren
De Baere	Rudi	Laarne
De Beir	Marnix	Kalken
De Bock	Roland	Kalken
De Bruycker	Johan	Kalken
De Bruyne	Carine	Kalken
De Coninck	Eric	Kalken
De Coster	Marleen	Kalken
De Craecker	Walter	Kalken
De Graeve	Erika	Kalken
De Grauwe	Christine	Kalken
De Greef	Piet	Wetteren
De Kegel	Yvan	Laarne
De Keyser	Luc	Kalken
De Koker	Marnix	Kalken
De Landtsheer	Paul	Kalken
De Lathouwer	Johan	Kalken
De Maesschalck	Marc	Kalken
De Maesschalck	Patrick	Laarne
De Maesschalck	Patrick	Lokeren
De Meester	Annick	Kalken
De Meyer	Carine	Kalken
De Roker	Willy	Zeveneken
De Vijlder	Nadine	Cooloongup (Australië)
De Vos	Guy	Kalken
De Wandel	Chris	St.-Lodewijk Deerlijk
De Weerd	Christine	Laarne

De Wilde	Colette	Dendermonde
De Winter	Christine	Kalken
De Winter	Hugo	Kalken
De Winter	Kathleen	Kalken
De Winter	Walter	Kalken
Degeest	Alain	Kalken
Delmaire-Noterman	Frank	Kalken
Dierickx	Karina	Kalken
Eeraerts	Johan	Wetteren
Everaert	Magda	Stekene
Everaert	Monique	Kalken
Fack	Nadine	Kalken
Haeghens	Marleen	Kalken
Haentjens	Ronny	Laarne
Heirman	Rita	Gent
Huylebroeck	Danny	Overmere
Krick	Marc	Kalken
Leon	Dino	Kalken
Lintacker	Christine	Kalken
Loufs	Karina	Laarne
Maes	Brigitte	Kalken
Maes	Karina	Kalken
Malisse	Dominique	Kalken
Mareen	Linda	Kalken
Meganck	Marina	Wetteren
Meirsman	Ludwig	Wetteren
Mertens	Marianne	Blankenberge
Oosterlinck	Eddy	Aalter
Pauwels	Marie Rose	Destelbergen
Poelman	Daniël	Dendermonde
Poelman	Wim	Kalken
Poupaert	Daniël	Kalken
Praet	Caroline	Kalken
Praet	Nadine	Lochristi
Raman	Dirk	Kalken
Raman	Marc A	Zelee
Raman	Marc C	Ingelmunster
Raman	Peter	Kalken
Raport	Hilde	Kalken
Roels	Frank	Kalken
Roels	Caroline	Wetteren
Rogiers	Dina	Kalken
Rogiers	Erik	Lokeren
Rogiers	Johan	Lochristi
Rogiers	Nadine	Kalken

Rogiers	Peter	Heusden
Rogiers	Rudy	Kalken
Rottiers	Luc	Kalken
Schack	Karine	Kalken
Schalck	Martin	Laarne
Schepens	Elisabeth	Limal
Sennesael	Jean-Pierre	Kalken
Siccard	Godelieve	Kalken
Sonneville	Luc	Laarne
Steyaert	Christelle	Denderhoutem
Strobbe	Christine	Kalken
Thiré	Lidwine	Beervelde
Van Acker	Eric	Kalken
Van Bastelaere	Marc	Kalken
Van Damme	Patrick	Destelbergen
Van De Sompel	André	Kalken
Van De Velde	Eddy	Zelee
Van Driessche	Ingrid	Kalken
Van Geert	Marie-Paul	Kalken
Van Hecke	Eddy	Schellebelle
Van Herreweghe	Danny	Zeveneken
Van Hoecke	Anne-Marie	Kalken
Van Hoecke	Luc	Kalken
Van Imschoot	Marina	Kalken
Van Kersavond	Herwig	Kalken
Van Malderen	Freddy	Kalken
Van Nieuwenhuysse	Patrick	Kalken
Van Overmeire	Yvan	Kalken
Van Rysselberghe	Marc	Kalken
Van Wassenhove	Olga	Gent
Vereecken	Erwin	Kalken
Verhofstadt	Marleen	Wetteren
Verhofstede	Chris	Kalken
Vermeulen	Luc	Kalken
Verschraegen	Hans	Kalken
Verstraeten	Anne	Kalken
Vervaet	Brigitte	Kalken
Vervaet	Danny	Overmere
Vispoel	Peter	Kalken
Westelinck	Erwin	Kalken
Wyckhuysse	Ingrid	Kalken

Er werden dus in totaal 128 personen uitgenodigd.

We stellen vast dat de woonplaats van die genodigden voor iets meer dan 60% Kalken is. Indien we de inwijkelingen even buiten beschouwing laten, mogen we toch wel stellen dat er veel mensen in Kalken blijven wonen zijn. Dit wijst er enerzijds uiteraard op dat het in Kalken zeer goed toeven is, maar anderzijds geeft het als aanwijzing dat wij nog tot een vrij honkvaste generatie behoren.

Illustratie 4. Nog maar pas geboren en al in de krant vermeld.
Uittreksel uit Dagblad Het Volk, eind januari 1960.

Helaas verloren we enkele leeftijdsgenoten.
We willen hen hierbij gedenken.

Audenaerde Johanna (1960-1979).
De Blauwer Jean-Pierre (1960-2004).
D'Hondt Franky (1960-1970).
Goeman Walter (1960-2000).
Poelman Claudine (1960-2007).
Verhoeven Martine (1960-1992).

Illustratie 5. Vijftigjarigen aan het gemeentehuis te Kalken.
16 oktober 2010.

Illustratie 6. Vijftigjarigen aan het gemeentehuis te Kalken.
16 oktober 2010.

Mijmeringen van een leerkracht.

Mevrouw Maria Baes (°1922) is nog steeds enthousiast als ze over haar ervaring als leerkracht in het eerste leerjaar in de “meisjesschool in de Kouters” vertelt.

Het was voor haar heel belangrijk dat ze zich als leerkracht kon “uitleven” en haar fantasie gebruiken om de kinderen “goesting” te laten krijgen in het naar school gaan.

Maria maakte heel wat gedichtjes die in klas- en schoolverband gebruikt werden. Ze maakte liedteksten op bestaande melodieën. De muren van de klas werden met behangpapier behangen zodat de kinderen erop konden schrijven en tekenen.

Poppenkast spelen en zich verkleden tijdens de lessen, waren evenveel gebruikte onderwijstechnieken.

Maria herinnert zich nog dat ze bij het aanleren wat de lengte van een meter was, een gracht van een meter breedte liet uittekenen. Hilariteit bij de kinderen natuurlijk wanneer bleek dat de juffrouw niet over die brede gracht kon springen...

Een andere plezante gebeurtenis was het bezoek van Sint-Niklaas met zijn Zwarte Piet. Maria zorgde er telkens voor dat een of ander spelletje werd gespeeld waarbij Zwarte Piet meestal de dupe ervan werd.

Mevrouw Maria Baes haalde een aantal gedichten van onder het stof en we nemen deze bij wijze van eerbetoon aan alle leerkrachten hier onder op.

Het paard en de mus.

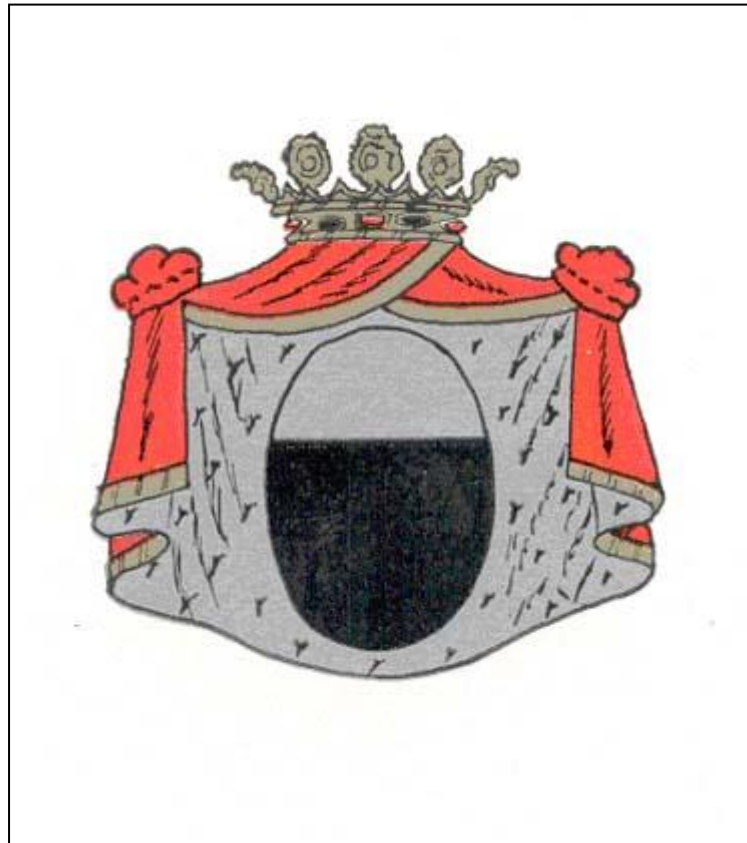
*Paardje, uw krib is boordevol
En mijn buik is leeg en hol.
Krijg ik ook een hapje of twee?
Hee, wel ja dus, eet maar mee.
Pik maar toe zoveel je kunt,
't is u allerbest gegund.
Ho, sprak mus, is 't anders niet?
Ik weet wel raad voor dat verdriet
Meteen vloog ze over paard zijn kop
En hapte al de vliegen op.*

Dit gedichtje werd haar aangeleerd
door haar moeder Romanie
Thienpont (1889-1963).
Maria gebruikte het dan natuurlijk
ook in de lessen.

Een ander gedichtje maakte mevrouw Maria Baes aan het einde van haar actieve loopbaan als lerares ter herinnering aan de meisjes die ze in het eerste leerjaar mocht begeleiden.

Ik zal ze missen

*Het wipneusje met de paardestaart
Het blozend kriekje met het zwarte haar
De tros blonde krullebol
De wispelturige draaitol
De babbelzieke meid
De zwijgzame Griet
De aanstellerige Leen
De teruggetrokken Neel
De slordige trien
De sekure Fien
De rumoerige Kelly
De veel te stille Nelly
Zij hebben af en toe
Mijn problemen opzij gezet
En de hunne zonder taboe
In de plaats geperst.*

Illustratie 7. Kalkens wapenschild goedgekeurd bij KB van 30 mei 1958.

Illustratie 8. Het oude gemeentehuis van Kalken met aanpalende kantschool (rechts) werd in de periode 1962-1963 afgebroken.

HOOFDSTUK 1.

EEN BEETJE GESCHIEDENIS.

Het is hier niet de bedoeling de ganse geschiedenis van Kalken te schrijven of te herhalen.

Wel willen we enkele gebeurtenissen die in de stuurgroep aangehaald werden en die bij de bevraging naar voor werden gebracht, een plaats geven.

A. Wat meer over Kalken tot 1960.

Kalken is een dorp van ongeveer 5000 inwoners met een relatief bescheiden geschiedenis.

Zoals elke leefgemeenschap wordt die gekenmerkt door de bewoners en de specifieke omgeving.

Als toenmalige gemeente had Kalken ook een wapenschild. De omschrijving van het wapenschild is als volgt: *Sabel (zwart), zilveren schildhoofd, ovaal schild op een mantel van keel (rood), gevoerd met hermelijn en op de top een kroon van vijf fleurons*. Het ovaal schild verwijst naar het feit dat in een bepaalde periode, namelijk de tweede helft van de achttiende eeuw, de heerlijkheid van *Calcken en de Nieuwe Gaver* in het bezit was van een adellijke dame.

Het oudst gekende schepen- of gemeentehuis van Kalken werd in de periode 1962-1963 afgebroken. De aangifte van een geboorte te Kalken diende tot dan in dat gebouw te gebeuren. De ouders van kinderen die in aanpalende gemeenten of steden met een kraamkliniek werden geboren, dienden hun kind aan te geven in die entiteit. In de jaren 1960 dienden twee getuigen bij de geboorteaangifte aanwezig te zijn.

Dit gebouw verdween om plaats te maken voor de vernieuwde provinciale weg Oosterzele – Lokeren.

Kalken was in de negentiende eeuw een dorp met beperkte industriële ontwikkeling. De industriële instellingen en de belangrijkste handelszaken waren in handen van een beperkt aantal families: de families Dauwe, De Smet, Tibbaut, Debbaudt, D'Haemer, Schollaert, Braeckman, Cremers, enz... Daartegenover stond een belangrijke groep landbouwers, ambachtslieden, textielwerkers en arbeiders. Vooral de arbeiders kregen het na enkele mislukte oogsten in het midden van de negentiende eeuw en na de ineenstorting van de huisnijverheid steeds moeilijker om de eindjes aan elkaar te knopen.

De belangrijkste handelszaken en industriële instellingen waren voornamelijk in het dorp, rond het haventje en op de wijk De Kruisen, langs de huidige Dendermondsesteenweg, gevestigd. Op de wijken Hussevelde en Eesvelde waren ook kleine kernen aanwezig.

De ligging in de Scheldevallei was een bron van welvaart, maar naar mate we de twintigste eeuw naderden, kreeg Kalken het steeds moeilijker. Door de rechte trekking van de Schelde, de verzanding van Kalkenvaart en de opkomst van modernere vervoermiddelen verminderde het belang van Kalken.

Illustratie 9. Kalkenvaart ter hoogte van het Vaartplein te Kalken, april 2010.
Foto André Van De Sompel.

Het handvol aantal families dat naar het einde van de negentiende eeuw op industrieel vlak de lakens uitdeelde, bewoonde in het dorpscentrum huizen die aan hun stand beantwoordden.

Een aantal van die gebouwen werd in de twintigste eeuw om velerlei redenen gesloopt. Er was levensruimte nodig in het dorpscentrum dat door de aanleg van de tram in 1891 veel te eng geworden was. Met de opkomst van de vrachtwagens en de auto's was nog meer ruimte nodig zodat bij de modernisering van de provinciale baan Oosterzele - Lokeren opnieuw gebouwen werden neergehaald. De oudere industriële gebouwen, zoals molens en brouwerijen, stonden er na WO I werkloos bij. De meeste van die gebouwen zijn ondertussen verdwenen.

Na W.O. II werden plaatselijk geschiedkundig waardevolle gebouwen afgebroken onder invloed van de “golden sixties”: radicale modernisering had voorrang op aanpassing van bestaande gebouwen.

1. De markantste feiten tot 1960 op een rijtje.

Tijdstip of periode	Kalken
1191	Oudste vermelding: <i>Calkine</i> .
1228-1229	Robrecht van Bethune, heer van Dendermonde, geeft zijn bezittingen in Laarne en Kalken in leen aan Giselbrecht van Zottegem, heer van Ressegem, Leeuwergem, Laarne en Kalken.
1405	Oudste vermelding van de heerlijke windmolen op de driehoek Kwernstraat – Nerenweg – Kleine Molenstraat: pachtcontract voor de schepenenen van de keure van Gent.
1452	Buitenverblijf van de heren van Kalken (gelegen Gaverstraat – Vaarschootstraat) door Gentenaars vernield.
1469	Kalken telt ongeveer 550 inwoners.
1530/1540/1544	Graven Kalkenvaart met als doel de afwatering naar de Schelde te verbeteren en om Kalken via die vaart en de Schelde te verbinden met de buitenwereld. Aan de dorpskern zou een handelshaventje ontstaan. Kalkenvaart bleek echter door de getijdewerking van de Schelde onderhevig aan verzanding. Op regelmatige tijdstippen moest de waterweg uitgebaggerd worden.
Ten tijde van de Calvinistische Republiek te Gent (1577-1584)	Houten windmolen in de Boombos verwoest. Kalkenkerk: sacramentstoren verwoest en klokken gestolen. Kalken platgebrand (eind 1583).
1583	De pest woedde in zulke hevigheid <i>dat er op het kerkhof bijna geene plaets meer te vinden was om de doden behoorlijk te begraven</i> .
1585-1595	Restauratie van Kalkenkerk
1607-1608	In Kalken en Laarne worden in totaal acht mensen vervolgd wegens hekserij. Hiervan werden er vijf ter dood veroordeeld, twee verbannen en één vrijgelaten.
1645	Muur van het kerkhof van Kalken afgebroken.
1658	Bouw schepenhuis van Kalken: onderaan een schooltje, bovenaan de raadszaal.
Omstreeks 1677	Als soldaat van een Hollandse troepenmacht op doortocht, tekende Constantin Huyghens een deel van Kalkenkerk en de pastorie.
1777-1779	De kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden: de Oostenrijkse graaf de Ferraris bracht ook Kalken in kaart.
Periode 1760-1780	Veelvuldige overstromingen van onder andere delen van Laarne en Kalken waren aanleiding tot het oprichten van onderzoekscommissies ter bestudering van de aloude overstromingsproblematiek rond de Schelde in het Land van Dendermonde.

1780-1781	Aanleg van de eerste parochiale beerputten aan de aard van het Kalkense haventje.
Kort voor 1800	Oprichting van de muziekmaatschappij die nu de Koninklijke Harmonie Sint-Cecilia genoemd wordt.
1806	De Wetterse enclave Raveschoot, gelegen tussen de Hanselaarstraat en de Rivierstraat, wordt bij Kalken gevoegd.
1817	Oprichting van eerste polderbestuur in het kader van de overstromingspreventie: de <i>Meerschagie van de leege landen van Calcken</i> .
1827-1829	Bouw gemeenteschool op de wijk De Kruisen.
1829-1839	Heraanleg provinciale wegen Gent-Zele en Oosterzele – Lokeren.
1837	Eerste stoommachine voor brouwerij De Smet, geïnstalleerd in het gebouw dat nu de Mouterij genoemd wordt.
1840-1860	Landbouwcrisis: maatregelen om de gevolgen te beperken. Oprichting van kantschool (periode 1843-1845) en leerwerkhuis (1853) in Kalken.
1863-64	De katholieke brouwer Eugene Cremers komt zich in Kalken vestigen.
Periode 1870-1880	Reactie van de katholieke gemeenschap op de groeiende macht van de liberalen: heroprichting van kapellen en bouw van nieuwe en officiële godshuizen of kloosters (ter vervanging van particuliere initiatieven). De zusters van Sint-Vincentius à Paulo van Wachtebeke zouden in Kalken ongeveer een eeuw lang instaan voor het onderwijs in het tijdens de schoolstrijd (1879-1884) ontstane nieuwe onderwijsnet - het vrije onderwijs - naast het gemeentelijk onderwijs.
1882-1890	Rechttrekking van de Schelde waardoor de Schelde niet meer een deel van de zuidgrens van Kalken is.
1890	Aanvang aanleg van de buurtspoorweg in Kalken.
1893	Bouw van de stenen windmolen aan de Dendermondsesteenweg: <i>De Kruisenmolen</i> . Ter gelegenheid van de inhuldiging ontstond een kermis die nu nog doorgaat: <i>Molekenskermis</i> op de wijk De Kruisen.
Periode 1895-1900	Oprichting van de eerste weverij op fabrieksschaal: Tissage de Calcken s.a.
1908	Eerste gekende georganiseerde viering van het Sint-Pietersfeest op de wijk De Kruisen in juli.
Omstreeks 1911	Besprekingen aanleg elektriciteitsnet Kalken.
1916	De Duitse bezetter poogde het aantal herbergen te verminderen door het opleggen van normen. Voor Kalken beschikken we over een lijst van 224 herbergen. 153 ervan voldeden niet aan de normen gesteld door de bezetter.

1921	Vorming van de gemeente Beervelde met delen van Destelbergen, Kalken, Laarne, Heusden en Lokeren.
Interbellum	Verdwijnen van de houten windmolens: de Heerlijke windmolen in de Kalkense Molenstraat (nu Nerenweg, 1921), de windmolen in de Bontinkstraat (1935), de windmolen in de Vaartstraat (ca. 1938) en de windmolen in de Zomerstraat (ca. 1947). De <i>Kruisenmolen</i> verloor tijdens WO II de wieken en er werd, zoals aan de vroegere molensite in de Bontinckstraat, mechanisch verder gemalen.
1950-1965	Vorming van het huidige dorpszicht van Kalken: overbrenging begraafplaats (1950); verwijderen tramsporen (de laatste tram reed in 1953-1954 door het dorp); bouw nieuw gemeentehuis (officiële inhuldiging augustus 1962); afbraak van het herenhuis van de familie Van Mele (ca. 1962, huidige bushalte); afbraak van de gebouwenrij tussen café Parochiehuis en Kalkenkerk voor de heraanleg van de doortocht van de provinciale weg (1962-1964). Afbraak gemeenteschool op de wijk De Kruisen (periode 1964-1965).
1958	Afsluiting van de Kalkense Vaart voor vaartuigen.
1960	Inhuldiging Kalkense Reuzen Stien en Lies (10 april). De vijftigjarigen anno 2010 worden geboren.

Illustratie 10. Doopplechtigheid van André Van De Sompel in de kapel van het Gentse ziekenhuis Maria Middelaars.

2. Spotnaam voor de Kalkenaren: *De Unkerzakken*.

Over het ontstaan en de betekenis van de bijnaam van de Kalkenaren, *Unkerzak*, bestaan weinig of geen geschreven documenten. De informatie die hierna volgt, is het resultaat van de inhoud van één geschreven bijdrage uit de publicatie van de Geschied-en Heemkundige Kring Jan Broeckaert uit Wetteren uit 1954 en een aantal gesprekken en getuigenissen die André Van De Sompel de voorbije twintig jaar heeft verzameld.

André poneert meerdere verklaringen, bedenkingen en/of veronderstellingen.

Ik denk dat we ervan moeten uitgaan dat de bijnaam een pejoratieve betekenis heeft. Het woorddeel “zak” kan dan bedoeld zijn als pejoratieve benoeming van een persoon met een bepaalde eigenschap. In dit geval zou dit zijn: iemand die zich op een bepaald moment hoofdzakelijk of veel voedt met unkerpap. Die naamgeving kan haar ontstaan vinden in het feit dat men de gewoonte om zich met een bepaald voedingsmiddel te voeden in het belachelijke wil trekken of dat men wil accentueren dat andere voedingsmiddelen te duur zouden kunnen zijn. Zo hebben ook de Wetteraars een gelijkaardig fenomeen: tijdens de wereldoorlogen was er niet zoveel ander ingevoerd voedsel dan haring beschikbaar. Men noemt daarom haring ook wel eens een Wetters biefstuk. We moeten er aan toevoegen dat in gans het Vlaamse land tijdens WO II veel haring werd aangevoerd als voedsel voor de bevolking, ook in Kalken. Er zijn verhalen dat de haring op de vloer van de kantschool werd gegoten bij levering. Wat unkerpap dan is, vernamen we in een artikel uit 1954: het is karnemelk met brokken roggebrood gekookt, zonder toevoeging van bijvoorbeeld suiker of zout omdat die stoffen eerder duur waren. Volgens dat artikel is unkerpap dus een zeer eenvoudig recept dat waarschijnlijk vooral door het armere deel van de werk-of landbouwbevolking gegeten werd (zowel bijvoorbeeld tijdens of na het werk op de akker of in de meersen).

Vandaar dat de scheldnaam mogelijk kan ontstaan zijn in de periode van en na de belangrijke voedselcrisis van de periode 1840-1860 in het ganse Vlaamse land. We moeten er tevens vanuit gaan dat die scheldnaam aan de Kalkenaren door buitengemeentelijke personen toegekend werd en mogelijk als vergelding voor het benoemen van bewoners van andere dorpen door de Kalkenaren. Een veronderstelling temeer dat het om een pejoratieve betekenis gaat. Eenzelfde verklaring kunnen we vinden in de bijnaam van de Overmerenaars als de smouters: een verwijzing naar het feit dat ze anderen het werk lieten opknappen en vertaald naar de spotnaam kan men hier onder verstaan dat ze het beste voor zich hielden: smout was inderdaad een lekkernij die niet altijd en overal op tafel kwam. Een verklaring voor het woorddeel “unker” heb ik nog niet. Sommigen geven als verklaring van het woorddeel “zak” gewoon een of ander recipiënt waarin de unkerpap opgeborgen werd op weg naar het werk in de fabriek of naar het land en/of de meersen.

Het woorddeel “unker” komt ook voor in een gezegde waarbij het klagende geluid bedoeld wordt van dieren die in de stallen staan en honger hebben: “de koeien staan nogal t’unkeren”.

Een andere mogelijkheid is de volgende. De hierna volgende verklaring zou echter betekenen dat de scheldnaam betrekking zou hebben op de welstand van een deel van de bevolking. Rijke boerenzoons hadden de gewoonte om tijdens een avondje uit of ter gelegenheid van de kermis gedroogde paardenmest mee te nemen om aan een mogelijk lief te kunnen aantonen dat ze van goede komaf waren. Die gedroogde stukken paardenmest werd in sommige streken (onder andere in Lede) “unker” genoemd. In dit geval zou de verklaring verwijzen naar een persoon of “zak” die kwam stoefen met zijn goede komaf.

De verklaring voor het woorddeel “unker” als onderdeel van de omschrijving “hunkeren naar iets” lijkt me helemaal niet realistisch.

Persoonlijk geef ik de voorkeur aan de eerste verklaring, namelijk mensen die zich tijdens de crisisperiode van het midden van de negentiende eeuw als dagelijks voedsel niets anders konden permitteren dan unkerpap.

Wie nog andere verklaringen heeft, mag deze gerust doorspelen en toelichten.

3. Kleine verzameling Kalkense dialectwoorden en uitdrukkingen².

Deze bijdrage steunt enerzijds op het werk van Casimir Vermeiren, een naar Zele uitgeweken Kalkenaar. Casimir, die later onder andere de functie van voorzitter van Davidsfonds Zele vervulde, liet vooral na WO II enkele heemkundige bijdragen publiceren in plaatselijke dagbladen. Met de uitspraakregels van de algemene Nederlandse taal als referentie, formuleerde Casimir regels met betrekking tot de uitspraak van de klinkers in het Kalkense dialect. Casimir steunde zich hiervoor ongetwijfeld op herinneringen uit zijn jeugdjaren in Kalken. Uitspraakregels voor de medeklinkers werden niet aangetroffen in de door Casimir opgestelde bijdragen.

Het tweede luik bevat een reeks Kalkense dialectwoorden en -begrippen die verzameld werden door dokter Paul Sonnevile. Paul Sonnevile beleefde zijn jeugdjaren in Kalken, maar woont sinds omstreeks 1955 in Overmere. Het valt op dat hij een aantal woorden uit de dagelijkse medische wereld van toen genoteerd heeft. Zijn grootvader en vader waren dokter te Kalken.

De gegevens in de uitgaven van Dorpsraad Kalken en de studies van de Vakgroep Nederlandse Taalkunde en het huidige Kalkense dialect kunnen verschillen van de dialectvormen die Vermeiren en Sonnevile gebruikten en beschreven. Het feit dat deze bijdrage berust op gegevens van personen die Kalken tientallen jaren verlaten hebben op het ogenblik van hun studie, is mijns inziens niet zozeer een verlies van belangrijke informatie of een bron van vervorming. Zoveel werd duidelijk enkele jaren geleden ter gelegenheid van Kalkenkermis. Toen waren enkele begin de jaren

² VAN DE SOMPEL A., VERMEIREN C., SONNEVILLE P., Bijdrage tot de Kalkense dialectologie, in *Castellum*, jg. XXIII, nr. 4, december 2006, p. 22-31.

1950 naar Texas uitgeweken Kalkenaren op bezoek³. Echt Kalkens van meer dan een generatie terug, wordt nu nog gesproken door mensen die kort na WO II emigreerden. We nemen hiervoor als voorbeeld mevrouw Simonne Verschraegen die met haar Poolse echtgenoot naar de Luikse industriecentra trok.

We legden de woordenlijst van dokter Paul Sonnevile ook voor aan Marcel Meys (°Kalken, 1930) en Remi Hanselaer (°Kalken, 1929), beiden leeftijdsgenoten van Paul Sonnevile. Marcel beriep zich op zijn kennis van het Kalkense dialect zoals hij het nog door zijn grootvader Livien Van De Velde (°Kalken, 1868) horen spreken heeft en zoals hij het zelf ervaren heeft vanaf de jaren 1950, tijdens zijn dagelijks werk in het *geboorte* van Eesvelde tot *tenden* de Bontinckstraat. Die voorlegging aan een beperkt aantal mensen bracht enkele nogal belangrijke uitspraak- en betekenisverschillen aan het licht.

We kunnen gerust stellen dat “Het” Kalkens dialect dus niet bestaat. Afhankelijk van tijdsperiode, woonomgeving ten opzichte van de kern van het dorp, beroepsbezigheid van de bewoners en bepaalde familiale gebruiken, zitten er verschillen in.

Aangezien we de woorden niet fonetisch weergeven, maar wel volgens de hiernavolgende uitspraakregels voor klinkers door Casimir Vermeiren opgesteld, kunnen er toch uitspraakproblemen zijn⁴.

a. Inleiding tot het Kalkens dialect en uitspraakregels van klinkers in het Kalkense dialect ten opzichte van de “beschaafde uitspraak” van woorden in de Algemene Nederlandse Taal door Casimir Vermeiren (1874-1956)⁵.

Het Kalkensche dialect is verre van welluidend. Het is verwant met dit van Laerne en Beervelde. Er is echter een merkkelijk verschil in uitspraak van de korte “i” en de korte “u”.

<i>Nederlands</i>	<i>Kalken</i>	<i>Overmere</i>
<i>betalen</i>	<i>betoilen</i>	<i>batoilen</i>
<i>borstel</i>	<i>bostele</i>	<i>bustel</i>
<i>bewolkt</i>	<i>bewolkt</i>	<i>bawolkt</i>
<i>de Donk van Overmeire</i>	<i>de Doonk</i>	<i>de Donk</i>
<i>gedronken</i>	<i>gedroonken</i>	<i>gedronken</i>
<i>gij</i>	<i>gi (korte i)</i>	<i>ge (korte e)</i>
<i>graszode</i>	<i>ne rus (m)</i>	<i>en zoei (vr)</i>
<i>haag</i>	<i>houge</i> ⁶	<i>weier</i>

³ De familie Van Damme, afkomstig uit de Bieststraat, trok in het begin van de jaren 1950 naar Texas, USA. Enkele zonen uit dat gezin brachten enkele jaren terug een bezoek aan Kalken.

⁴ We kozen dus voor een relatief eenvoudige weergave van de Kalkense uitspraak.

⁵ VERMEIREN C., *Kalken. Het Dialect*, s.d., s.l.. Handschrift van negen pagina's met als illustratie van Vermeirens betoog mbt tot de regels van het Kalkense dialect een liedtekst te dateren tijdens WO I. De oorspronkelijke tekst zou ook een lijst met Kalkense woorden bevat hebben. Die lijst ontbreekt echter in het exemplaar in onze verzameling.

⁶ Nvdr. de “h” wordt evenwel niet uitgesproken.

strook grond waar de gracht gevuld is	hortgat ⁷	mennegat
Karel	Soirel	Sjarel
kruiwagen	kordewougen	kurrewougen
't is	't es	't is
samen	tegoire	tsegoire
Theofiel	Fiel	tsefiel
trouwen	traaien	trane
wieden	wiejen	wiene
worden	worden	wurden
wortel	wortele	wurtel
zaaien	zoi-jen	zoine

Te Kalken is er meestal geen afwijking doch te Laerne en Beervelde wordt de korte “i” uitgesproken als “eie” (versmelting van “ei” met de korte “e”) en de korte u wordt uitgesproken als “eu u” (versmelting van “eu” met korte “u”).

Wetteren maakt deel uit van een groep bestaande o.a. uit Westrem, Schellebelle en Uitbergen. Daar spreekt men min of meer al slepende.

Het dialect van Overmere verschilt grondig van dit van Kalken ofschoon de afstand tusschen de kom der twee dorpen enkel twee en half kilometers bedraagt. Een korte vergelijking zal dit duidelijk maken.

Casimir gaf volgende vuistregels ivm de uitspraak van de klinkers:

- *In Kalken wordt de lange “a” zelden behouden. Ze wordt meestal veranderd in “ou”, “oi” (uitspraak zoals in het Fransch) of in “ei e” (ei-klank versmolten met korte “e”).*
 - *Korte “a” verandert zelden.*
 - *Lange “e” wordt uitgesproken als “eeu”, zooals in leeuw.*
 - *Korte “e” verandert zelden, verandert soms in korte “i”, vent wordt dan vint.*
 - *Lange “ie” verandert zelden.*
 - *Korte “i” wordt meestal behouden, verandert soms in korte “e”, 't is wordt 't es en blik wordt blek.*
 - *Lange “o” verandert meestal in “u eu” (lange “u” versmolten met “eu”) zooals in boom – bueum en hoog – hueuge.*
 - *Korte “o” wordt in zeldzame gevallen veranderd in korte “u”, zoals in borg – burge en zorg – zurge.*
 - *Lange “u” blijft meestal onveranderd, enkele uitzonderingen o.a. vuur – vier.*
 - *Korte “u” wordt soms vervangen door “eu”: kunnen – keunen of door “i”: stuk – stik en zullen – zillen.*
 - *“ij” blijft meestal onveranderd doch niet in gij – gi (korte “i”) en zij – zi (korte “i”).*
- nvdr. De hier vermelde “i” zou eerder als een zeer korte “ei” uit te spreken zijn.

⁷ Nvdr. de “h” wordt evenwel niet uitgesproken.

- “au” wordt gewoonlijk “aa”, zoals in *blauw* – *blaa* en *gauw* – *gaa*.
- “eu” blijft meestal onveranderd.
- “ei” wordt gewoonlijk korte “i”, bijvoorbeeld *ei* – *i*, *heide* – *hi*, *weide* – *wi*.
 - nvdr. De hier vermelde “i” zou eerder als een zeer korte “ei” uit te spreken zijn.
- “oe” blijft onveranderd.
- “ou” wordt gewoonlijk “aa”, zoals in *vrouw* – *vraa*, *oud* – *aa*, *koud* – *kaa*.
- “ui” wordt gewoonlijk behouden doch wordt “eu” in *uier* – *eur*.

In het centrum van het dorp is een lichte toenadering tot de beschaafde uitspraak waar te nemen. Zoo wordt daar gewoonlijk de “e” achtergelaten in woorden zooals voudere, moedere, broere, zustere enz.

Daar zegt men bestuur en niet bestier, kloef en niet kloppere, wi, gi en zi (telkens korte “(e)i”) in plaats van wulder, gulder, zulder, doch de Kalkenaars der buitenwijken houden koppig aan het zuivere dialect. In de lagere school te Kalken wordt, evenals elders, niets gedaan om de kinderen aan te zetten ook buiten de school beschaafd Nederlandsch te spreken.

b. Kleine verzameling dialectwoorden uit Kalken, door dokter Paul Sonnevile (1930-2008⁸).

- *achterwoirstreige* {*achterwoirresse*} = vroedvrouw
- *aandjuen* = ajuin
- een *affel* = handvol
- *affelbreuke* = navelbreuk
- *zue aennuezel als blompap* / {*een kieken*} = belachelijk, flauw, melig
- *gieen appreinse van* = geen kwestie (van) (*appréhence*)
- *bakken* = {*kloppers*} = klompen
- *er bal op zijn* = juist, er pal op zijn
- *gieel dienen bazaar, gieel diene pottekarie* = al die rommel
- *bieeten* = knikkeren van op de knie = {hard lopen}
- *een bekkenieel** = mond = {maar wel: *wil-de-gij-ne-keer-ou-bakhuis-ajen !*}
- *beirbeir spelen* = verstoppertje spelen
- *een beirloete* = aalschepper
- *beirstik* = aalkar
- *zijnen bertel* uitloiten*⁹ = ontspannen, uitbundig doen
- *bierscheleken* = kroonkurk
- *nen blageur* = een stoefer, bluffer
- *'n blekmoie* = een zwak licht
- *een bokse* = een norse vrouw

⁸ Bij enkele woorden maakten Marcel Meys en Remi Hanselaer bedenkingen of aanvullingen. Die bedenkingen of aanvullingen werden tussen {} geplaatst. Meestal gaat het om dialectwoorden die hen in een andere betekenis bekend zijn of om een licht andere uitspraakvorm. Woorden die hen als Kalkens woord echt vreemd lijken, worden gevolgd door *.

⁹ Wel bekend was: *zijnen merten uitlaten*.

- een *boleken* = een afgezaagd stuk boomstronk
- *bootbozze* = knapzak
- *nen botervijver* = een vlinder
- *bozzeken* = washandje = {maar wel *en bozzeken meirpels* = knikkers, ook een zakje met kleingeld}
- *brozen* = korte sokken
- *'t es te deir* = 't is zonde
- *deuzig* = suf
- *djakke* = zweep
- *dijsselstrop* = mastworp (touwknoop van twee lussen)
- *donderbiestjen* = eendagsvlieg
- *nen donk* = een klop, een duw
- *èn* = hebben
- *emmets* (ook: *ammets* en *almets*) = soms
- *{er}rezzekens* = eventjes
- *van essen tenden* = van begin tot einde
- *etelijke woire* = eetwaar
- *eunker* = biest* {unkerkzak = bijnaam van de Kalkenaars, naar hun dagelijks eten: karnemelkpap met brokken roggebrood.}
- *fertsèt* = vork (Fr.: fourchette)
- *flauut* = flauwerik
- *flosse* = geruisloze darmwind
- *{floskeu* = schampschot in het biljarten}
- *fluitenier* = wesp
- *fotteren, fotteraar* = knutselen, knutselaar
- *friendels* = franjes
- *geregeld* (vlees) = spek
- *gerre* = kier, spleet
- *zijn getès èn* = voldaan zijn
- *goele* = eend
- *gootmore* = bezinksel in sterfput
- *grièven* = zeuren, zagen
- *guezen* = vloeistof met geweld lozen
- *hepse* = hesp
- een *hepse drippen* = dagelijks overgieten met kruidenoplossing. {In Kalken werden de hespen gerookt in de schouw van een open haard.}
- *huefdpalm* = peluw, hoofdkussen
- *'t huizeken* = toilet, wc
- *ieengoilig* = voortdurend
- *ieverans{t}* = ergens
- *(e)in* = en
- *(e)ins* = hands (handspel in het voetbalspel)
- *{'t} ipperste* = dakzolder
- *veel ietems oin èn* = omslachtig zijn
- *kabonus** = droge haring

- *kafeelutte* = iemand die graag koffie drinkt
- *ne kaliessetok* = zoethoutstokje
- *de "kamer"* = de beste kamer
- *een kaurtsen* = vijf en twintig centiemen
- *katelijnewiel* = ronde huidschimmelvlek
- *katjors in de rekke{r}** = kinderspel (quatorze?)
- *nen kautse{n}bal* = een speelbal
- *een kazze* = kers = Casimir
- *kazzeleir* = kerselaar
- *keenkee* = petroleumlamp
- *kerte** = (bil)spleet {maar wel: *kertelink* = kerf, een merkteken, barstje in metaal of hout}
- *kertsmerte** = schimmelinfectie tussen de billen
- *keutaf* = buiten adem, doodop
- *kientjessuiker* = doopsuiker
- *een kletske{n}* = drankrest
- *kletsueren* = gekonfijte dadels
- *zijne klipse krijgen* = gek gaan doen
- *zijne klopper zetten* = sterven
- *kloppers* = klompen
- *nen alve kluit* = vijf centiemen
- *ne kluit* = tien centiemen
- *knoesels* = enkels
- *kobbegespinne* = een spin
- *kodde* = staart
- *koevertelpapier* = kaftpapier
- *kontekletser* = pitteleer, lange overjas
- *konteverkeerd* = totaal mis
- *een kopken* = een postzegel
- *'t kot* van 'n Leuvense stoof = plaats waar het vuur in een Leuvense stoof brandt
- *krawauze** = jeukende huiduitslag
- *kruek* = bocht, kromming
- *kruinote* = muskaatnoot
- *kuerlaweirken* = leeuwerik
- *zijne kukkeleire zetten* = sterven
- *kwets* = wie weet {misschien}, god weet (wanneer) (<quest-ce?)
- *lageir mauken* = lawaai (la guerre) maken
- *langsommig* = langwerpig
- *lavuer* = glazen knikker
- *letter* = weinig
- *(e)in 't lij{n}woi doen* = vreemd gaan
- *lochting* = moestuin
- *lokerschen brand* = ongewassen zwarte huidvlek
- *lotsuere* = flapoor

- *lurre* = slordig uitziend man of {iemand die teveel bier drinkt}
- *lutsepoepe* = slappe pudding
- *mangelen* = ruilen
- *mariauze* = kaartspelterm
- *maternest* = warme plaats waar fruit wordt verstopt om sneller te doen rijpen
- *materplekke* = bruine vlek op appel of peer
- *meirbeloan* = soort pruim
- *oune merten uitloiten* = uitzinnig doen
- *mertenee* = lederen zweep
- *moederkeszalve** = speeksel
- *ne moischijter* = bromvlieg
- *mueschen* = ravotten
- *mueskluet* = speelvogel
- *muizont* = wezel
- *naugelgoiten* = huidinfectie (impetigo)
- *neute, neuten* = zaag, zagen
- *niescheete* = nieuwsgierige
- *nieverans{t}* = nergens
- een ei *niskens* geroerd of gekookt = een zacht geroerd of gekookt ei
- *mijktou {wig}* = uit de weg
- *noes* = schuin
- *noftee* = noch dat hij
- *nen oe* = een hoed
- *'t es oeste* = 't is oogsttijd
- *omeldonk* = {aumedonk} = stijfsel (Fr.: amidon)
- *ortgat* = oprit van een akker {toegang over de gracht rond een akker, en nog veel vroeger opening in de horde: haag of vlechtwerk rond een akker.}
- *peirdeken* = schraagje
- *peirossel* = paardehorzel
- *pelanty* = penalty (strafschop)
- *pertank* = nochtans
- *petauters* = aardappelen
- *petauterblomme* = aardappelzetmeel
- *ne petauterschelder* = een aardappelmesje
- *pezerik* = perzik
- *pieleken kaa** = {ijskaatse} = ijskreem
- *pierlewie* = simpele van geest
- *ne pierei* = een prei
- *pieternelleke* = lieveheerbeestje
- *plakboird* = soort varkenshutsepot met varkenspoten en -oren
- een *plekke kueren* = een roggeveld
- een *plekke luef* = rapenveld
- *poepsuiker* = een pak voor de broek
- *poetse* = groot (in kindertaal)
- *potse* = rond hoofddeksel, gebreide muts

- *pottink* = pudding
- een *puitshueuft* = dikkopje
- *puirekke* = kikkerdril
- *rat af* = volledig af
- *regenstik* = regenwaterbak
- *reiprement* = verwijt (Fr.: réprimande)
- *rinketten* = beschadigen, toetakelen
- *de roe es van 't gat** = het gevaar is geweken
- *nen saasenbruin(d)er* = geniepigaard
- *saurze* = deken
- *schau* = bang
- *schieis* = scheermes
- *schietspoele* = driehoekig met appelmoes gevuld gebakje = {stuk roggebrood in melk}
- *ne schietverbij* = een altijd gehaast persoon
- *schabernakke* = kraag
- *schaluinen* = toetakelen
- *uit mijne schietlap!* = uit de weg
- *schieewei* = water van botermelk
- *schijtkazzen* = verwaterde kersen
- *'t schof komt uit de zuien, den oosten, de westen, het noorden** = de wolken komen aandrijven uit het zuiden, enz...
- *schrabalek* = schabouwelijk, niet om aan te zien
- *schrabelde* = sintel
- *schrabeldevak* = asbak (van sintels)
- *oin zijne schreper èn* = aan zijn been hebben
- *schuifolie* = paraffineolie (laxans)
- *sertefituten* = omslachtigheden
- *ieverans zijne slabaris in sloin* = zich onnodig in een gesprek mengen
- *sneutel* = sleutel
- *slodderkaase luepen* = de vroedvrouw ophalen = {eerder slordig gekleed}
- *snoerballen* = vruchten van de aardappelplant
- *snot en slinger schrieemen* = luidop snikken
- een *snotvinke* = idem {meest van jonge meisjes of vrouwen}
- *snuitdoek* = grote zwarte schouderdoek
- *spekmoi* = engerling
- *een spiesse van* = een soort van (Fr.: espèce)
- een *spinse aat* = samengebonden bussel hout
- *spetleizen* = bottinen
- *speuregoil* = {speurewoil} = sperwer
- *em/eur (e)in spie zetten* = zich uitdossen {bij feesten, kermis, uitgaan}
- *spukke* = speeksel
- een *spukmadaulde** = vrouw die het hoog voorheeft, maar niet veel betekent
- *steeg* = stug
- *stekelbak* = stekelbaars

- *stieegeren* = moeilijk voedsel kunnen doorslikken
- een *stul* boter = klomp boter van ongeveer 1/2 kg
- *sulderree* = selder
- *sulferblomme* = solferbloem
- *sulkerplets* = zurkel stoemp
- *tam{m}eletten* = suikerstroopsnoepjes
- *tantelaffaires* = onbenulligheden
- *tauken* = aanraken
- *taawoird* = {*taaboird*} = slaapkleed
- *zijn teme krijgen* = {te}uitbundig beginnen te doen
- *thémoes* = thijm
- *een tiende, twee tienden* = 100 gram, 200 gram
- *van tienopennegen* = naar alle waarschijnlijkheid
- *tierijntje* = sijsje
- *tjette* = wol {*tzette*}
- *tjetteka* = heupjicht (sciatica)
- *toet, toetoet* = toch, toch wel
- *'t trekt hier van d'helsche duvels* = het tocht hier fel
- *nen trikoo* = een trui
- *nen trok onder au gat* = klets op achterwerk
- *tseuterwerk* = prutswerk
- *tsoepken* = topje
- *in den trek zitten* = in de tocht zitten
- *tueferesbrue* = champignon, paddestoel
- *tuepeschieten* = knabbelen, schiften = {iets mengen, ook allerlei werken uitvoeren waarvan het resultaat te wensen over laat, haastig ineen gezet: *zue- ieene-tuepgeschoten-boel!*}
- *ueflakke* = geperste kop
- *uepoverul* = wanordelijk dooreen
- *uerezuiper* = oorworm
- *uitdjakken* = *uitguezen* = hopen
- *zijn uitluep pakken* = zijn aanloop nemen
- *vauszieel* = {wiek(t)e} = {door kinderen met vergrootglas in brand gestoken koord als spel} = lont
- *van de vorst getaukt* = licht bevroren
- *vandeweirke kijken* = opzij kijken
- *velosletsen* = schoeisel van wielrenners
- *verdestleweren* = in de war brengen, verwoesten {in de landbouw: het koren ligt *verdesteleweerd* deur de wind}
- *verlakken* = emailleren
- *veroird vel* = geïrriteerde huid of weefsel door de kou
- *'t vertrek* = toilet, wc
- *een vetting(e) geven* = eens goed aflossen
- *vrèndôle* = petroleum {Vreemde olie: ingevoerd uit den vreemde. *nen vrèndelink*: iemand uit het buitenland}

- *zenders* = sintels
- *zeu* = zure oprisping
- *zeventieen* = muggenzifter
- *zieesletsen* = rubberen sloffen
- *uit aune zieek zijn** = niet meer op nul staan
- *een zieektieele* = een pispot
- *èm verguerd eten* = oververzadigd of beu gegeten zijn {waarschijnlijk Overmeirs, in Kalken: *'k zitte mee de zeu, want kè veel-te vele-geten!'*}
- *zo zot als een drilnote* = stapelgek
- *zwee* = schuin
- *zweehaak** = zwaaihaak
- *zwieetbrand* = huidirritatie

B. GEBEURTENISSEN IN 1960.

1. Markante gebeurtenissen wereldwijd en in België.

a. Wereldwijd.

1960 stond vooral in het teken van de ontvoogding van Afrika. In totaal werden in dat jaar 17 Afrikaanse landen onafhankelijk. Wat ons uiteraard het nauwst aan het hart lag, was de Onafhankelijkheid van Kongo op 30 juni 1960, waar enige tijd later Joseph Désiré Mobutu als stafchef van het leger de macht greep.

In de VS werd John F. Kennedy verkozen als vijfendertigste president, terwijl in de USSR Leonid Breznev aan de macht kwam. In Berlijn zorgde de effectieve plaatsing van het Ijzeren Gordijn, wereldwijd voor de nodige beroering.

Belangrijk voor de toekomst was de oprichting van de Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC), die later nog genoeg van zich zou doen spreken, denken we maar aan de energiecrisis.

Een belangrijke stap op medisch gebied is de goedkeuring door de Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA) van de eerste anticonceptiepil. Dit gebeuren lag mee aan de basis van de latere seksuele revolutie en emancipatie.

Op cultureel gebied onthouden we vooral dat in 1960 de eerste reeks van De Flintstones op de buis kwam (er zouden er nog zes volgen). Op 20 april ging de eerste testuitzending van radio Veronica in de ether. Het was het begin van een hele reeks piratenzenders.

Op internationaal sportief gebied onthouden we het vroegtijdig overlijden van de Italiaanse wielervedende Fausto Coppi.

Verder waren er uiteraard de Olympische Spelen in Rome waar de Belgen tweemaal zilver (onder andere met Roger Moens op de 800 meter atletiek) en tweemaal brons veroverden, niet echt schitterend, maar toch nog altijd goed voor een 28ste plaats in het algemeen landenklassement (Nederland moest het in die tijd stellen met eenmaal zilver en tweemaal brons). België had toen duidelijk nog geen Tina om de meubels te redden.

Het succesrijkste land op de Spelen in Rome was de USSR met 43 gouden medailles. Individueel sprak de prestatie van de Ethiopiër Abebe Bikila het meest aan, hij won de marathon op zijn blote voeten en werd daarmee tevens de eerste zwarte Afrikaanse olympische kampioen (en dat juist in hét jaar van de ontvoogding van Afrika).

Voorts onthouden we dat de USSR het eerste EK voetbal veroverde door in de finale Joegoslavië te verslaan met 2-1.

En last but not least veroverde Mohamed Ali in 1960 een eerste overwinning als profbokser.

b. In België.

Wat België betreft, verwijzen we naar de naamsverandering van de voormalige NIR (Nationaal Instituut voor de Radio-omroep) in BRT (Belgische Radio en Televisie) en RTB (Radio Télévision Belge).

1960 (en ook 1961) stond in België ook in het teken van algemene stakingen en protest tegen de Eenheidswet die meer fiscale druk, meer besparingen en meer controle zou teweeg brengen. Niettegenstaande de golf van protest zou de Eenheidswet op 13 januari 1961 worden goedgekeurd in de Kamer.

Tevens zorgde het geplande gebruik van een talentellingformulier voor de nodige heibel.

Toch was er hier ook nog wel reden tot feesten. Zo was er de geboorte van Prins Filip op 15 april en het huwelijk tussen Koning Boudewijn met Fabiola de Mora Y Aragon op 15 december 1960.

Een verdere reden tot feesten was de eerste steenlegging van het studiecentrum voor kernenergie in Mol (voor de voorstanders van kernenergie wel te verstaan) en het feit dat SABENA de eer had met de eerste Boeing 707 rond te vliegen.

Laten we bij dat feesten ook niet vergeten dat Rik van Looy wereldkampioen wielrennen werd.

En om te bekomen van al dat gefeest werd dan maar de verplichte wekelijkse rustdag voor ambachtslui en handelaars ingevoerd.

2. Het weer in België: de uitschieters.

14-01-1960		Stavelot bibbert van de kou: het minimum van deze morgen bedraagt $-21,5^{\circ}\text{C}$.
28-02-1960		De temperaturen doen eind februari reeds dromen van de lente : we registreren een maximum van $19,6^{\circ}\text{C}$ in Kleine-Brogel (Peer). 's Anderendaags, de 29ste, meten we $19,6^{\circ}\text{C}$ in Zaventem en $20,0^{\circ}\text{C}$ in Ukkel.
01-04-1960		Vandaag wordt de eerste meteorologische satelliet gelanceerd, Tiros I.
29-04-1960		Een hagelbol – of in ieder geval een blok ijs – met een gewicht van drie kilo valt op een werkplaats aan de Willebroekkaai in Brussel.
24-06-1960		Na een onweer bevindt er zich 90 mm water in de pluviometer in Botrange (Waimès).
02-07-1960		Begin juli, en de temperatuur zakt tot $0,7^{\circ}\text{C}$ in Rochefort.
08-07-1960		Een onweer geeft 58 mm neerslag in Sinaai (Sint-Niklaas).
18-07-1960		Tijdens de nacht van 17 op 18 juli veroorzaakt een tornado schade in de streek tussen Châtelet et Dausoulx (Namen).
22-07-1960		Er breken onweders los in het hele land. Stevige hagelbuien vallen in het centrum en in het oosten van het land. Er wordt schade aan gewassen gesignaleerd in de provincie Limburg.
02-08-1960		Vandaag wordt een tornado, die evenwel niet tot aan de grond reikt, waargenomen in de omgeving van Gedinne. Enkele dagen later, de 25ste, wordt nog een andere tornado gesignaleerd in de streek, in Petit-Fays (Bièvre), die aanzienlijke schade veroorzaakt.
20-09-1960		Er vallen grote hoeveelheden neerslag in het noorden en in het centrum van het land : we meten tot 80 mm in Gentbrugge (Gent). Er zijn overstromingen op meerdere plaatsen in Laag-België.
10-10-1960		Overvloedige regenval veroorzaakt overstromingen in het zuidelijke deel van het bekken van de Schelde. We meten tot 53 mm neerslag in Oorderen (Antwerpen).

3. Twee opgemerkte nieuwgeboren spruiten in Kalken.

Het Kalkense reuzenpaar Stien en Lies werd in 2010 vijftig jaar en dat werd gevierd door hen een gans jaar lang op zowat alle kermissen in Kalken aanwezig te laten zijn. De reuzen Stien en Lies spruiten voort uit een zeer eenvoudige kermisgrap die door de enigszins onvoorzienbare goedgelovigheid van een ouderpaar onverwachte proporties en een ongekennde lokale weerklank kreeg. Over de manier waarop Henri Verschraegen, zoon van het herbergierskoppel Remi *Stien* Verschraegen en Alice *Lies* Middernacht, en diens kameraad Gaston Poelman, verkleed als de jonge vrouw Margriet, erin slaagden Remi en Alice te doen geloven dat ze elkaars geliefden waren, raakte men in Kalken nauwelijks uitgepraat.

Dateerde de grap van Kalkenkermismaandag 21 september 1959, dan werden de opvoeringen van het op dat gegeven geschreven toneelstuk van Gaston Poelman een ongeëvenaard succes. Het toneelstuk *Hendrik en Margriet* werd opgevoerd op 10 januari 1960 en datzelfde voorjaar herhaald op 14 en 21 februari en 11 april. Die laatste vertoning vond plaats ter gelegenheid van Molekenskermis en daags na de eerste rondgang van de Kalkense reuzen Stien en Lies. Dat de reuzen ter gelegenheid van Molekenskermis of Kruisenstraatkermis aan het publiek voorgesteld werden, lag voor de hand. De herberg van Remi en Alice, genaamd *Stien Dook*, lag in de wijk De Kruisen, op het kruispunt met de Dendermondsesteenweg en de Schriekstraat.

Inderdaad, na het succes van het toneelstuk werd geopperd dat een reuzenpaar aan de volkse gebeurtenis zou moeten kunnen blijven herinneren. Toen Remi *Stien* Verschraegen en Alice *Lies* Middernacht akkoord gingen om dat reuzenpaar hun roepnamen te geven, stond niets meer een kersvers opgericht reuzencomité in de weg om de plannen gauw-gauw uit te werken. De reuzen zouden vanaf dan, maar evenwel met onderbrekingen, kleur geven aan vooral Kalkense kermissen en plechtigheden.

Illustratie 11.

De Kalkense Reuzen Stien en Lies in 1960.

C. Gebeurtenissen na 1960.

1. Wat gebeurde er zoal in de wereld tijdens onze eerste levensjaren?

De ‘golden sixties’ werden vooral gekenmerkt door een geweldige economische expansie. Eén van de exponenten van die expansie was de enorme uitbreiding van het wagenpark met daaraan verbonden een ongebreidelde aanleg van autowegen. Voor Kalken kunnen we hierbij specifiek verwijzen naar de aanleg van de E3 (de huidige E17) waaraan in deze brochure een stukje apart gewijd wordt. De uit de economische groei voortvloeiende hogere lonen en de betere mobiliteit gaven dan weer aanleiding tot een ongekennde groei van het internationale massatoerisme. Verder kwamen wasmachines, koelkasten, vaatwasmachines, etc... ons leven vergemakkelijken met als top of the bill een televisie in elke huiskamer.

Eveneens een kenmerkend fenomeen was het feit dat de jeugd langer jong bleef (in gedachten). Zo ontstond er een nieuwe sociale klasse met haar eigen mentaliteit, kleding en gebruiken. De woorden *love*, *peace*, *flower-power* kwamen onze woordenschat verrijken.

De Koude Oorlog was een ander fenomeen van de jaren 1960-70. De Sovjet-Unie en de VS trachtten elkaar op alle mogelijke gebieden af te troeven. Eén van hun geliefkoosde terreinen was de ruimte. Waar de Sovjet-Unie initieel het voortouw nam met de eerste hond (Laika) en de eerste mens in de ruimte, waren het uiteindelijk de VS die geleidelijk het commando namen met hun Apollo-programma. Dat Apollo-programma resulteerde uiteindelijk in de eerste landing op de maan 1969 en de eerste wandeling op de maan (Neil Armstrong). Vele oudere mensen konden niet vatten dat die maanlanding echt plaats gevonden had.

Als een rode draad door de jaren 1960-70 loopt tevens de conflictrijke situatie in het Midden-Oosten met aan de éne kant Israël en aan de andere kant de Arabische wereld. In 1967 brak de Zesdaagse Oorlog uit en in 1973 werden we geconfronteerd met de Yom Kippuroorlog met zijn verstrekkende gevolgen voor de hele wereld vermits deze oorlog de aanleiding werd voor de eerste energiecrisis. Deze energiecrisis hebben we aan den lijve gevoeld vermits hij voor ons resulteerde in autoloze zondagen en tomeloos stijgende energieprijzen.

Een belangrijke gebeurtenis die nog steeds blijft intrigeren, was de moord op John F. Kennedy in 1963. In ditzelfde rijtje hoort ook de moord op Martin Luther King in 1968 thuis. Van een ander kaliber maar eveneens geruchtmakend, was de moord op Che Guevarra in 1967.

Op medisch gebied mogen we zeker de eerste harttransplantatie niet vergeten door Dokter Christiaan Barnard in 1967 in het Zuid-Afrikaanse Kaapstad.

2. ... en in Europa?

Voor Europa is in deze periode de langzame ontwikkeling van de EEG (dan nog) van belang. De EEG was oorspronkelijk van start gegaan met zes landen. Ze kende een eerste uitbreiding tot tien leden in 1972.

In die periode was, ten gevolge van de Koude Oorlog, Europa nog strict ingedeeld in West-Europa en Oost-Europa. De bouw van de Berlijnse Muur in 1961 was een exponent van dit fenomeen. De Sovjet-Unie probeerde met man en macht elke vorm van opstand te onderdrukken bij haar Oosteuropese 'bondgenoten'. Dit resulteerde in de 'Praagse Lente' van 1969 waarbij een deel van de bevolking van Tsjechoslowakije in opstand kwam tegen de Sovjet-bezetting. Symbool voor deze 'Praagse Lente' staat student Jan Palach, die zichzelf uit protest in brand stak.

3. ... en in België?

Om het reeds vermelde toenemende verkeer in goede banen te leiden, werden in België een aantal maatregelen genomen.

Zo noteerden we in 1961 het invoeren van de voorrang aan rechts terwijl in 1969 dan weer het verplicht rijbewijs werd ingevoerd.

De taalstrijd woedde ook in alle hevigheid verder en er werd naar mogelijke oplossingen gezocht om dispuutpunten van de baan te krijgen. Zo werden in 1962 Moeskroen en Komen bij Henegouwen gevoegd en de Voerstreek bij Limburg. Dat dit laatste niet echt een gelukkige oplossing was, is nadien helaas meermaals gebleken.

In 1962 werd in Mol de eerste kernreactor in gebruik genomen en in 1973 mochten we in België de eerste harttransplantatie verwelkomen.

Op tv maakten we in 1969 kennis met 'Wij heren van Zichem'. Vanaf 1971 konden we op de BRT bepaalde uitzendingen in kleur volgen. Eén van de eerste uitzendingen in kleur was 'Mira, de teleurgang van de Waterhoek'. Daar was, in kleur, nog één en ander te zien ook...

Ook voor veel kleur, maar dan op sportief gebied, zorgde Eddy Merckx in de tweede helft van de jaren 60 en de eerste helft van de jaren 70. Zijn eerste Giro-zege in 1968, werd gevolgd door een tumultueuze verwijdering (betrapt op al dan niet 'geflikte' doping) uit de Giro 69, die gans België in rep en roer zette. Van zijn eerste Tour-zege in 69 zullen we nooit vergeten dat die dag op dag samenviel met de eerste stap op de maan...

Een ander wielerfeit dat in onze geheugens gegrift blijft, is het verongelukken van Jean-Pierre Monseré, als regerend wereldkampioen, in 1971 tijdens een wielervedstrijd in Retie.

Van de koers naar de Lotto is eigenlijk maar een kleine stap gezien de lange sponsorgeschiedenis van de Lotto in het wielergebeuren. Wie weet eigenlijk nog dat wij maar sedert 1976 op de Lotto kunnen spelen in België?

Een andere belangrijke gebeurtenis in België en tevens in Kalken was de fusie der gemeenten in 1977. Hierdoor werd Kalken, met of tegen de goesting, een deel van de nieuwgevormde gemeente Laarne.

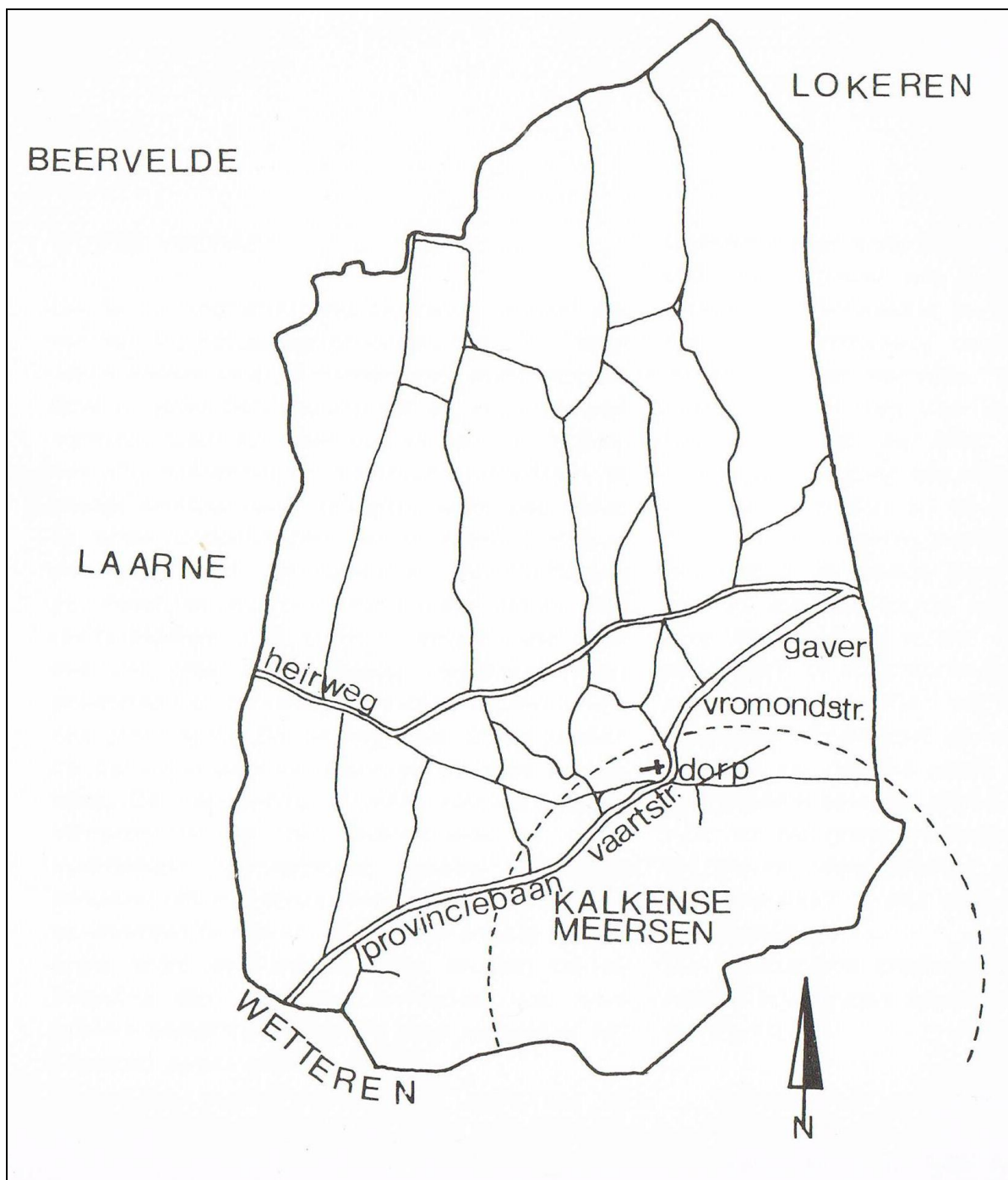

Illustratie 12. Afbeelding van de dienststempel van de vroegere gemeente Kalken.

Andere gebeurtenissen die we voor Kalken nog kunnen aanhalen voor de periode 1960/1970, is de heraanleg van de Dendermondsesteenweg in 1964. In 1967 gingen voor het laatst de grote parochieprocessies door (traject van de kerk naar de Molenstraat, de Bieststraat, de Kruisenstraat en via de Koffiestraat terug naar de kerk).

In 1971 was er in Kalken groot protest tegen de geplande stortplaatsen van huisvuil in de meersen. Er volgde een volledige verslaggeving in het tv-nieuws door Jan Schodts.

Die betoging zou kort daarop leiden tot de oprichting van Kolena vzw, het Komitee voor Leefmilieu en Natuurbehoud, met als voorzitter Guido De Meyer.

Illustratie 13. Situering van de Kalkense Meersen op het plan van Kalken, gepubliceerd in KOLENA, *Calkine*, *Calckene*, *Calcken*, *Kalken*, s.l., s.d.

HOOFDSTUK 2.

DE SCHOLEN IN KALKEN, DE PLAATS WAAR WE ELKAAR LEERDEN KENNEN.

A. Korte schets van de geschiedenis van het onderwijs in Kalken.

Op het einde van het Oud Regime had ongeveer negentig procent van de parochies van het bisdom Gent een of meer lagere scholen, maar in grote delen van Oost-Vlaanderen overschreed de alfabetisatiegraad voor mannen en vrouwen voor de periode 1780-1800 respectievelijk nauwelijks vijftig en twintig procent. Grotendeels was dat te wijten aan de onvoldoende scholing van de leerkrachten, de periodiciteit van het onderwijs, de mindere belangstelling van de landelijke bevolking voor het onderwijs en het niet kunnen betalen van lesgelden. Gabriël Vanden Abeele onderwees op de wijk Hussevelde, sinds 1766 enkel van Allerheiligen tot Pasen, omdat tijdens de zomermaanden de kinderen op de boerderij en op het land werkzaam waren. Enkel mits goedkeuring van de lokale geestelijkheid konden personen voor onderwijs zorgen.

De Fransen poogden een onderwijsnet uit te bouwen waarin het kerkelijk toezicht op het openbaar onderwijs werd afgeschaft. De opvoeding van de jeugd moest plaatsvinden in door bekwame mensen geleide scholen: er werden examenjury's en normaalscholen opgericht. In Kalken gaven enkele onderwijskrachten na het behalen van de nodige getuigschriften les op de wijken Hussevelde, Gaver, Dorp en Kruisen les: de leerlingen leerden vooral lezen en schrijven in de volkstaal.

Wat de Fransen beoogden, werd door de Nederlanders aangepast en geperfectioneerd. Het lager onderwijs werd grondig aangepakt op het vlak van opleiding en bekwaamheid van de onderwijzers, de onderwijsmethodes en de huisvesting van de scholen. De Kerk werd als hulp ingeschakeld zolang ze de overheid als leidinggevend orgaan aanvaardde. Dat resulteerde in Kalken in de bouw van een nieuwe gemeenteschool met onderwijzerswoning op de wijk De Kruisen in de periode 1828-1830 terwijl op de buitenwijken Hussevelde en Eesvelde eveneens door de gemeente ondersteunde onderwijzers bleven les geven.

De crisissituatie in de periode 1840-1860 zorgde voor een daling van het aantal kinderen dat les volgde in één van de schooltjes. Meer en meer kinderen werden ingeschakeld in het huisarbeidscircuit of vonden onderdak in bijvoorbeeld het gemeentelijke leerwerkhuis en de parochiale en particuliere kantscholen.

In de jaren 1860-1870 groeide het besef dat katholiek degelijk onderwijs diende ingericht worden voor zoveel mogelijk kinderen.

Tijdens de schoolstrijd (1879-1884) werden de gemeenten van staatswege verplicht om bijkomende gemeentelijke scholen in te richten. In Kalken werd, naast de reeds bestaande gemeentelijke jongensschool, een gemeentelijke meisjesschool en bewaarschool (ter vervanging van de kloosterschool) opgericht. Als reactie op dit feit zou de parochiale overheid, op bevel van de bisschoppen, lokaal gelijkaardige schoolinstellingen oprichten.

Illustratie 14. Groep kleuters waar ook geboren in 1960 bijstaan.
Foto Rita De Gelder.
Verzameling André Van De Sompel.

Na de Eerste Schoolstrijd werden de gemeentelijke meisjesschool en bewaarschool afgeschaft. De gemeentelijke jongensschool bleef bestaan en de parochiale meisjesschool en bewaarschool werden door de gemeente als officiële onderwijsinstantie aangenomen.

Dat verklaart tot de periode van de jaren 1960 de aanwezigheid van een gemeentelijke onderwijsinstelling en een parochiale onderwijsinstelling.

Kinderen die geboren werden in 1960 en in Kalken schoolliepen, konden door hun ouders uiteindelijk naar drie verschillende onderwijsnetten gestuurd worden. De Gemeentelijke Jongensschool had geen kleuterafdeling. De kleuters, zowel jongens als meisjes, vonden onderdak in de kleuterschool van de Parochiale School in de Kouterstraat. Meerdere kloosterzusters-kleuterleidsters gaven er les.

Het was "normaal" dat, na dat kleuteronderwijs, de ouders de jongens en de meisjes onderbrachten in de gemeentelijke jongensschool en in de parochiale meisjesschool, beiden gelegen in dezelfde straat.

Op de belangrijke wijken Eesvelde en Hussevelde werden vooral kleuters in de wijkschooltjes opgevangen. Er was ook beperkt lager onderwijs ingericht, en wel voor het eerste en tweede leerjaar in (meestal) eenzelfde klaslokaal.

Ten gevolge van de Tweede Schoolstrijd (1954-1958) ontstond in het midden van de jaren 1960 een derde schoolnet, namelijk de Rijksbasisschool in de huidige Nerenweg te Kalken (tot aan de gemeentefusie met Laarne als Molenstraat benoemd). Met de oprichting van die Rijksbasisschool kwam verandering in de keuze die de ouders hadden om hun kinderen zo dichtbij mogelijk naar de school van hun keuze te sturen. Vooral die rijksbasisschool ontving kinderen uit omliggende gemeenten zoals Laarne en Overmere.

Na de lagere onderwijsperiode in Kalken konden de jongens en meisjes aan de leerplicht tot 14 jaar voldoen in de onderwijsinstellingen buiten Kalken: vooral Wetteren, Gent, Lokeren, Dendermonde, Zele, enz...

Jongens en meisjes konden aan de leerplicht tot 14 jaar ook in Kalken voldoen. De jongens konden terecht in het zevende en achtste leerjaar in de Gemeentelijke Jongensschool en de meisjes in de Parochiale Beroepsschool in de Kouterstraat. De lessen in de Parochiale Beroepsschool werden ook door niet-Kalkense meisjes bijgewoond.

Midden de jaren 1970 werd de leerplicht uitgebreid tot 16 jaar. Als gevolg daarvan werd het onderwijs in Kalken beperkt tot het lager onderwijs

Illustratie 15. Christine Strobbe in de kleuterklas. Met de telefoon in de hand werden veel kleuters op de gevoelige plaat gelegd.

Illustratie 16. Juffrouw Paula Vervaeke met de kleuters die schoolliepen op de wijk Hussevelde. We herkenden als personen die in 1960 werden geboren:
 1. Rudi De Baere, 2. Rudi Rogiers, 3. Colette De Wilde, 4. Christine Strobbe, 5. Rita Heirman, 6. Marleen Verhofstadt en 7. Marc Van Bastelaere.
 Verzameling Christine Strobbe.

B. De lerarenkorpsen op de diverse scholen.

1. De kleuterschool.

1.1. De parochiale kleuterschool in de Kouterstraat (centrum).

In onderstaande tabel werd het vastbenoemd onderwijzend personeel van de kleuterschool opgenomen voor de periode dat de kinderen, geboren in 1960, door hen werden begeleid. De kleuters op de parochiale kleuterschool waren zowel jongens als meisjes. Een scheiding van beide sexen werd rigoreus toegepast vanaf de derde kleuterklas.

- Eerste kleuterklas: Rita De Gelder.
- Tweede kleuterklas: Henriette Van Den Abeele en Maria Verhoeven.
- Derde kleuterklas: Zuster Huberta/Liliane Van De Velde (jongens) en Zuster Laetitia (meisjes).

1.2. De parochiale kleuterschool afdeling Hussevelde.

Eind juli 1959 was begonnen met de bouw van een nieuw schoolgebouw voor de bewaarschool op de wijk Hussevelde. Vanaf 1 september 1959 werd Paula Vervaeke daar als leerkracht aangesteld.

1.3. De parochiale kleuterschool afdeling Eesvelde.

Maria en Denise Verhoeven waren tijdens de jaren 1960 leerkracht op de afdeling Eesvelde. Ze speelden regelmatig poppenkast met behulp van een beschilderd behangpapier achtergrond.

Onder andere speelden ze het poppenspel Jantje Tittentater, een levensles over een jongetje dat in een krot woonde. Jantje kreeg een aantal wensen. Maar omdat hij teveel wilde en nooit content was, kwam hij uiteindelijk met zijn moeder in een bloempot als woning terecht.

In de school op Eesvelde zaten de kinderen van de drie kleuterklassen in eenzelfde ruimte.

1.4. De kleuterafdeling van de rijksbasisschool in de Molenstraat.

Bij de opstart van de school werd onmiddellijk een kleuterafdeling ingericht.

Uit die periode kwamen ons volgende namen ter ore:

Eerste kleuterklas: Mevr. De Leenheer.

Tweede kleuterklas: Betty Goeman.

Derde kleuterklas: Mevr. De Backer, echtgenote van directeur Laurent De Backer.

2. De lagere school.

2.1. De gemeentelijke jongensschool.

De jongens gingen voor het eerste leerjaar meestal naar de gemeentelijke jongensschool in de Kouterstraat.

We beperken ons voor dit overzicht tot de leerkrachten die aan de geborenen in 1960 les gaven.

Eerste leerjaar (1966-1967): Werner De Gelder.

Tweede leerjaar (1967-1968): Patrick Braeckman.

Derde leerjaar (1968-1969): Edmond Lauwaet en Annie De Grauwe.

Vierde leerjaar (1969-1970): Paul Hanselaer.

Vijfde leerjaar (1970-1971): Ernest De Gelder.

Zesde leerjaar (1971-1972): Marcel Matthijs en Jean-Pierre Verfaill(i)e.

Bijzonder lager onderwijsafdeling en turnleraar: Lucien Vergaelen.

Directeur was Evarist De Gelder.

Illustratie 17.

Onderwijskrachten aan de gemeentelijke jongensschool.

Staand: Annie De Grauwe, Werner De Gelder, Lucien Vergaelen
en Ernest De Gelder.

Zittend: Patrick Braeckman, Edmond Lauwaet, Evarist De Gelder, Marcel Matthijs
en Paul Hanselaer.

Illustratie 18. Tijdens het eerste leerjaar werden we gefotografeerd op de rug van een kameel. Hier Daniël Poelman. Verzameling Daniël Poelman.

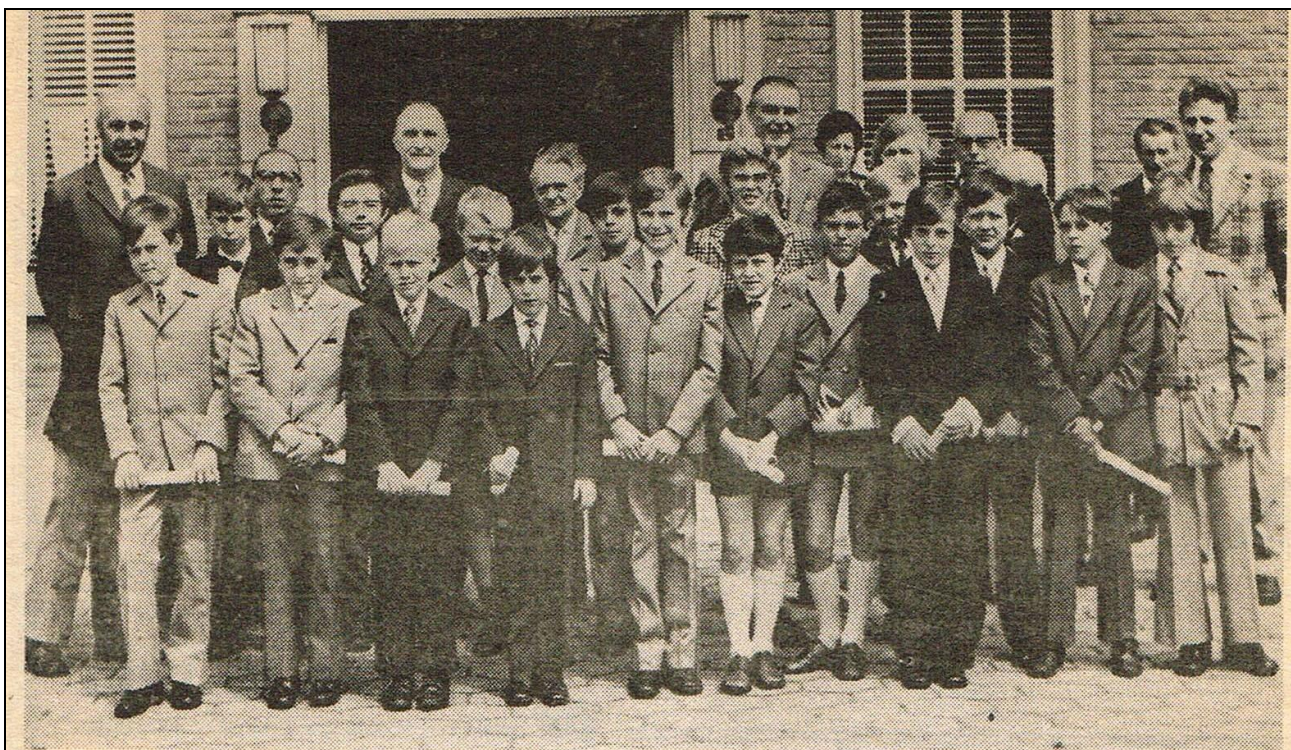

Illustratie 19. Het zesde leerjaar met leraar Jean-Pierre Verfaill(i)e, schooljaar 1971-1972. Verzameling Freddy Van Malderen.

Een bijzonder afsluitingsmoment van de plaatselijke lagere school was de deelname aan het interdiocesaan examen te Lokeren.

De kennis die tijdens het lager onderwijs werd opgedaan, kon met leeftijdsgenoten uit andere scholen in een interdiocesane omgeving worden getest. De scholen konden de door hun leerlingen behaalde uitslagen uiteraard gebruiken om promotie voor hun instelling te maken.

De geslaagden werden plechtig op het gemeentehuis van Kalken uitgenodigd.

UITREIKING VAN DIPLOMA'S EN ERETEKEN TE KALKEN

Burgemeester De Landsheer ging over tot uitreiking van de diploma's door de leerlingen van Kalken behaald in het kantonnaal examen terwijl hij aan onderwijzer Edm. Lauwaet voor zijn 35 jaar dienst het burgerlijk Kruis 1e Klas uitreikte. Deze mocht ook het plaketaal van de gemeente in ontvangst nemen. De heer De Gelder was tolk van leerlingen en ouders. Slaagden in het kantonnaal examen (alfabetisch) Martin Baele - Marc Beyl - Patrick Bogaert - Johan De Bruycker - Alain De Geest - Paul De Landsheer - Christian De Wandel - Johan Eeraerts - Marc Krick - Eddy Oosterlinck - Marc Raman - Eric Rogiers - Luc Rottiers - André Van de Sompel - Danny Van Herreweghe - Freddy Van Malderen - Marc Van Ryselberghe. Ook AZ wenst de flinke knapen en de heer Lauwaet van harte proficiat ! F.V.

Illustratie 20. Plechtige uitreiking van de diploma's, 2 juli 1972.

Uittreksel uit Dagblad Het Volk, juli 1972.

2.2. De Parochiale Meisjesschool.

De parochiale meisjesschool was ondergebracht in schoolgebouwen in de Kouterstraat. Daar volgden de meeste meisjes de lessen vanaf het eerste leerjaar.

Op de buitenwijk Eesvelde konden zowel jongens als meisjes nog één tot twee leerjaren blijven volgen. Die graadsklas werd gehouden door juffrouw Angèle Vion.

Bij juffrouw Vion werd buiten of onder 't schuil turnles gegeven. Die lessen bestonden onder andere in evenwichtsoefeningen op een omgekeerde zweedse bank op steeds éézelfde melodie.

De leerlingen van de centrumschool turnden in de turnzaal van de beroepschool.

Onderwijzeressen in de centrumschool voor geborenen 1960.

Eerste leerjaar (1966-1967): Maria Baes.

Tweede leerjaar (1967-1968): Rachel De Gelder.

Derde leerjaar (1968-1969): Angèle De Gelder.

Vierde leerjaar (1969-1970): Marie-José Goossens.

Vijfde leerjaar (1970-1971): Maria De Ruyver en Gertrude Raman.

Zesde leerjaar (1971-1972): Margriet Goossens.

Directrice was zuster Theophila (Julienne Vlaeminck).

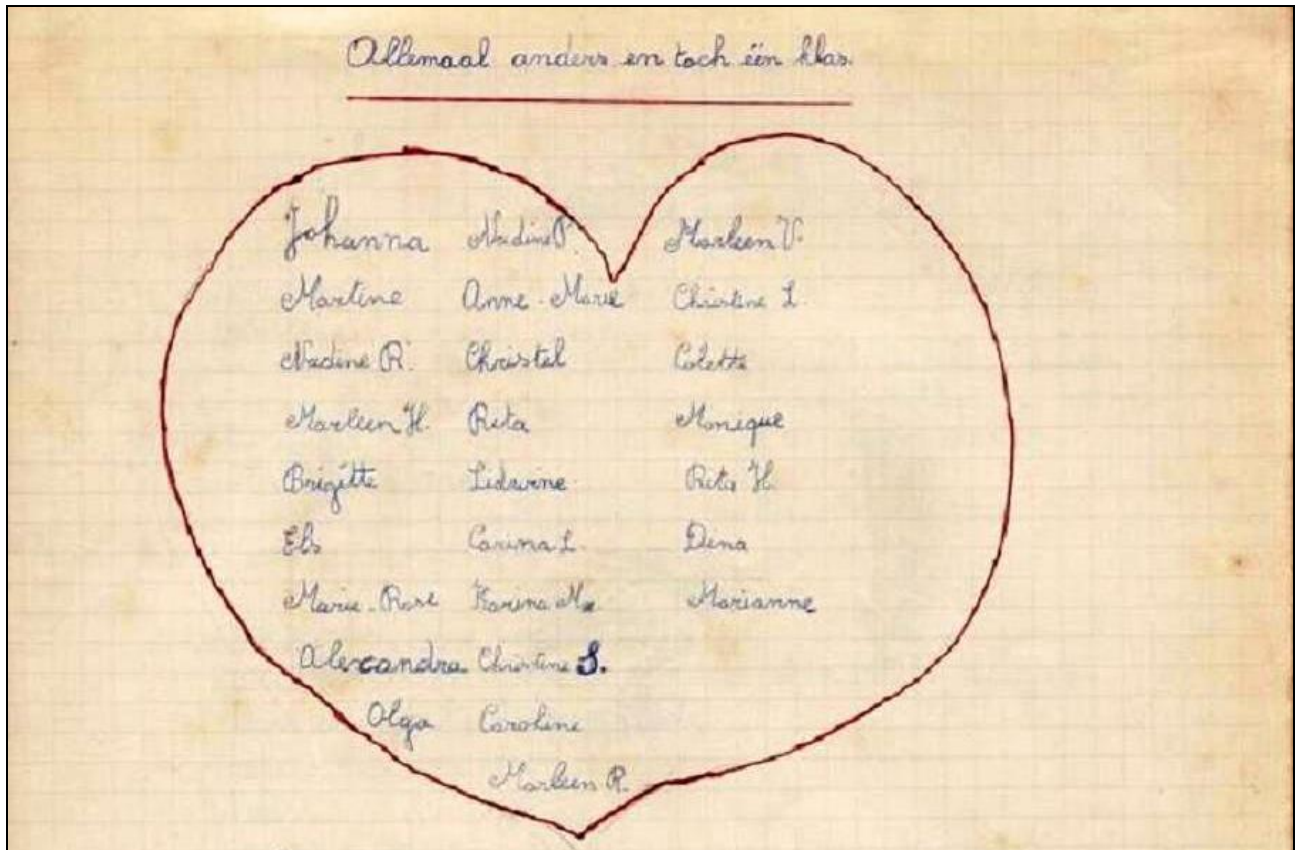
Illustratie 21a. Onderwijskrachten van de vrije aangenomen (parochiale) meisjesschool, de bewaarschool en de directie van de huishoudschool, in een periode waarin de meisjes geboren in 1960 reeds de lagere school hadden verlaten.

Ook de zusterkes hadden de onderwijsinstelling ondertussen verlaten.

Staand: Martine Crabeel, Lydia De Maesschalck, Angèle Vion, Maria De Ruyver, Marie Baes, Geertrui Raman, Cecile Hanselaer, Judith Van Bogaert en Rachel De Gelder.

Zittend: Liliane Van De Velde, Rita De Gelder, Marleen Borglioën, Rita De Baere, Henriette Van Den Abeele en Paula Vervaeke.

Heel jammer is het feit dat het eind jaren 1960 – begin jaren 1970 nog geen gewoonte was klasfoto's te laten maken op de parochiale scholen. Vandaar dat we geen groeps- of klasfoto's in dit werk konden opnemen. We beschikken wel over een plezant documentje met de namen van de meisjes die in 1960 geboren zijn en die samen in een klas in de parochiale meisjesschool zaten (zie illustratie 21b).

Illustratie 21b. Fragment uit een lesblad uit de godsdienstles met vermelding van de voornamen van de klasgenoten. Verzameling Christine Strobbe.

2.3. De rijksbasisschool.

De kinderen konden met de bus thuis afgehaald worden, zelfs vanuit de omliggende dorpen zoals bijvoorbeeld Laarne en Overmere. De school had bovendien de reputatie over een goede warme keuken te beschikken. Dat waren twee belangrijke troeven om nieuwe leerlingen aan te trekken.

Blijkbaar bestaan er evenmining klasfoto's uit die periode.

Onderwijzers en onderwijzeressen voor geborenen 1960:

Eerste leerjaar (1966-1967): Mevr. De Smet.

Tweede leerjaar (1967-1968): Mevr. Mettewie.

Derde leerjaar (1968-1969): Jef. D'hauwe.

Vierde leerjaar (1969-1970): Marie-Rose Van De Wiele.

Vijfde leerjaar (1970-1971): Laurent De Backer.

Zesde leerjaar (1971-1972): Mevr. Verlee.

C. Verhalen uit

1. De kleuterschool.

Bij juffrouw Rita in het eerste kleuter was er na de middag steeds een half uur ‘verplichte rust’: armen op de bank, hoofd erop en... slapen maar (als je kon tenminste).

Juffrouw Liliane gaf letterlijk goede punten. Die moesten we dan bijhouden in een doosje in onze lessenaar. Aan het einde van iedere maand werden de punten geteld en mocht iedereen kiezen tussen een aantal kleine ‘prijzen’ uit de prijzenkast van juffrouw Liliane. Wie meest punten had, mocht eerst kiezen ...

Ik herinner mij dat wij eens verzet waren van plaats op een dag dat ik ziek was. Mijn puntendoosje was niet meeverhuisd en ik had dat niet durven zeggen. Aan het eind van die maand was de puntenbuit heel mager en het prijsje bijgevolg heel klein. Een hele tijd nadien, werden we opnieuw verzet en ik kwam toevallig op mijn vorige plaats terecht. En ja ... mijn doosje stond er nog steeds, met alle punten er nog in.

Ik vond dat ik die punten toch ook verdiend had en voegde die bij de rest van die maand. Aan het einde van de maand had ik toch wel héél veel punten zodat juffrouw Liliane toch om een woordje uitleg vroeg. Ik heb haar die historie dan maar uitgelegd en voor zover ik me herinner heeft ze daar toen eens smakelijk moeten mee lachen.

Dat prijsje uit die periode (een versierd mini-kerstboompje) heb ik nooit weggesmeten en dit prijkt dus nog altijd tussen de ‘kerstmisuitzet’.

Erik Rogiers.

2. De gemeentelijke jongensschool.

2.1. Op school.

In het eerste leerjaar had meester Werner een nogal originele methode tegen het babbelen: een flinke lek lijm en een grote plakker op de mond deden hun werk.

Meester Patrick was geruime tijd ziek toen wij in het tweede leerjaar zaten. Hij werd toen vervangen door juffrouw Annie De Grauwe. Die wou dat wij de dialectklanken zoveel mogelijk uit ons taalgebruik zouden bannen. Ik herinner me nog dat wij bij het kleuren aan haar vroegen of wij op onze tekening ‘de door ook mochten kloren’ (= deur kleuren). Ze kon toch niet zeggen dat wij geen vlijtige leerlingen waren...

Van meester Patrick weet ik nog dat hij na zijn terugkeer uit ziekteverlof voortdurend moest ‘sjieken’ omdat zijn maag steeds moest werken. De maandag dierf hij zijn bril wel eens vergeten. Misschien had hij de zondag wat te lang bij “Schoentje” (duivenlokaal Audenaert) in de Koffiestraat gezeten.

Meester Lauwaet was meer de man van de verhalen, zoals Scharmanteka en Scheve Zeven. Verhalen vertellen, verhalen schrijven en het toneel dat waren zijn ‘ding’. Hij schreef een veertigtal toneelstukken (zijn alias was E.S. Vandercruyssen) en stond mee aan de wieg van de toneelvereniging Cauci.

Bij meester Paul was het natuurlijk vooral muziek wat de klok sloeg, zowel zingen als instrumentaal. Van hem mogen we zeggen dat hij zijn volk leerde zingen. Daartoe deelde hij zijn leerlingen in in nachtegalen, lijsters en merels. En dat hij streng was, dat wisten we uiteraard reeds op voorhand.

Meester Nest had een fijnzinniger methode dan zijn broer, om het babbelen af te leren. Hij kon namelijk heel goed mikken en het gebeurde wel eens dat wie tijdens het babbelen zijn mond te wijd open deed, een krijtje in de mond voelde landen. Van meester Nest onthouden we tevens zijn onvergetelijke tekenkunst. Hij liet ons een originele 'prijskamp'-tekening maken. Herman Van Springel werd toen kampioen van België en meester Nest had een afbeelding van de nieuwe kampioen op de achterkant van het bord getekend en wij mochten die natekenen. Ik herinner me nog dat er bij ons niet echt veel 'Van Springels' tevoorschijn kwamen.

Meester Nest was echt een verwoed wielerveder (had ooit eens zelf de Tour de France gereden met zijn onafscheidelijke fiets) en hij wou van ons ook wielerveders maken. Zo mochten we, in het kader van de 'schooltelevisie', tijdens de Ronde van Italië, de beklimming van de Stelvio bekijken op de televisie. Natuurlijk won ... Eddy Merckx.

In dat jaar werden er in onze klas ook kieshokjes geïnstalleerd voor de gemeenteraadsverkiezingen. Het leuke daaraan was dat je dan de dag erna niet naar school moest. Van de gelegenheid gebruik makend, organiseerde meester Nest dan ook prompt een aparte verkiezing met de klasgenoten als kandidaten. Als voorganger van zijn vader, die later effectief burgemeester zou worden, werd Paul De Landtsheer verkozen tot burgemeester van de klas.

Meester Matthijs had voor vaste gewoonte telkens grondig zijn handen te wassen als hij in contact geweest was met geld omdat hij vond dat 'geld vies was'. Wekelijks was er namelijk het schoolsparen op het spaarboekje bij de ASLK. Of meester Matthijs ook vies was van geld, dat heeft hij ons nooit verteld.

Waar hij wel vies van was, was krijtstof, want dat piekte in zijn ogen. Zijn oogdrupkes tegen dat pieken moesten wij geregeld gaan halen. Ook was hij gedurende lange tijd afwezig toen wij in het zesde leerjaar zaten en hij werd toen vervangen door meester Verfaillie. Die was afkomstig uit het Gentse en kwam met de moto. Freddy Van Malderen herinnert zich nog dat Meester Verfaill(i)e ook verantwoordelijk was voor het toezicht op woensdagnamiddag (voor kinderen die daar gebruik wilden van maken omdat ze thuis niet konden worden opgevangen). Freddy mocht toen achteraan op zijn moto een eindje meerijden. Geen wonder dat hij graag naar de woensdagnamiddagopvang ging.

Een andere stimulans voor deelname aan deze namiddagactiviteiten, was het feit dat Luc Rottiers daar telkens naartoe kwam met nogal wat snoepgoed bij ... Of dat snoepgoed binnen of buiten de houdbaarheidsdatum was, dat kan Luc jullie misschien zelf vertellen ...

Wat uiteraard van meester Matthijs het meest bijgebleven is, is de laatste schooldag van het zesde leerjaar, den afzwaai van de lagere school met het mogen roken van één sigaret, alhoewel sommigen het niet bij die ene lieten ... We mochten bovendien ook een bak bier leeg drinken waardoor we ons nogal 'zweverig' gingen voelen.

Ondenkbaar uiteraard in deze tijd, maar in die tijd deed het bij menigeen toch ook al wenkbrauwen fronsen.

En wat wij uit het zesde leerjaar uiteraard niet mogen vergeten is het feit dat we toen een aantal maanden met de zoon van de Kalkense burgemeester (Paul De Landtsheer) in de klas gezeten hebben.

De lessen L.O. waren toen in niets te vergelijken met wat de kinderen nu mogen doen. Wij hadden in de jongensschool een 'speciale' leerkracht lichamelijke opvoeding: meester Vergaelen. Wat ik mij van zijn lessen het meeste herinner, zijn de draai- en zwierbewegingen met onze armen (die deden daar 's anderendaags nog pijn van) en de kwartdraai-links en kwartdraai-rechtsen.

Nog een geluk dat we tijdens de speeltijden meer beweging hadden dan tijdens de turnles want als een rode loper doorheen onze lagere schoolperiode, loopt toch wel het spelen op de koer tijdens de speeltijd en 's middags. Dat was dan in hoofdzaak voetballen, de leerjaren tegen elkaar of de leerjaren onderling. Met een klein plastieken balletje werd geshot naar twee doelen: één onder de vensters van de klaslokalen en één aan de overkant van de speelplaats met de piscines als ballenvangers. En de bal moest regelmatig uit een volgelopen piscines gevist worden. Hoe iedereen in dat gewriemel op de koer nog wist met welke match hij meedeed, is voor ons nog altijd een raadsel. Soms werd het voetballen afgewisseld met periodes van rolschaatsen of spelen met de 'lavueurs'.

Erik Rogiers.

2.2. De weg van en naar school (ook geldig voor de kleuterschool).

De kinderen van de verder gelegen straten, van zowel de kleuterschool als de jongensschool en de meisjesschool in de Kouterstraat hadden de 'luxe' om van en naar school te worden gebracht met de taxi. Je moet het woord 'luxe' echter niet al te letterlijk nemen. De taxi zelf was wel luxueus, maar het feit dat we er met zo een twaalf tot twintig kinderen in moesten, was heel wat minder. Dat betekende laden in drie lagen en goed uitkijken dat iedereen er steeds bij kon.

Gelukkig dat normaliter enkel tot en met het derde leerjaar kon worden meegereden met de taxi zodat er niet al te veel grote en zware passagiers tussen zaten. Qua verzekering werden er toen nog niet te veel vragen gesteld en dat was misschien maar best ook. De taxichauffeurs van dienst waren meestal Jozef De Kegel, André Verschraegen en Alfred Verschraegen (minder luxueus, meer een soort bestelwagen). Wat ook leuk meegenomen was aan het vervoer per taxi, was het ravotten op het plein voor het kerkhof na school, in afwachting van de komst van de taxi. Toch soms een beetje akelig ook bij de gedachte dat er wel eens een dode zou kunnen liggen in het dodenhuisje op het kerkhof (en dat zeker in de verbeelding van peuters en kleuters).

Vanaf het vierde leerjaar, herinnert Erik Rogiers zich, was het echter steeds met de fiets te doen. Erik woonde bijna aan het einde van de Bontinkstraat en dat betekende vijf km heen en vijf km terug door regen en wind. Bovendien hadden ze dagelijks halfweg af te rekenen met een klein kefferken dat altijd vervelend kwam afgestoven als hij fietsers in de gaten kreeg. Wie laatst reed, had hem aan zijn been, of aan zijn

broek, al naargelang. Dus elke dag goed opletten en niet zitten slapen om zeker op tijd te zijn om te beginnen spurten om toch dat kefferken maar te kunnen ontlopen. Erik (altijd van de kleinste geweest) was telkens op stap met Emiel Van der Schueren (een jaar jonger, maar altijd bij de grootste geweest). Toen ze dan op school toekwamen, kregen ze altijd te horen dat de de reus en klein duimpje daar weer waren. Maar om te spurten tegen dat kefferken was het wel interessant om klein duimpje te zijn...

Illustratie 22. Taxichauffeur Jozef De Kegel, jaren 1960.

3. De meisjesschool.

3.1. In de centrumschool.

Juffrouw Maria de Ruyver trouwde net voor wij in vijfde leerjaar kwamen. Zij bleef ook nadien lesgeven, wat in die tijd op de meisjesschool niet zo evident was, want de nonnekes zaten daar nog aan het roer.

Op de speelplaats ging het er een beetje rustiger aan toe dan bij de jongens, maar toch hadden ook wij de nodige beweging: jimme jamme jomme, hinkelen, touwtje springen, in de rekker springen, ‘catchors’ in de rekker lopen, totteren, overpakken, en ga zo maar door. Als we het eens echt rustig wilden aanpakken, dan hielden we ons bezig met diabolo of skoubidou

Een geliefkoosde bezigheid was ook het uitwisselen van onze poëties.

Wij moesten ook niet te veel zeggen dat wij “dit” of “dat” liever wilden, want dan kregen wij gauw te horen: “nen liever es nen boek“.

Ter gelegenheid van onze plechtige communie moesten we ons bij de nonnekens in het klooster gaan tonen. We kregen dan allemaal een Jezusbeeldekens als aandenken. Haken en breien..., we deden het allen even graag..., niet dus. Zowel de meisjesschool als de kleuterschool beschikten niet over een refter en de leerlingen gingen eten in het zaaltje van het Parochiehuis in Kalkendorp.

3.2. De buurtschool van 't Hussevelde.

In d'Apostelhuizen was het wijkschooltje van 't Hussevelde gevestigd.

In de omgeving waren nogal wat grote gezinnen en alle grote en kleine kleuters zaten er gezellig samen in één klas bij 'juffrouw Paula'. We kregen elk onze eigen taken, maar uiteindelijk bleef het één grote familie. We speelden er veel buiten in het gras, in het zand, of onder de grote boom.

Vuil worden? Het kon geen kwaad!...

Er werd gefietst, geravot, geplaagd, ... sommige jongens wilden toen al stoer doen en maakten er een wedstrijdje van om als eerste met hun kleine fietsje door het al even kleine poortje te komen. Jammer voor de 'verliezer' maar die kon dan wel eens in de gracht terecht komen. Gelukkig bleef de schade dan meestal beperkt tot...een stinkend pak.

Maar ach...vuil worden? Het kon nog...

De straf die er op volgde, zijn de bengels wellicht al lang vergeten, maar wat wel nog in ons collectief geheugen bleef hangen, waren de vele zomerse dagen waarop Gerard, de schaapherder, met zijn kudde voorbij het schooltje trok. Zodra we hem ook maar hoorden of zagen, liepen alle beentjes richting afsluiting, smekend om toch maar zo'n lief klein lammetje te krijgen. En ja hoor ... elke keer liet hij ons kinderhartje sneller slaan en beloofde hij ons zo'n klein schepseltje ... alleen moesten de lammetjes eerst nog héél véél groeien, en zo zagen we telkens weer uit naar zijn volgende bezoek.

Wat ik me ook nog goed herinner, was de transformatie die het schooltje onderging op zaterdagmiddag (ja, toen gingen we ook nog op zaterdag naar school!!). De oudste kleuters mochten dan helpen om alle schoolbanken en stoeltjes te verhuizen naar een kamer apart (niet zo ver van het kolenhok - waarom had ik daar altijd zo'n schrik voor?) De schoolbanken verdwenen, er werd geveegd en ... de kerkstoelen verschenen!

Nadien kwamen buurtbewoners helpen om alles piekfijn in orde te zetten voor de misviering op zondag! In het midden van de klas werden twee grote rolluiken omhooggetrokken en er verscheen zowaar een echt kerkaltaar. 't Leek wel een beetje hocus pocus, maar zo werd op zondag de hele buurt in het wijkschooltje verenigd.

Christine Strobbe.

4. De rijkslagere school.

We moesten voor één of andere les onder andere een spaarpothouder breien rond een waspoederdoos. Maar dat lukte me niet zo goed. Dé oplossing was “meetje”. Die kon goed breien en dat ge het verschil tussen mijn werk en dat van mijn meetje kon zien, dat was toen voor mij bijzaak.

Karine Schack.

5. Een schoolreisgeheugen.

Schoolreizen of –uitstappen houden voor iedereen nog wel anecdotes en herinneringen in.

Omdat we niet konden achterhalen welke reizen in welk leerjaar doorgingen, geven we hierbij een aantal bestemmingen die mogelijk voor meer dan één schoolgemeenschap golden:

- Wandeling naar de Berlindekapel, Schellebelle-Aard en de Eendekooi te Overmere-Donk.
- De kust, met stop aan Stekkershof te Heusden, waar vroeger een mini-dierentuin was gevestigd.
- De Efteling.
- Safaripark De Beekse Bergen.
- Het hellend vlak van Ronquières.
- Buggenhoutbos.
- Zoo Antwerpen.
- Heverlee.

HOOFDSTUK 3.

BUITENSCHOOLSE BELEVENISSEN UIT DORP EN FAMILIE.

A. Buitenschoolse vorming.

1. Muziekles.

Meester Paul Hanselaer gaf ook buitenschoolse muziekles. Die muziekles gaf hij 's avonds in het lokaaltje naast de turnzaal van de gemeentelijke jongensschool. Chauffage lag er daar toen nog niet, dus werd er verwarmd met een kolenkachel.

Als 'middageter' op school had Erik Rogiers de 'eer' te worden aangewezen als vrijwilliger om 's middags de aslade van de kachel te ledigen. In een overijverige bui had hij op een dag ook de kolenkachel eens bijgevuld met behoorlijk wat kolen.

Meester Paul, zich van geen kwaad bewust, stak 's avonds naar goede gewoonte zijn kolenkachel aan, niet wetende dat er zich meer kolen dan normaal in bevonden.

De hele avond lang was de kachel niet te temmen en bovendien moest de meester 's avonds laat nog terugkeren om erop toe te zien dat de kachel uitgebrand raakte zonder dat het boeltje in brand vloog.

Die 'goede daad' had tot gevolg dat Erik vrijgesteld werd van dienst en zich niet meer om de kolenkachel moest bekommeren...

Illustratie 23. Optreden van de jeugdmuziekschool, 1971.
Verzameling Marianne Mertens.

2. Franse les.

Op de jongensschool kon men vanaf het vierde leerjaar 's avonds naschoolse lessen Frans volgen, gegeven door leerkrachten-vrijwilligers. De meesten van ons volgden die ook.

Er was eveneens mogelijkheid om naschools Frans te volgen bij de familie Janssens in Kalkendorp en op Eesvelde en dat op woensdagnamiddagen. Vooral Palmyre Janssens kweet zich van die taak. De vergoeding voor die lessen was soms een ander paar mouwen. Zo herinnerde Palmyre zich dat landbouwers die vergoeding in natura wilden betalen, met rapen of aardappelen.

B. Vakantie en bezigheden thuis.

Ook hier valt er wel een onderscheid te bespeuren tussen het dorp en de boerenbuiten. De verhalen werden een beetje lukraak genoteerd en zijn ook uiteenlopend.

Als verste herinneringen blijven mij een bijwoning van een poppenkastvoorstelling bij Poelmans bij. Aan de hand van mijn bijna tachtigjarige peter trokken we naar de zaal van Poelmans, niet meer dan honderd meter van de ouderlijke woning af gelegen.

Mijn peter en vader waren duivenmelkers. In die tijd gebruikten ze nog een echte constateur, een toestelletje waar de ring van de aangekomen duif in een doosje in een draaisysteem moest ingevoegd worden. Ik moest ook proberen hoe geconstateerd werd, met een blauwe nagel en gekneusd vingertje tot gevolg.

Ongeveer midden onze hof stonden een aantal bijenkorven. Blijkbaar kon ik mijn vingertjes niet thuishouden en ik moest toch wel eens peuteren in de gaatjes waarlangs de bijtjes naar buiten kwamen. Resultaat: 'gestraald' van top tot teen.

Vakantie?

Mijn vader was een zelfstandige schrijnwerker die, door het feit dat hij alleen werkte, meestal kleinere werken aannam. Af en toe werd hij ook aangezocht werken aan de plaatselijke scholen uit te voeren. Ik herinner mij dat ik op relatief jonge leeftijd (ongeveer negen jaar) tijdens de vakantiemaanden mee op de stelling en de ladder mocht om mee te helpen de kornis van de parochiale kleuterschool te vernieuwen.

't Was wel tijdens de vakantieperiode, maar voor zover ik me herinnerde, was ik apetrots.

Later moest mijn vader een ander plafond leggen in de turnzaal van de jongensschool. Ook ik mocht van de partij zijn. Het plafond van pleisterwerk op rinkellatten moest echter eerst uitgebroken worden. Stuiven dat het er deed!!! We moesten er echter vooral voor zorgen dat het fijne witte stof niet te veel binnendrong in de lokalen links en rechts van de turnzaal. Die waren namelijk ingenomen door het jeugdmuziekatelier van meester Paul Hanselaer en door het Kalkense muziek. De muziekinstrumenten van die twee instanties moesten zoveel mogelijk ontzien worden.

André Van De Sompel

Voor de kinderen op de boerenbuiten was er geen speelpleinwerking, geen vakantie aan zee of in het buitenland met het gezin.

Er kwam echter toch wel wat in de plaats:

- als peuters en kleuters meegaan naar de akker samen met de familie en terwijl de ouders werkten aan het koren hadden wij de tijd om te spelen in het koren, in het gras. Om dan ook regelmatig eens onder ons voeten te krijgen omdat er wat te veel platgetrapt lag.
- met een hele bende kleinmannen meerijden op de kar naar de akkers. Soms stonden de boerenwegels helemaal onder water en was het alsof we meereden in een bootje.
- een waar festijn was telkens het uitdoen van de patatten. De droge ‘groese’ werd verzameld op een grote hoop op het veld. De kleintjes raapten de kleine patatjes op die waren blijven liggen. Op het laatst werd dan die hoop ‘groese’ in brand gestoken en werden de kleine patatjess in het vuur gelegd. Mmm... smullen maar.
- als klein manneken in een kraamhok tussen de biggetjes gaan liggen terwijl moederzeug uit haar hok weg was om te gaan eten. En dan die kleine natte snuitjes voelen die op zoek waren of er bij die ‘nieuwe moederzeug’ ook geen melk te vinden was.

In Lokeren naar school gaand, herinnert Erik Rogiers zich nog levendig de opkomst van Sporting Lokeren dat in die periode van derde naar eerste klasse steeg. De promotie naar eerste klasse werd afgedwongen in 1974 tegen Eupen. Toen was het nog mogelijk om simpel over de omheining te wippen om op het veld mee te kunnen vieren.

Ook was er de legendarische match tegen Barcelona in de Uefa-cup, toen het stadion letterlijk uit zijn voegen barstte, zoveel volk was er. Lokeren werd in de tweede helft van de jaren 1970 een goede subtopper en het was plezant om geregeld naar de thuiswedstrijden te gaan want er was goed voetbal te zien en de topclubs kwamen toen niet zo graag naar Daknam op bezoek...

Els Schepens herinnert zich noch dat ze op een verjaardagsfeestje ter gelegenheid van de tiende verjaardag van Carine Loufs, kennis maakte met het drankje Martini. Het moet haar toch niet goed bevallen zijn want ze krijgt dat drankje nu nog altijd niet binnen.

Een geliefkoosde buitenschoolse bezigheid was snoepen en daarvoor vond je in die tijd in Kalken toch wel een aantal geliefkoosde winkeltjes.

Meest in trek was het snoepwinkeltje van ‘de Vervaehtjes’ in de Koffiestraat. Voor een frank stapte je er al met serieus wat snoepgoed buiten dat je zelf per stuk kon uitkiezen. Het kiezen alleen was al een festijn op zich. Nog andere gekende snoepwinkeltjes waren die van Maria Troch in de Boombos en van Simonne Van De Velde op de Provinciebaan, waar je lekkere rode lekstokken en zakjes zuur ‘met een ringsken’ kon kopen.

Nu we het toch over snoepen hebben, er werd in die jaren heel wat afgesnoept louter en alleen om de prentjes te verzamelen die bij de snoep zaten: koekjes van Victoria, chocolade van Jacques waren vergezeld van prentjes van bekende acteurs, zangers, sporters, enz...

Daarnaast staken bij de meeste huishoudproducten Artis- en Historiapunten en Soubrypunten die wij verzamelden om in te ruilen voor foto's die dan weer konden gekleefd worden in mooie en educatieve plakboeken.

C. Sinterklaas op bezoek.

De Sinterklazen en zwarte pieten die toen aan huis kwamen of in een lokale winkel op bezoek waren, waren niet altijd zo onbekend als wij wel dachten.

Zo maakte André het mee dat hij bij zijn vader, vermomd als Sinterklaas, op schoot zat en dat hij niets, maar dan ook niets in de smiezen had...

Sinterklaas kwam toen nog op zes december. 't Was dan vroeg opstaan geblazen om te kijken wat men gekregen had. Fier als een gieter werd flink wat speelgoed meegenomen naar school om er met de vriendjes van te genieten.

Illustratie 24. André Van De Sompel bij Sinterklaas (vader Cesar) bij een lokale middenstander.

D. Kermissen.

Kermissen gingen in 1960 nog hand in hand met het aantal café's. Hoe meer café's, hoe meer kermissen. En er waren veel café's in die tijd, bijgevolg ook veel kermissen. Op elke wijk zorgden de talrijke herbergiers voor minstens één kermis. Een overzicht van die kermissen, opgemaakt door de gemeentelijke instanties en te dateren omstreeks 1960, geeft volgende data:

- Kruisen-Molekenskermis: bij voorkeur de zondag vóór Pasen (twee dagen).
- Molenstraat: Pasen (twee dagen)
- Vromondstraat: tweede zondag van mei (één dag)
- Eesvelde: Onze Lieve Heer Hemelvaart (één dag)
- Boombos – Meirskant: Pinksteren (twee dagen)
- Bontinkstraat: derde zondag van juni (twee dagen)
- Hussevelde: Sint-Pietersdag 29 juni (één dag)
- Kruisen -Sint-Pieter: zondag na 29 juni (twee dagen)
- Hussevelde-Kasseikeskermis: 4de zondag van juli (twee dagen)
- Brugstraat-'s Gravenbriel: eerste zondag van augustus (twee dagen)
- Koffiestraat: Onze Lieve Vrouw Hemelvaart, 15 augustus (één dag)
- Scheestraat-Rattenhoek: zondag na 15 augustus (twee dagen)
- Vaartstraat: laatste zondag van augustus (twee dagen)
- Gemeentekermis: derde zondag van september (gans de week)
- Sint-Dionysiuskermis: zondag na 9 oktober: Dorp en Vaart
maandag na 9 oktober: Boombos
- Zomerstraat-Fortunekermis: derde zondag van oktober

Kermissen bleven voor ons als kinderen toch steeds een gebeurtenis waar wekenlang naar uitgekeken werd en waar uiteraard ook veel te beleven viel, vooral dan op de 'grote' kermis in september.

Wie herinnert zich niet de grijpers van toen waar men enkel snoep kon mee 'vangen' en waar men toch telkens 'iets had'. Was het geen stuk snoep dan waren het zeker van die harde suikerbolletjes. Heel lekker, maar keihard en ... superslecht voor de tandjes. Toch wel een serieus verschil met de huidige grijpers die meestal gevuld zijn met ongrijpbare spullen.

Of het spel met de zeeratjes die rondjes liepen tot ze in een hokje met een bepaald nummertje verdwenen. Wij dit hokje had, was de winnaar Aan dit spel waren, in onze ogen toch, 'zeer waardevolle prijzen' verbonden. Zo herinnert Erik zich dat hij zo eens een gitaar won die hij, fier als een gieter, aan meester Paul toonde. Deze laatste was, tot grote ontgoocheling van Erik, totaal niet onder onder de indruk van de 'kwaliteit' van Erik zijn gitaar.

Zo was er ook de uitbater van de schommel aan de kerk die een gratis ritje gaf aan wie voor hem bij Rita Dhondt (in de herberg De Halve Maan) een pintje ging halen.

Wie herinnert zich niet die keer dat hij de ‘tros’ had op het kermismolentje en zo een gratis ritje verdiende ...

Illustratie 25. Het eenvoudige kermismolentje.
Verzameling familie Braeckman uit Wippelgem.

Illustratie 26. De botsauto's. Verzameling familie Braeckman uit Wippelgem.

E. Communiefeesten.

Voor de lering of catechese werden we, jongens en meisjes door elkaar, ingedeeld in een aantal groepen met elk onze eigen catechist . Elk groepje zat in een lokaaltje in het parochiehuis . De lering werd meestal ‘afgesloten’ op de ‘bokkebijze’ achter het parochiehuis.

<i>Herinnering Hernieuwing Doopbeloften - Vormsel</i>	
<i>St-Denyskerk - Kalken 16 - 19 april 1972</i>	
+ Audenaerde Johanna	Baele Martin
✓ Baele Martine	Beyl Marc
✓ Clerick Miriam	✓ Bogaert Patrik
Colman Kathleen	✓ Buysse Luc
✓ David Alexandra	De Baere Rudy
✓ De Grauwe Christine	De Bock Roland
✓ De Wilde Colette	De Bruycker Johan
Everaert Magda	De Geest Alain
✓ Haeghens Marleen	De Greef Piet
Heirman Rita	✓ De Landtsheer Paul
✓ Impens Martine	De Lathouwer Johan
Leon Ivana	De Maesschalck Marc
✓ Lintacker Christine	De Rocker Willy
✓ Loufs Carine	De Wandel Christian
✓ Maes Brigitte	De Wilde Adelin
✓ Maes Karine	Eeraerts Johan
Mertens Marianne	Everaert Hendrik
✓ Pauwels Marie-Rose	Goeman Walter
✓ Poelman Claudine	Huylebroeck Daniël
Praet Caroline	Krick Marc
Praet Kristine	Lammens Cesar
✓ Praet Nadine	Lammens Rudy
Roels Caroline	✓ Leon Dino
✓ Schack Karine	Oosterlinck Eddy
✓ Rogiers Dina	Poelman Daniël
✓ Rogiers Nadine	Raman Marc
Schepens Els	✓ Roels Frank
✓ Steyaert Christel	Rogiers Erik
✓ Strobbe Christine	Rogiers Rudy
Thiré Ludwine	Rottiers Luc
Van den Eeckhout Rita	Schalck Martin
Van Hoecke Anne-Marie	Sennesael Jean-Pierre
✓ Van Wassenhove Olga	Van Acker Erik
Verhoeven Martine	Van Damme Patrik
✓ Verhofstadt Marleen	Van de Velde Eddy
	Van de Velde Rudy
Van Nieuwenhuyse Patrik	Van De Sompel André
Van Rijsselberghe Marc	Van Ham Henri
Verslijken Marc	Van Hecke Eddy
Vervaet Daniël	Van Herreweghe Danny

Illustratie 27.
Herinnerings-
prentje met de
namen van
diegenen die in
1972 hun
doopbeloften
hernieuwd
hebben.

Verzameling Els
Schepens.

Wat ook nog levendig tot de verbeelding spreekt, is dat, zeker voor de jongens, onze kostuums nog op maat gemaakt werden door kleermakers of -maaksters uit de buurt. Dit was nog niet op ééntweedrie gedaan. Eerst de stof gaan kiezen en dan nog ettelijke keren gaan passen vooraleer alles goed zat. Het was aangewezen om er tijdig aan te beginnen. Freddy herinnert zich dat hij terechtkwam bij een kleermaakster rechtover bakkerij De Ridder, dit zowel voor zijn eerste als voor zijn plechtige communie.

Erik weet nog dat hij voor het maatwerk ter gelegenheid van de beide communies terechtkwam bij kleermaker Van Wassenhove op de Dendermondsesteenweg. Toch wel speciaal daaraan was, dat die kleermaker doofstom was, wat de het passen toch wel een speciaal karakter gaf.

Het was toen ook de gewoonte dat we ons gingen ‘tonen’ bij familie, vrienden en bekenden. Dat karweitje kon gerust twee weken in beslag nemen. Als beloning kregen we overal centen en dat verzachtte uiteraard het ‘lastige werk’.

F. Sport en verenigingen.

Onze eigen kinderen en die van onze leeftijdsgenoten kunnen in meer sporttakken terecht dan wij in onze jeugd. Zeker op een plattelandsgemeente was het sportaanbod eerder klein te noemen.

Illustraties 28. De Meisjeschiro op kamp.
Foto boven: Carina Loufs, Brigitte Maes en Marianne Mertens op kamp in Opglabbeek.

Diegenen die dicht bij bijvoorbeeld een voetbalterrein woonden, konden misschien vlugger de ouders overtuigen om aan dat “ruige” spel deel te nemen.

Zo kwamen er toch een aantal van ons terecht bij Hoger Op Kalken waar de één al met meer succes dan de ander zijn voetbalcarrière, gestart met het plastic balletje op de speelplaats, verderzette. FC Opel Kalken en Ripa Kalken waren twee voetbalploegen waar jongeren terecht konden, maar er was geen specifieke jeugdwerking.

Een ‘beschaafdere’ sport was het turnen, dat veelal in een gebouw toebehorende aan een schoolgemeenschap werd uitgeoefend. Dat boezemde mogelijk meer vertrouwen in. In de rand kunnen we hier nog meegeven dat de turnclub volgend jaar zijn vijftigjarig bestaan viert.

De volleyballsport werd tijdens onze lagereschooltijd nog niet zo beoefend, maar enkele jaren later gingen op de speelplaats van de gemeentelijke jongensschool regelmatig volleybalwedstrijden van VC Kalken door.

Enkele van onze leeftijdsgenoten werden wielrenner. We denken hier speciaal aan Johan De Lathouwer, Patrick Van Damme en Jean-Pierre Sennesael.

Naast de sportverenigingen waren er uiteraard ook nog de jeugdverenigingen.

De belangrijkste jeugdvereniging in Kalken was en is waarschijnlijk nog steeds de Chiro, onderverdeeld in een afdeling voor jongens en een voor meisjes.

Misschien toch even vermelden dat in 1960 de lokale jongens chiro-afdeling werd opgericht (dus nog een vijftigjarige).

Een belangrijke activiteit van de chiro was het jaarlijkse kamp al dan niet ver verwijderd van de gewone leefomgeving.

De chirowerking was onderverdeeld in leeftijdsgroepen met een aparte benaming voor de jongens- en de meisjesgroepen.

Bij de meisjes waren dat pinkeltjes (6 tot 8 jaar), speelclub (8 tot 10 jaar), kwiks (10 tot 12 jaar), tippers (12 tot 14 jaar), tiptiens (14 tot 16 jaar) en aspi's (ouder dan 16 jaar). Bij de jongens waren dat sloebers (6 tot 8 jaar), speelclub (8 tot 10 jaar), rakkers (10 tot 12 jaar), toppers (12 tot 14 jaar), kerels (14 tot 16 jaar) en aspi's (ouder dan 16 jaar).

Vielen eveneens steeds erg in de smaak: de jaarlijkse fuiven die voor velen een eerste stap in het uitgaansleven betekenden, wat soms al eens een eerste lief kon opleveren ook.

Tijdens onze jeugd jaren waren nog twee andere katholieke jeugdverenigingen in Kalken werkzaam, namelijk de KAJ en de VKAJ. Over hun werking werden we niet direct geïnformeerd. Wel waren er regelmatig vergaderingen op de zolderlokalen van het Parochiehuis in Kalkendorp.

KAJ-Kalken zou onder leiding van Marc Raman meerdere jaren een loopwedstrijd organiseren ter voorbereiding van de Cross der Jongeren die stevast in Waregem plaats had.

Illustratie 29. Aspikamp in 1976 of 1977.
 Op bijgaande foto staan enkele van de 50 jarigen:
 Boven Links: Brigitte Maes en Els Schepens.
 Midden Links: Carina Loufs, Christine Strobbe en Nadine Rogiers.
 Onder: x, Marianne Mertens, leidster Stella Cours en Martine Impens.
 Foto Nadine Rogiers.

G. Groepsreizen.

Via de Christelijke Mutualiteiten trokken veel jongeren tijdens de zomermaanden op reis.

Voor zover we konden nagaan, werden per leeftijdscategorie en eventueel per sexe reizen uitgeschreven:

- Voor de tienjarigen: Nieuwpoort-bad (1970).
- Voor de twaalfjarigen: Spa en Heer-sur-Meuse (1972).
- Voor de veertienjarige jongens: Lenk in Zwitserland (1974).
- Voor de veertienjarige meisjes: Melchtal in Zwitserland (1974).

Illustratie 30a. De meisjes van de CM op tienjarige leeftijd in Nieuwpoort-Bad.
Verzameling Els Schepens.

Op CM kamp in Lenk in 1974 was Kalken goed vertegenwoordigd. Het was eigenlijk een blij weerzien na twee jaar. Alhoewel het weer niet echt meewilde. Het regende voortdurend en de traditionele tweedaagse met overnachting in een berghut, werd afgelast omdat het in de bergen aan het sneeuwen was. Maar het amusement was er niet minder om.

Toen er als avond-animatie zingen gepland stond, zorgde een groepje van Kalken voor een zeer gesmaakte imitatie van Ivan Heylen's 'Wilde Boerendocher'.

Vooraf Marc Van Rysselberghe liet zich opmerken als een perfecte imitator van Ivan Heylen en kreeg daarmee heel de zaal plat. Ik veronderstel dat Zwitserland sedert die avond een gans andere opvatting zal gehad hebben over de Vlaamse boerendochters.

Illustratie 30b. Veertienjarige jongens op reis in Lenk.
Verzameling Freddy Van Malderen.

H. De autoweg E3/E17.

Zoals in de inleiding op deze brochure werd vermeld, kan men, zelfs in een kleine gemeente als Kalken, een onderscheid maken tussen bepaalde leefgemeenschappen. Een typisch voorbeeld hiervan is toch wel de toenmalige E3 (huidige E17) die in de geheugens van de ‘noorderlingen’ gegrift staat, terwijl die voor de ‘zuiderlingen’ eerder een ver-van-mijn-bed-show was. De E3 betekende destijds qua mobiliteit en ontsluiting voor onze regio een serieuze stap voorwaarts. Voor diegenen die er in de buurt woonden, betekende het tevens een serieuze aanpassing. Straten werden afgesneden, bruggen werden aangelegd, akkers verdwenen onder het asfalt of werden in twee gesneden, akkers die vroeger makkelijk bereikbaar waren, kwamen nu ineens een stuk verder te liggen omdat een heel eind moest omgereden worden om er te geraken. Maar vooral ... waar het vroeger stil en rustig was, dag en nacht, kwam er nu een aanhoudende stroom van geronk van motoren, eveneens dag en nacht. Dat is voor de omwonenden van de E3 toch wel de grootste verandering geweest.

Een aantal zaken zijn mij steeds bijgebleven:

Bij de aanleg van de E3.

- de onrust bij de vele boeren die slachtoffer waren van de onteigeningen die gepaard gingen met de aanleg van de E3. Die aanleg heeft ontzettend veel landbouwgrond opgeslorpt en grote stukken landbouwgebied middendoor gesneden wat qua bereikbaarheid van vele akkers en weiden dikwijls (grote) problemen stelde, want in veel gevallen was alles nog met paard en kar te doen. Veel boeren zijn trouwens naar aanleiding van deze problematiek gestopt met hun bedrijf en zijn gaan werken.
- ik herinner mij nog levendig de regelmatige bezoeken van (vooral Nederlandse) ingenieurs en meestergasten die bezig waren met opmetingen en de uitvoering van allerlei voorbereidende werken naar aanleiding van het opstarten van de werkzaamheden.
- de E3 was één grote bouwwerf en tegelijkertijd voor kinderen van 8, 9 of 10 jaar ook een grote speeltuin. Tijdens de aanleg werden zowel de autostrade zelf als de bruggen, opgespoten met zand. Dit vers opgespoten zand was echter levensgevaarlijk omdat het nog niet uitgedroogd was en dus op veel plaatsen nog veel weg had van drijfzand waarin spelende kinderen konden wegzinken. Bijgevolg kregen wij steeds te horen dat wij niet mochten spelen op het opgespoten zand. Niets dat wij als kind liever deden uiteraard, de brug opfietsen met onze kleine fietsjes terwijl dit nog één grote zandvlakte was, overal gaan rondtrekken en speuren op de autostrade zelf, eveneens nog één en al zand. Een wonder dat er daar destijds geen ongelukken van gekomen zijn (althans toch niet in onze buurt) tijdens de aanleg van de autostrade werd de

Bontinkstraat opengehouden omdat ook de noordelijke kant bereikbaar moest blijven gezien de brug nog niet klaar was. Dit moet men zich als volgt voorstellen: een opening van ongeveer vier meter breed met links en rechts twee metershoge muren van zand, een volledig kapotgereden wegdek door de kamions die af en aanreden en een wegdek bedekt met modder of stuifzand, al naargelang het weer. Een hel voor wie er doorheen moest (veel slechter dan Parijs-Roubaix). Als Jozef De Kegel (zie vervoer per taxi, op een andere plaats in deze brochure) er met zijn taxi door moest bij regenweer, kreeg hij het al op voorhand op de heupen, als hij dacht aan wat hij later op die dag nog allemaal moest doen (met een propere wagen) en hoe zijn taxi er weer als een modderduivel zou voorkomen. Ik vrees dat Jef in die dagen wat afgepoetst heeft.

Bij de aanleg van de parking op de E3.

- 1976 staat in ons collectief geheugen nog steeds gekend als ‘die mooie zomer’. Tijdens die mooie zomer was men bezig met de aanleg van de parking (tankstation, restaurant, enz...). Ondanks de heersende droogte was er toch nog constant droogzuiging nodig. De plaats waar het water van die droogzuiging in de beek uitkwam, werd door de bouwvakkers die werkzaam waren op de parking, gebruikt om hun bier lekker koel te houden. Wij, als jonge snaken, hadden dit gauw in de smiezen en gingen ’s avonds of in het weekend de ‘frigo’ ‘controleren’. Heerlijk, lekker fris en dat tijdens zo een tropische zomer. Ik vrees dat de ‘mannen van de parking’ menig keer op ons zullen gevloekt hebben als ze ontdekten dat hun frisse biertjes weeral eens verdwenen waren.

Na de aanleg van de E3.

- Tijdens de autoloze zondagen (1973 - 1974) was de autostrade één grote wandel- en fietsweg. Dit gaf een speciaal gevoel, te kunnen wandelen en fietsen waar dit anders verboden gebied was. Als gastjes van 13-14 jaar hielden wij tijdens deze wandel- en fietstochten onze ogen goed open want het gebeurde wel eens dat er in de kant of op de middenberm een weggegooid sexboekje lag (die truckers toch ...) en dat konden wij dan uiteraard toch niet laten liggen...

Erik Rogiers.

I. Nieuwe woongelegenheden.

De bevolkingsgroei van Kalken was tijdens de naoorlogse periode zo goed als stil gevallen. Vooral het gebrek aan werkgelegenheid ter plaatse bleek een nefaste invloed te hebben op het bevolkingscijfer.

Anderzijds was er woningnood en ontbrak het de gemeente aan financiële middelen om woningbouw te promoten.

Kalken sloot in 1954 aan bij de in 1922 in Wetteren opgerichte Samenwerkende Maatschappij voor het bouwen van Goedkope Woningen *Eigen Dak*. Die maatschappij kocht in 1955 in Kalken een stuk grond aan van 6160 vierkante meter. In september 1955 werd de bouw van twintig woningen aanbesteed en begin december 1955 begon de firma NV De Schutter met de bouw ervan.

De woningen werden op 14 oktober 1956 plechtig ingehuldigd.

In 1969 werd gediscussieerd over de uitbreiding van de wijk. De uitbreiding kwam er uiteindelijk in 1972.

Op 20 januari 1971 werden de definitieve statuten van de intercommunale maatschappij DDS goedgekeurd en in dat zelfde jaar werden plannen gemaakt voor verkavelingen in Kalken, dichtbij de dorpskom. Het verkavelingsplan “Centrumwijk” werd goedgekeurd bij KB van 1 februari 1974.

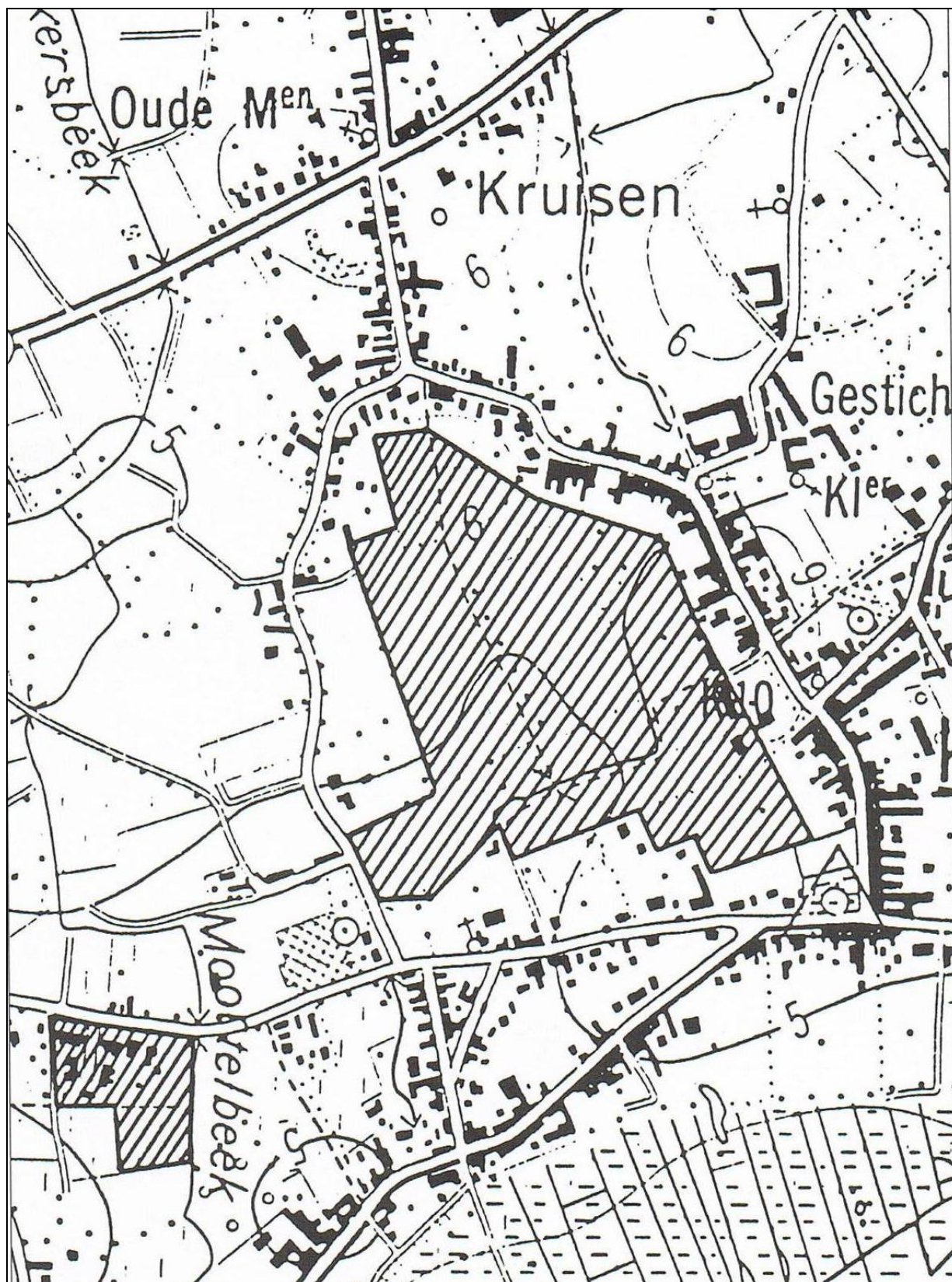
De inplanting van de Centrumwijk was gepland in drie fasen. Fase I omvatte de bouw van zestig woningen, fase II was goed voor zevenenzeventig woningen en fase III voor drieëntwintig woningen.

Sinds de inplanting van de Centrumwijk werden in Kalken nog drie wijken gebouwd: de Groenemeersen, het Hofland en de wijk in de Boombosstraat.

Heel wat nieuwe inwoners vonden een nieuwe stek in Kalken.

Uit de antwoorden van vragenlijst die bij de uitnodiging voor dit feest stak, blijkt heel duidelijk dat de beschikbaarheid van bouwgrond in ons dorp een belangrijke reden was van inwijking.

Werk aan de winkel voor iedereen om elkaar te leren kennen en waarderen in een samenleving die bruist van het verenigings- en kermisleven.

Illustratie 31. De twee gearceerde delen duiden de oudste wijken in het centrum van Kalken aan.

We kregen een mooie foto binnen van een jongeling uit het Oudenaardse.

Illustratie 32. Dit is de jonge Frank Delmaire-Noterman. De foto is genomen op ongeveer zesjarige leeftijd in de kleuterschool, tijdens de jaarlijkse fotosessie, te Petegem aan de Schelde (nu: Wortegem-Petegem).

Geboren te Oudenaarde op 09/06/1960 in het ziekenhuis aan de Schelde. Volgens mijn ouders was ik aangekomen met een steenkolenboot (dus niet met de ooievaar of uit een bloemkool). Ik liep school te Petegem aan de Schelde tot en met het derde leerjaar. Nadien werd het Onze-Lieve-Vrouwecollege te Oudenaarde (lagere school en humaniora). Na het humaniora ging ik naar de Rijkswachtschool te Gent en het was in Gent dat ik mijn toekomstige echtgenote Bea Borgelioen heb ontmoet. Na een eerste jaar opleiding volgden er twee jaar opleiding in Brussel. In 1983 zijn we gehuwd en naar Kalken komen wonen.

Frank Delmaire-Noterman.

HOOFDSTUK 4.

ELK GAAT ZIJN EIGEN WEG.

A. Herinneringen aan het middelbaar onderwijs.

Na het lager onderwijs zullen de herinneringen ver uit elkaar lopen gezien iedereen andere bestemmingen uitging en andere richtingen koos. Sommigen bleven in Kalken, de meesten trokken naar Wetteren, anderen trokken richting Gent/Oostakker, Wachtebeke, enkelingen trokken naar Lokeren en Zele.

1. Kalken.

Na het beëindigen van de lagere school hadden Kalkense scholieren ter plaatse nog de mogelijkheid tot het volgen van lessen in de het Instituut H. Familie, een lagere secundaire beroepsschool. De beroepsschool paalde aan de kleuterschool. Men kon er de lagere cyclus van het middelbaar (drie jaar) volgen. Daarna kon men eventueel verder studeren voor kinderverzorgster.

Die lessen waren voorbehouden voor jonge meisjes en omvatten, zoals de naam van de instelling laat vermoeden, het aanleren van huishoudelijke taken zoals snit en naad, koken, enz...

De school in de Kouterstraat stond ook open voor leerlingen uit de omliggende gemeenten. Er was eveneens een vorm van leerlingenvervoer. De directrice en enkele leerkrachten sprongen regelmatig in om leerlingen uit de omliggende gemeenten, vooral vanuit Overmere, op te halen.

De samenstelling van de leerkrachtengroep:

Directrice: Judith Van Bogaert.

Studiemeesteres: Cecile Van De Velde.

Algemene vakken: Jeanine De Witte.

Nederlands: Trees Alderweireldt.

Kleding: Elisabeth De Winter.

Huishoudkunde en kook: Godelieve Van Den Noortgate.

Was en strijk: Henriette Vermeire.

Tekenen en kleding: Christiane Smet.

Kleding: Monique Van Bogaert.

INSTITUUT H. FAMILIE

Lagere secundaire beroepsschool

Kouterstraat 1

KALKEN

RAPPORT

Schooljaar 197 4 - 197 5

van

Clerick Myriam

leerlinge van het 3^e jaar.

Klassetitularisse : Mevr. - Mej.

Cocquyt - Vermeire

Illustratie 33. Rapport van Miriam Clerick, schooljaar 1974-1975.

Illustratie 34. Leerlingen van de huishoudschool te Kalken.
De meesten zijn geboren in 1960.

2. Wetteren.

12 jaar waren we in 1972. Jonge bengels die op de drempel stonden om man te worden. Daar waren we goed op voorbereid door 'meester Marcel Matthijs'.

Plechtige Communie, kantonnaal examen en de laatste proeven op de Gemeentelijke Jongensschool lieten we voorgoed achter ons eind juni 1972. Een grote vakantie van twee maanden lag in het verschiets om na te denken welke studierichting we zouden kiezen in het secundair onderwijs.

Voor het eerst werd de hechte groep klasgenoten opgesplitst. De meesten onder ons hadden samen in de klas gezeten van het eerste kleuterklasje tot het zesde leerjaar.

Het zou raar aanvoelen plots andere richtingen te kiezen. Sommigen kozen voor de middelbare school in Lokeren of Zele, anderen (de meesten) kozen voor Wetteren, voor het Sint-Franciscuscollege, Technisch Instituut Scheppers of het Atheneum aan den Dries.

Op 1 september zaten we op de schoolbanken in een totaal nieuwe, beetje onwennige, omgeving. Collega-leerlingen uit Wetteren, Massemen, Serskamp, Oordegem, Laarne, ... en elk lesuur een andere leerkracht. Dat waren we niet gewoon. En de hele groep Kalkenaars opgedeeld over alle eerste jaren. Dat was wennen!

Op het college kwamen we terecht in de zogenaamde zesdes, dan de vijfdes en de vierdes en daarna opnieuw de vierdes, vijfdes en zesdes. Het systeem van jaar-tellen veranderde immers precies midden in onze middelbare cyclus.

Anecdotes uit die middelbare studiejaren zijn natuurlijk al lang vervlogen en vervaagd in onze herinnering. We waren ook brave jongens, eerlijk gezegd vooral van 'moeten', want met E.H. Roegiers als prefect op het college werd best niet veel gelachen. We werden heel kort gehouden en tegenspraak werd niet geduld!

We werden vrij snel op retraite gestuurd naar Dworp om elkaar en het nieuwe schoolleven te leren kennen. Voor de meesten onder ons, ja nu kunnen we dat wel toegeven, ook een smokkelmoment want wie heeft dan niet heimelijk een pakje Belga Filter tussen zijn pyama verstoppt? (Ja, meester Matthijs, je had ons wat geleerd....).

Wie nu 's morgens of 's avonds voor of na schooltijd richting Wetteren rijdt, kan er niet naast kijken. Dagelijks rijdt een hele kolonne fietsende leerlingen van Kalken naar Wetteren, heen en terug.

Dat was vroeger niet anders. Het enige wat veranderd is is dat op regendagen nu de autobus genomen wordt en vroeger werd de 'bache' uit de boekentas gehaald.

Ik herinner mij vooral de 'koersen' die we deden, elke dag opnieuw! 's Morgens lag de aankomstlijn aan fietshandel Waterinckx op Overschelde en 's avonds aan het Vaartplein aan bouwmaterialen Peerts.

Met het autoverkeer van vandaag zou dat levensgevaarlijk zijn want in de spurten bleven we niet gedisciplineerd op het fietspad rijden.

De jaren van de middelbare studies kabbelden voorbij, al dan niet, voor sommigen, geanimeerd door een strafwerk of een strafstudie als gevolg van te laat komen of snoepen in de klas. Je moet weten dat er op het college dagelijks een snoepwinkeltje open gehouden werd tijdens de speeltijd en dan maar straffen als je tijdens de les nog een restje van die 'tabletten' of 'zure rekkers' aan het binnenwerken was. Hoe onrechtvaardig ook, zwijgen moest je doen of de straf werd dubbel!

Eens het laatste jaar begonnen en met de achttiende verjaardag in zicht kon het niet meer op. De kriebels van het uitgaansleven hadden ons te pakken. Het begon al op woensdagavond na de danscursus met de meisjes (voor sommigen het lief) van het Sint-Gertrudis Instituut. Na de danspasjes was het spurten naar den Breughel voor onze eerste pinten die we tijdens de week dronken. In het weekend waren het gouden tijden voor de T-dansants. Het gevecht tegen de klok was begonnen want toen hadden we nog een uur om thuis te komen de zaterdagavond.

De conditie opgebouwd tijdens de dagelijkse 'koersen' naar school kwam meermaals van pas om de limiet te halen de zaterdagavond of -nacht. Het werd vaak een aflossingskoers om tijdig thuis te zijn.

En toen herhaalde de geschiedenis zich want eind juni 1978 stonden sommigen onder ons weer voor een moeilijke keuze. Verder studeren of niet en wat dan wel. Opnieuw vielen hechte klassengroepen uit elkaar en werden nieuwe horizonten opgezocht in de universiteit of hogeschool. En voor anderen lokte de arbeidsmarkt sneller dan verwacht.

Maar daar vertellen we iets over ter gelegenheid van onze zestigste verjaardag!

Freddy Van Malderen

3. In het Gentse – Oostakker.

Marc Van Rijsselberghe werd naar Oostakker ‘verbannen’ om bepaalde vrienden die volgens zijn ouders nogal een slechte invloed hadden op zijn studieresultaten, te ontlopen.

Marc babbelde daar gedurende de vakantie niet al teveel over en trok bijgevolg na de vakantie naar Oostakker in de veronderstelling dat hij daar zeker geen ‘bekenden’ tegen het lijf zou lopen. En wie kwam hij daar als eerste tegen? Luc Buysse, net één van die vrienden waarvan hij zeker was dat hij die daar zeker niet zou tegenkomen. En waarom was Luc Buysse door zijn ouders naar Oostakker gestuurd? Juist, om daar bepaalde, voor zijn studie niet zo interessante vrienden (want speelvogels) te ontlopen. Van toeval gesproken ...

De weg naar Oostakker was lang (15 km) en dit was voor jongens van twaalf jaar wel een beetje ver om twee maal per dag af te leggen. Geen nood, in Beervelde kwam een schoolbus hen oppikken. Maar gezien zij ’s morgensvroeg de eersten en ’s avonds laat de laatsten waren op de bus, betekende dit dat zij zo een 11 uur per dag onderweg waren. Dit was eigenlijk op zich ook niet zo bevorderlijk voor de studieresultaten. Enfin, in de loop van het tweede jaar waren zij dit gedoe met die bus meer dan beu en gingen zij dan maar de hele afstand met de fiets afleggen. Eén van de lastigste trajecten die ze elke dag moesten doen, was de Haenhout in Beervelde plus het verlengde ervan, een stuk van 8 km rechten eind. Als je daar tegenwind had, was het zwoegen en tijd verliezen. Gezien de wind hier bij ons nogal veel uit het westen komt, was het dus meestal ’s morgens tegenwind waardoor de bende van onze vrienden regelmatig eens ‘buiten tijd’ in Oostakker arriveerde, te meer omdat er daar bovendien ook nog een paar tussenstaken die niet uit hun bed konden ook.

In Oostakker werd er niet te veel aan vriendjespolitiek gedaan bij het samenstellen van de klassen want die verdeling gebeurde namelijk op basis van de lengte. Raar maar waar.

4. In Wachtebeke.

Christine Strobbe trok, in navolging van haar moeder, naar het internaat in de school van de Zusters van Sint-Vincentius à Paulo te Wachtebeke, de onderwijsinstelling van het moederklooster van de nonnetjes die in Kalken het klooster bewoonden.

Als enige van Kalken trok ze ginds haar plan. Het leven op internaat liet een zeer sterk samenhangsgevoel na. Zes jaar internaat in Wachtebeke oriënteerde haar wel voor wat het uitgangsleven betrof eerder naar de gemeenten ten noorden van Kalken.

Alhoewel het geen goed beeld geeft van het internaatsleven, noteerden we enkele markante feiten.

- De eerste twee jaar was er les tot zaterdagmiddag. Dat betekende dat Christine slechts op zaterdagmiddag het internaat mocht verlaten, maar reeds op zondagavond terug moest zijn.
- De eerste jaren diende iedereen om 21 uur te slapen. De internen werden ’s avonds met een signaal aangemaand zich klaar te maken voor de nachtrust.

Iedereen in pyjama op rij naar het toilet en dan het bed in. Er was geen radio. Wel werd nog hier en daar in bed gelezen met behulp van een piellamp.

- Later werd de avondklok ingesteld om 22 uur.
- Alleen de leerlingen uit het laatste jaar mochten in de hof van het moederklooster verpozen.
- Er was een uniformkleur vastgelegd. Wat echter niet was vastgelegd, was de kledij zelf. Tot ergernis van de nonnetjes werden niet zelden korte minirokjes gedragen.
- Christine diende ooit eens als straf een verhandeling te schrijven met als titel: “Eet een koe liever tomaten met of zonder mayonaisse?”
- Over het eten toch ook wat klachten: dat er om de twee weken zeepaling op tafel kwam, was voor haar een marteling.

5. Lokeren.

Bij Erik Rogiers, die als enige naar het college in Lokeren trok, zijn de volgende herinneringen blijven hangen.

Het doet raar om alleen uitgeschud te worden en om zo een eerste schooldag toe te komen en totaal niemand te kennen. Het Kalkenss dialect was ook niet direct verstaanbaar voor de Lokeraars. Gelukkig was er nogal een grote groep uit Overmere waardoor de overgang uiteindelijk toch nog wel redelijk vlot verliep. Wat in het begin behoorlijk tegenviel, was, na 2 jaar anders gekend te hebben, opnieuw op zaterdagvoormiddag naar school te moeten. Gelukkig maakte de energiecrisis daar in 1973 een eind aan want dan werd de zaterdagvoormiddag afgevoerd omdat het teveel energie kostte om voor die halve dag de gebouwen op te warmen (leve de energiecrisis!!!).

In het tweede jaar van het middelbaar deed het Sint-Lodewijkscollege Lokeren mee aan de interscholenwedstrijd “Wie weet wint” op de toenmalige BRT. Daartoe diende een quizteam te worden samengesteld (de wedstrijd bestond uit een (groot) quizgedeelte en uit een (klein) gedeelte fysieke proeven). Om dit quizteam samen te stellen werd een test algemene kennis georganiseerd tussen de alle leerlingen van het eerste en tweede jaar. Ik kwam op een (gedeelte) tweede plaats uit. Gezien slechts twee personen per school aan het quizgedeelte mochten deelnemen, werd mij gevraagd of ik er tevreden mee was in de eerste ronde reserve te zijn. Bij een gebeurlijke kwalificatie voor de tweede ronde zou ik dan effectief mogen meedoen en uiteraard als dusdanig ook ‘op televisie’ komen. De eerste ronde werd gewonnen, dus ging ik ervan uit dat mijn ‘tv-optreden’ dan ook ‘in de saccoche’ was. Groot was dan ook mijn ontgoocheling toen mij uiteindelijk gevraagd werd of ik ook in de 2° ronde reserve wou zijn omdat men het principe ‘never change a winning team’ wou huldigen. Hierbij braken de verantwoordelijke leraars dan wel hun gegeven woord tegenover mij. Maar ja als klein manneken daar tegen in gaan was niet zo evident (toch zeker niet in die tijd). Mijn ontgoocheling werd nog groter toen ik tijdens de uitzending zelf een aantal antwoorden uit mijn mouw kon schudden daar waar ons

‘winning team’ in gebreke bleef. De leraar die toen naast mij zat en derhalve ook hoorde dat ik de antwoorden wel wist, heeft daar nadien nooit nog enige commentaar op gegeven. De tweede ronde werd door onze school nipt verloren en dus kwam er ook geen derde ronde. Daar ging mijn mogelijke ‘televisiecarrière’.

Wat daarbij altijd door mijn hoofd gespoekt heeft, is dat ik maar een ‘manneken van dat schoolken in Kalken was’, terwijl de twee anderen uit de basisschool van het college zelf kwamen. Voor het ‘prestige’ van het college, was het blijkbaar beter dat de kandidaten uit hun eigen basisafdeling kwamen ...

Tevens herinner ik mij een bepaalde examendag (examen wiskunde) in december. Het had geijzeld en alles lag spiegelglad . Toch moesten we er met de fiets door. Een keer of vijf gevallen, een dik half uur te laat ... en dan maar aan het examen beginnen. Nog nooit had ik zo een goed examen wiskunde gemaakt... Dus, de beste remedie om een goed examen te maken: het eens goed laten ijselen

Wat ook nog vers in het geheugen ligt is de energiecrisis van 1973 met daaraan verbonden een aantal schoolloze dagen omdat het college niet aan de nodige brandstof geraakte om de chauffage draaiende te houden (waar we uiteraard niet echt rouwig om waren).

Erik Rogiers

6. Zele.

Met de bus naar school, dat was een gewenning. André Van De Sompel trok als enige Kalkenaar in september 1972 naar het Pius X-college in Zele. De keuze voor die school was welbepaald: een familielid van onze toenmalige burens gaf er les en was mij komen ronselen.

Ik was in een eerder kleine school terechtgekomen waar vooral jongeren uit Zele zelf schoolliepen. Ik kwam uit “Kalkeren”, van Kalken hadden ze blijkbaar nog niet vaak gehoord.

De kermis in Zele was echter wel de moeite waard. Vooral de jaarmarkt lokte er zeer veel volk en natuurlijk waren wij daar ook present.

Tussen het einde van de schooltijd en het vertrek van de bus lag er behoorlijk wat tijd. Een groot stuk van die tijd werd opgevuld met herbergbezoek.

Het verhaal van Erik over de bijna door winterweer verstoorde examendag, komt ook mij bekend voor.

Tijdens het middaguur konden we typles volgen. Eén van de broeders gaf die les en we dienden op maat de eerste beginselen van het typen te volgen op de maat van een houten hamer op een houten plankje.

Het feit dat het college een kleine school was, had voor gevolg dat er veel kleine klasgroepen waren. Het feit dat ik Engels als tweede taal gekozen had (wat minder gebruikelijk was), had voor gevolg dat ik de lessen Frans vier jaar lang in een klas van twee kon volgen.

De school werd meer dan eens ingeschakeld om bij nat herfstweer de landbouwers uit de omgeving te gaan helpen bij het uitdoen van de (suiker)bieten.

Omdat ik relatief ver van huis schoolliep en er geen concentratie van Kalkenaren was, was het niet altijd makkelijk om voeling te houden met wat er bij de medeleerlingen omging, meestal gelinkt aan gebeurtenissen in Zele zelf.

In het vijfde jaar had gans de klas een heel slechte beurt gemaakt bij een examen geschiedenis. Als remidiërende straf werden we opgelegd onze stamboom zo ver mogelijk uit te zoeken. Blijkbaar was ik de enige die de opdracht au-sérieux nam en ik draag er nog de gevolgen van: van de genealogie belandde ik door de jaren heen in de lokale geschiedenis, een blijvende beklijvende passie.

André Van De Sompel

B. Legerdienst.

De legerdienst voor dienstplichtigen was tot omstreeks 1990 in voege.

Vanaf de leeftijd van 18 jaar konden jonge mannen opgeroepen worden om een onderzoek te ondergaan met het oog op het uitoefenen van de legerdienst in Duitsland of in België.

Voor de jongens die in 1960 geboren zijn, gebeurde dat in principe vanaf het najaar van 1978 na de schoolplicht en indien men geen uitstel had gevraagd voor verdere studieprojecten.

Hoeveel Kalkense jonge mannen geboren in 1960 effectie kort na het verstrijken van de schoolplichtleeftijd als dienstplichtige werden ingelijfd, is moeilijk na te gaan.

Nieuws over die jonge mannen werd verspreid in Kalken en Laarne door de lokale Milacafdeling, geleid door Maurice Blancquaert.

C. Uitgaan, lief en leed, vrijen en trouwen.

Uitgaan en amusement maken, waren zowel aan Kalken gebonden als aan de vrienden waarmee men wou uitgaan. Wie in Wetteren naar school ging, was uiteraard meer op Wetteren geïntereerd om uit te gaan. Wie in de Chiro was, ging uit met de bende van de chiro.

Wie zich in Kalken zelf wou amuseren, had wel keuze genoeg. Eerst en vooral was er de Calkine. Die herberg werd veel gebruikt als samenkomstplaats om van daaruit samen ergens uit te gaan en eveneens om bij het terugkeren nog een slaapmutsje te gaan drinken. Bij Fred was er altijd pret. Het bier stroomde er overvloedig en de Vieux Temps werd er geschonken in van die heerlijke kroezen, die je direct een “Far West”-gevoel gaven.

Naast de Calkine had je de meer alternatieve Unkerzak en de Mallemolen. De Mallemolen was het eerste café in Kalken waar spaghetti geserveerd werd. Velen trokken ook richting Wetteren en waren terug te vinden in de Kneut. Sommigen trokken af en toe naar de Romantica, die zo niet direct zijn reputatie meehad. Uiteraard waren er ook de chirofuiven en in Kalken ook nog de zalen zoals Het

Vrijgeweide en de Koninklijke Harmonie waar af en toe fuiven en TD's werden georganiseerd. Voor de bals voelden we ons toch nog een beetje jong.

Voor het 'echte' uitgaansleven moest je echter in het Feestpaleis van Beervelde zijn. Dat was toen steeds open op zondagavond en sloot zijn deuren altijd rond middernacht (dit tot groot jolijt van onze ouders die ons daardoor op een deftig uur zagen thuiskomen). Moesten ze die gewoonte nu maar eens opnieuw kunnen invoeren, het zou ons, als ouders van nu, veel uurtjes slaapverlies besparen.

Naast de feesten in de vaste inrichtingen had je ook nog de 'tentfeesten'. Van de Breughelfeesten herinneren wij ons toch nog goed de jaargang 1978 (of was het 1979) met een optreden van de Kreuners, goed voor 1100 tot 1200 entrées en een tent die letterlijk uit haar voegen barstte. In Laarne had je dan de Spartafeesten met onder andere optredens van The George Baker Selection, Luv en The Kids.

Minder gekend, maar toch ook het vermelden waard, waren de Zomerfeesten op het hof van De Landtsheer in de Vromondstraat en de feesten bij Teledienst Van De Weghe, waar trouwens ook geregeld bokskampen werden georganiseerd.

Illustratie 35. Jongeren amuseren zich aan de toog van herberg Calkine in de Koffiestraat te Kalken.

Illustratie 36. Liedjesstamenee Den Unkerzak in de Koffiestraat.
De liedjesstamenee sloot eind 1978.
Fotografie Walter De Mulder. Verzameling Philippe Schepens.

Van uitgaan komen lieven en van lieven komt uiteindelijk trouwen. Het is hier zeker niet de bedoeling om allerlei liefdeshistories uit de doeken te gaan doen. Dit zou ons te ver leiden en het zou misschien hier en daar zelfs nog een gevoelige snaar kunnen raken.

Maar wat Luc Rottiers en zijn Ann op hun trouwdag meemaakten, dat willen wij jullie toch niet onthouden. Voor hun trouwfoto's trokken Luc en Ann, samen met de fotograaf van dienst, naar het Kasteel Crabbenburg in Destelbergen. Onder het nemen van foto's, werden zij aangetrokken naar onder andere de met prachtige herfstbladeren bedekte omwalling. Zich van niets bewust liepen de twee jonggetrouwen de gecamoufleerde modderpoel in... Beslijkt tot aan hun middel werden zij uit hun benarde situatie gered door de tuinman van het kasteel. Of de fotograaf van deze momenten ook foto's getrokken heeft, weten we niet echt. Luc raakte vrij gemakkelijk aan andere kleren maar voor Ann was de lijdensweg nog niet voorbij. Ze geraakte thuis namelijk niet binnen (iedereen was naar het feest vertrokken) en ze had geen sleutel bij. Uiteindelijk is ze met een ladder en via een slaapkamer raam moeten binnenbreken ...

Van de wet van Murphy gesproken

HOOFDSTUK 5.

OP STAP IN HET KALKENSE DORPSCENTRUM, VOOR DE LIEFHEBBERS.

Het leek ons plezant een bijdrage over het erfgoed van Kalken te brengen in de vorm van een wandeling door het dorpscentrum op de rand van het Scheldemeersengebied. Meteen denken we met deze uitgeschreven wandeling een deel tegemoet te komen aan het resultaat van de kleine enquête die bij de uitnodiging voor dit feest werd gevoegd.

1. We starten in de Koffiestraat ter hoogte van de herbergen Den Après Sport en de Koninklijke Harmonie en stappen noordwaarts (richting voetbalplein). We volgen de straat links mee.

De Koninklijke Harmonie.

Op grond geschonken door François Papeians de Morchoven, nauw verwant met de familie Tibbaut, werd in 1878 voor de harmonie Sint-Cecilia Kalken een nieuwe muziekzaal gebouwd, met bijbehorende herberg.

De oude gemeenteschool.

Het braakliggend terrein rechts van u maakte tot in de jaren 1960 deel uit van het gemeentelijk patrimonium. Daar was de eerste gemeentelijke onderwijsinstelling gevestigd in een gebouw dat in de periode 1829-1830 opgetrokken werd. De inplanting van dat gebouw langs een kerkwegel, die het “geboorte” met het dorpscentrum verbond, relatief ver van het toenmalige centrum verwijderd, kunnen we beschouwen als de aanzet tot de uitbreiding van de dorpskern naar de wijk De Kruisen. Die uitbreiding werd vanaf 1838 geconcretiseerd door de aanleg van de kasseiweg Kalken - Wachtebeke.

Illustratie 37. De oude gemeenteschool op de wijk De Kruisen, omstreeks 1960. Fotografie Cyriel Seghers.
Verzameling André Van De Sompel.

Het herenhuis, Kruisenstraat 1.

Dit huis werd in de periode 1905-1939 bewoond door dokter Jozef Van De Velde (1871-1939). Hij was één van de zovele die het opnam voor de gewone dorpeling, die door de mazen van het sociale net, zoals dat toen door de toenmalige plaatselijke politieke machthebbers werd gehanteerd, dreigden te vallen.

De Cinemazaal Flandria.

Kort na WO I werd, achter het huis Kruisenstraat 3 (een toenmalige herberg), een cinemazaal gebouwd. Het feit dat het gebouw opgetrokken werd in minderwaardige “zenderstenen”, droeg er toe bij dat het geen lang leven beschoren was. De cinemazaal bood, naast filmvertoningen, tijdens het interbellum onderdak aan de toneelvereniging van dokter Van De Velde. De laatste filmvertoningen vonden plaats in de jaren 1963-1964. Door het succes van de televisie was het cinemabezoek totaal stilgevallen.

2. Kruispunt J.V.D.Veldestraat/Bieststraat: R.

De kapel Kruisenstraat.

De kapel van Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen werd blijkens de notities op het bouwwerk in 1865 opgericht.

Mogelijk werd ze gebouwd ter vervanging van een tijdelijke houten kapel die tijdens de mariale processies midden de negentiende eeuw in

die omgeving werd opgesteld. Het onderhoud van het heiligdom gebeurt nog steeds door buurtbewoners die trouwens de voorbije maanden de binnenzijde van het gebouwtje een flinke opfrissingsbeurt gegeven hebben.

Illustratie 38. De kapel in de Kruisenstraat. Foto juni 2001.
Tijdens de voorbije opfrissingswerken (augustus – september 2010) van de binnenzijde van de kapel werden opschriften blootgelegd.

3. Kruispunt Dendermondsesteenweg - Kruisenstraat - Schriekstraat: R.

Kruispunt Schriekstraat - Kruisenstraat – Dendermondsesteenweg.

De bewoners van de omgeving van dit kruispunt speelden een belangrijke rol in de periode van de Boerenkrijg.

Een van de hoofdrolspelers was Frans Van Den Broecke, herbergier van de herberg *Den (Gouden) Appel*, bareelwachter en postmeester.

Aan deze kant van de steenweg, even richting Overmere op, bewoonde dokter Jean Jacques Debbaudt een groot herenhuis. Onder impuls van Debbaudt trokken eind 1792 een aantal getrouwen, waaronder herbergier Van Den Broecke, resoluut de Franse kaart. In oktober 1798 behoorden ze tot de belangrijkste plaatselijke slachtoffers van de brigands. De familie Debbaudt herwon de politieke leiding, niettegenstaande de aankoop en de afbraak van de kapel van de H. Jozef (als nationaal goed aangeslagen, bevond de zeventiende-eeuwse kapel zich op de hoek Kruisenstraat - Dendermondsesteenweg, onpare huisnummering), tijdens de Franse, Nederlandse en het begin van de Belgische periode.

Illustratie 39. Het kruispunt Dendermondsesteenweg – Kruisenstraat – Schriekstraat richting Overmere. Links de vroegere herberg *Den Appel* en rechts de herberg.

Verzameling Remi Hanselaer.

In de onmiddellijke omgeving van dit kruispunt werd in 1893 een stenen windmolen gebouwd, de *Kruisenmolen* genoemd. Rond de inhuldiging van die molen ontstond *Molekenskermis*, een wijkkermis die nog steeds elk jaar wordt gehouden. Van die molen resten nog slechts de zwaar gehavende romp en de ruïnes van de bijgebouwen.

4. We stappen richting Overmere en op onze rechterkant zien we een statige villa.

De familie Tibbaut.

Die statige villa werd gebouwd na de afbraak van het herenhuis dat in het begin van de negentiende eeuw bewoond werd door de familie Debbaudt.

In het begin van de twintigste eeuw hoorde bij het kasteeltje een grote bloemisterij, namelijk *Horticulture La Croix*.

Het goed wordt sinds het midden van de negentiende eeuw bewoond door de familie Tibbaut (niet te verwarren met de familie Debbaudt). De notarisfamilie Tibbaut bepaalde een eeuw lang de gang van zaken in Kalken met Adolphe (burgemeester 1872-1895), Jules (burgemeester 1904-1913) en Werner (burgemeester 1927-1971) als burgemeester.

5. Wegel juist voorbij huisnummer 49: R.

Deze voetweg, **Steenbeekwegel** genoemd, verbond de Drapstraat met de negentiende-eeuwse Koffiestraat, een verlengstuk van de Dorpsstraat. De belendende beek mondt uit in Kalkenvaart.

6. We volgen de wegel tot in de Kouterstraat. Links zien we enkele gebouwencomplexen die deel uitmaken van de gemeentelijke en parochiale onderwijsinstellingen. Het vroegere klooster en OCMW-gebouw werden vervangen door de nieuwbouw die nu in de steigers staat.

De katholieke en de gemeentelijke scholen werden vanaf het vierde kwart van vorige eeuw in de Kouterstraat opgetrokken rond het inmiddels afgebroken kloostergebouw (midden jaren 1970). Van dat complex met boerderij rest nu nog slechts het onderste deel van de afsluitingsmuur langs de straatkant en de kapel in de Koffiestraat. In het gerestaureerde schoolhuis van de gemeentelijke lagere school, woonde vroeger de hoofdonderwijzer met zijn gezin.

Illustratie 40. Het klooster, met aangebouwde kapel, dat ongeveer een eeuw lang betrokken werd door de Zusters van de H. Vincentius à Paulo van Wachtebeke.

De Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes in de Koffiestraat.

De kapel werd in 1874-1875 gebouwd als publieke bidplaats in de tuin bij het vroegere klooster met financiering door de parochianen van de Kalken. De ruime wegkapel is uitgevoerd in de gebruikelijke

baksteenarchitectuur met neogotische inspiratie. Binnenin valt het bepleisterd tongewelf op door zijn geleding en decoratie. De grote kunstgrot boven het altaar is een uiting van religieuze cementrustiek.

7. We nemen R. en komen in de Koffiestraat. We volgen de straat L. mee.

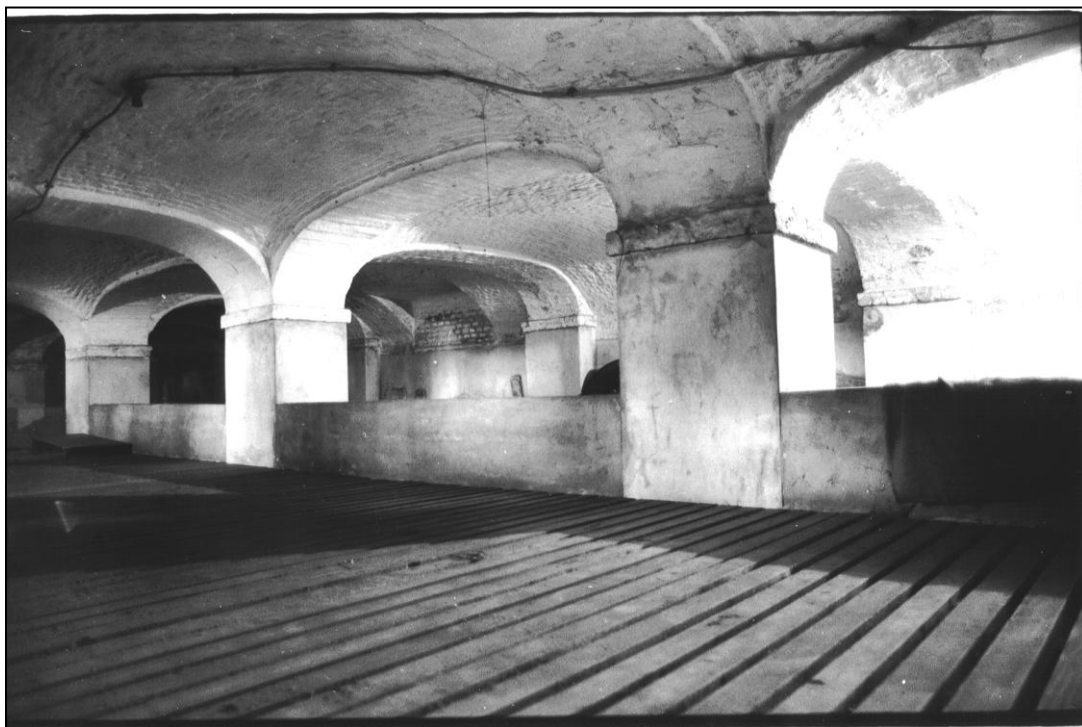
In het midden van de Koffiestraat staat rechts een prachtige villa, gebouwd tijdens Wereldoorlog II door de heer Gustaaf Piens. Vroeger stonden daar de gebouwen van de brouwerij-stokerij Dauwe.

8. Driesprong met Mouterijsstraat: RD.

De Mouterij.

In de Mouterijstraat, een deel van een vroegere kerkwegel, staat de Mouterij. Het omstreeks 1838 opgetrokken gebouw werd als monument geklasseerd en maakte deel uit van de brouwerijgebouwen van de familie Cremers. Tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw werd het vooral of uitsluitend gebruikt voor het mouten van granen, niet alleen voor de eigen brouwerij maar ook voor brouwerijen uit een groot deel van Oost-Vlaanderen.

Na WO II werd de installatie in het gebouw aangepast aan het drogen van granen voor de firma van Gustaaf Piens.

Illustratie 41. Zicht op de keldergewelven van de Mouterij.
Foto Walter De Mulder.

9. Driesprong met Kalkendorp en Vromondstraat: L.

Het neoclassicistische herenhuis en de familie Cremers.

Op de kruising van de Koffiestraat/Kalkendorp bevindt zich het statige herenhuis van een aantal generaties brouwers. Het neoclassicistische herenhuis met een kern uit de achttiende eeuw, werd achtereenvolgens bewoond door de brouwerfamilies De Smet, Dauwe en Cremers. De brouwersfamilie Cremers bezat in de onmiddellijke omgeving heel wat eigendommen.

Eén van die eigendommen was het herenhuis links in het begin van de Vromondstraat. Dat gebouw werd opgetrokken in 1855 en hoorde toen toe aan de burgemeesterfamilie De Weirt. Het werd in 1884 aangekocht en bewoond door een lid van de familie Cremers. De stallen links en rechts van het gebouw werden in 1906 vergroot. In 1955 werd het goed aangekocht door Dr. en Mevrouw De Buck-De Meester. Het gebouw is een beschermd monument.

Het gebouw met de huidige herberg *De Beize* werd eveneens omstreeks 1855 gebouwd.

De woning Vromondstraat 13 maakt sinds begin de twintigste eeuw deel uit van de bezittingen van de brouwerij-firma AMH Cremers.

De brouwactiviteiten van de firma Cremers vielen tijdens WO II stil. Van een heropstart bleek geen sprake meer te zijn.

Tissage Mécanique de Calcken s.a.

Even verder wandelen we voorbij de vroegere gebouwen van de weverij Tissage Mécanique de Calcken s.a., de eerste textielfabriek van Kalken, met een beperkt aantal werknemers, opgericht in 1902. In mei-juni 1997 werd de fabriek overgeplaatst naar de gemeentelijke bedrijvenzone in de Leeweg.

10. Kruispunt Berringstraat en Bosstraatje: R.

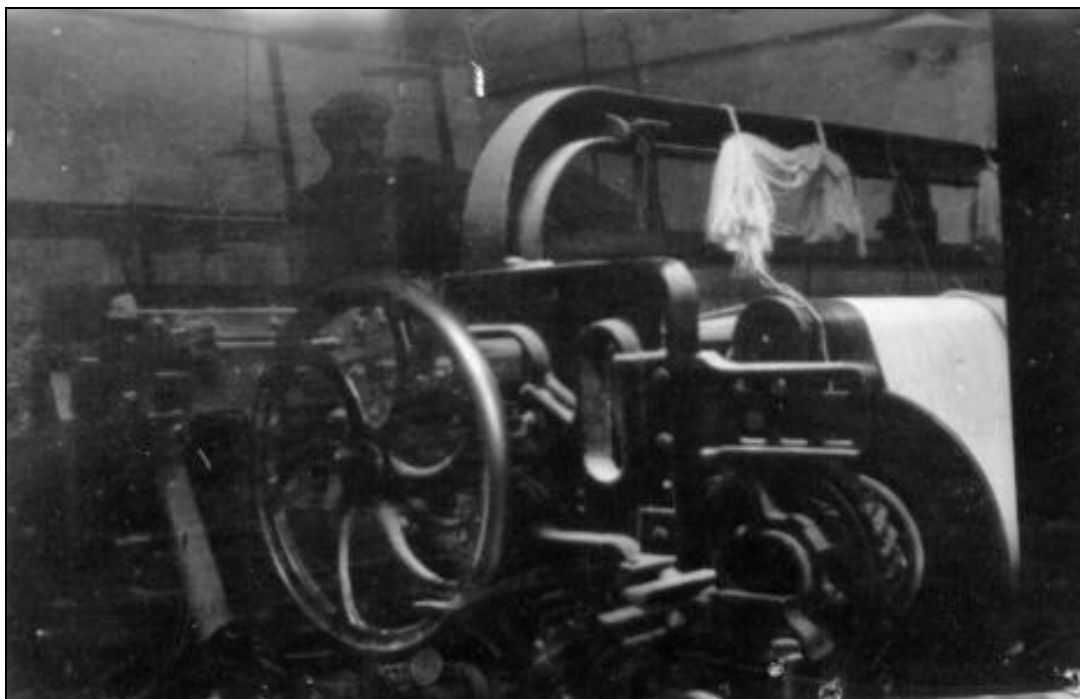
De Berringstraat en de kasseien.

De Berringstraat behoort, samen met de Steenbeekstraat en een deel van de Krimineelstraat, tot de laatste Kalkense straten met kasseibestrating.

11. Driesprong Berringstraat - Boombosstraat : L.

Thuisweverijtjes.

Vooraf in de Boombosstraat waren tijdens het interbellum en tot kort na WO II thuisweverijtjes gevestigd. De thuiswevers hadden een of meerdere weeftoestellen in een weefstalletje staan. Ze weefden voor een vaste opkoper of in onderaanneming van een kleine tot middelgrote textielfabriek.

Illustratie 42. Francies Slabbaert uit de Boombosstraat aan zijn weeftoestel.
Verzameling André Van De Sompel.

12. Driesprong Boombosstraat - Vaarschootstraat: R.

13. Driesprong Vaarschootstraat - Uitbergsestraat: R.

De Uitbergsestraat en de meersvlakte.

U wandelt hier langs één van de oudste Kalkense wegen. Door haar ligging aan de rand van het overstromingsgebied van de Schelde, dat nu de Kalkense Meersen genoemd wordt, maakte de weg deel uit van de verbinding Gent - Aalst. De weg deed dienst als winterdijk, samen met Kalkendorp, de Vaartstraat, de Provinciebaan en de oude weg naar Wetteren, om het centrum van Kalken van overstromingen te vrijwaren. Anderzijds was de Kalkense dorpskern verbonden via de Uitbergsestraat met de dorpskernen van Overmere, Uitbergen en Schellebelle.

Door de kasseiding van de huidige Heirweg en Dendermondsesteenweg in de Hollandse Periode als verbindingsweg tussen Gent en Dendermonde en verder naar Aalst, verloor dat oude Kalkense wegtracé veel aan belang voor wat betreft de intergemeentelijke verbindingen. In hoofdzaak werd het sindsdien gebruikt als toegangsweg tot de landbouwgronden in de meersvlakte.

De toekomst van die meersvlakte zorgt al decennialang voor commotie. Sinds begin de jaren 1970 wordt de meersvlakte niet meer als hét domein bij uitstek van de landbouwers en de omwonenden beschouwd. De protestmars in 1971 van heel wat Kalkenaren tegen de geplande aanleg van stortplaatsen voor huisvuil uit Gentse randgemeenten en de aanleg van betonwegen - met de bedoeling de landbouwers gemakkelijker toegang tot hun gronden te verlenen - vestigden de

aandacht op een gebied dat, zoveel jaar later, zelfs vanop Europees beleidsniveau, vooral als natuurreservaat voorbestemd is.

- 14. Driesprong met geasfalteerd wegje: RD.
- 15. Kruispunt met Bleekweg en Boombosstraat: RD.

Woonuitbreidingsgebied rechtover een negentiende eeuwse herenhuys waaraan korte tyd een melkerij was aangehecht (1928-WO II). Met de inplanting van de nieuwe woonwijk *Boombos* wordt, na de bouw van de andere wijken (de *Koreawijk* in de Nerenweg, de Centrumwijk, de Groene Meersen en het Hofland) verder ruimte gemaakt voor bewoning in de onmiddellijke omgeving van Kalkendorp.

- 16. Driesprong met Kalkendorp: RD.

Het economisch belang van de dorpskom.

Door de kasseiding van de Heirweg en de Dendermondsesteenweg dreigde de Kalkense dorpskom aan belang te verliezen. De gemeentebestuurders hebben er de voorbije twee eeuwen alles aan gedaan om zoveel mogelijk verkeer toch te laten passeren langs de dorpskom: eerste en beste kasseidingen en dan verbindingen met de tram en de lijnbus. De dorpskom was vooral bewoond door de notabelen en diegenen die na een leven hard werken, kwamen rentenieren. De handelaars kregen voor en na de zondagsmis heel wat landbouwers uit de afgelegen wijken over de vloer voor hun wekelijkse inkopen.

De kerk en het dorpsplein.

Het bekendste Kalkense gebouw is de driebeukige Sint-Denijskerk. Tijdens opgravingen werd vastgesteld dat de oudste gedeelten dateren van minstens rond de twaalfde eeuw. Door de eeuwen heen werd de kerk steeds vergroot en verbouwd. De kerk werd tijdens de periode van de Beeldenstorm geplunderd en verwoest in 1566 en 1579.

In 1609 werd de Sint-Annakapel gebouwd, en in 1633 de noordelijke zijbeuk verbreed die in 1635 werd afgesloten met een doopkapel. In 1647 werd het zuidelijk transept vergroot.

Van 1653 tot 1654 herbouwde men de oude Sint-Denijskapel tot zuidelijk zijkoor en verbreedde men de zuidelijke zijbeuk. In de loop van de achttiende eeuw werden aan de noordkant de gotische vensters vervangen door segmentboogvormige ramen. Tenslotte werd in 1862 aan de noordzijde een nieuwe sacristie opgetrokken.

Iedere generatie heeft zowat haar eigen stempel gedrukt op het gebouw. Na meervoudige noodrestauraties binnen en buiten de kerk werden eind 1997 de grondige restauratiewerken aan de buitenzijde van het gebouw beëindigd. Een volgende stap is de restauratie van het interieur.

Het kerkplein werd gevormd na de verhuis van het daarachter liggende kerkhof naar een terrein in de Kouterstraat (1949-1950) en de afbraak van het oude gemeentehuis en de daaraan palende kantschool (periode 1962-1963). De oudste lindeboom werd tijdens de Franse Periode als vrijheidsboom geplant en bevond zich in het hofje van het oude gemeentehuis.

De pastorie.

De oude pastorie werd afgebroken in 1843-1844, waarna huidig gebouw opgetrokken werd. Op de plaats waar nu parkeerplaatsen zijn, bevond zich ooit een deel van de pastorijhof, afgesloten van de straat met een muur en een hekken.

17. Driesprong met Vaartstraat en Nerenweg: meevolgen L.

De herenhuizen op de rand van Kalkendorp.

Die huizen hoorden toe aan de invloedrijkste families: brouwers, dokters, handelaars, de burgemeester, de koster en de gemeentesecretaris.

Het nieuwe gemeentehuis werd in 1962 in gebruik genomen en doet sinds de fusie met Laarne dienst als dienstencentrum. Voor de bouw van het nieuwe gemeentehuis werd een negentiende-eeuws herenhuis afgebroken, dat gelijkenis vertoonde met het gebouw juist naast het gemeentehuis, richting kerk.

Waar nu de bushalte is, stond eveneens een negentiende-eeuws herenhuis, bewoond door dokter van Mele, schoonzoon van burgemeester Adolphe De Weirt (burgemeester van 1860 tot 1872).

Voormalig huis Luyckx met ijskelder en koetshuis, Nerenweg 1.

Dit landhuis uit het begin van de negentiende eeuw manifesteert zich binnen de elitaire woningbouw in een landelijke context als een exceptionele en vroege uiting van neoclassicistisch burgerlijke architectuur met empire stijlcomponenten. Elementen als de zuilenportiek van de centrale deur, de pilasters, de verhoudingen van het middenrisaliet, bogen en lijstwerk zijn bepalend voor gevelordonnantie en –ritmiek en getuigen van een artistiek verfijnd gevelontwerp. Aspecten van het aanvankelijk interieur zijn een uiting van de neoclassicistisch decoratiestijl. Een ijskelder en een aantal oude loofbomen werden als resten van de vroegere tuin in een stijlvol tuinontwerp van 1985 met structurerende buxus aanplantingen op gepaste wijze geïntegreerd. Ook het jongere koetshuis vormt een traditionele aanhorigheid van een landhuis met tuin.

Voormalig kasteel “Ter Weiden”, Vaartstraat 10.

Kasteel gebouwd in 1869-1870 in opdracht van notaris Adolphe Tibbaut, burgemeester van Kalken. Ook zijn nazaten bewoonden het kasteel, hielden er een notariaat en bekleedden het ambt van burgemeester.

Het kasteelpark bewaart zijn typerende aanleg in landschappelijke stijl met grote serpentine vijver. Het bomenbestand dat bepalend is voor de negentiende-eeuwse parkaanleg omvat een aantal solitaire en gegroepeerde bomen die ook dendrologisch waardevol zijn. Als typische aanhorigheid bleef een langgerekt voormalig koetshuis met stallingen van 1870-1873 bewaard in landelijke baksteenbouw.

Sinds decennia is er het home Werner Tibbaut gevestigd.

18. Kruispunt met Kleine Molenstraat: RD.

Hoeve Dauwe en houten windmolen.

Een imposante plataan (mogelijk honderdvijftig jaar oud) staat op de uiterste hoek van de vroegere landbouwuitbating van de familie Dauwe. Tot die eigendom behoorde ook een oorspronkelijke houten olieslagwindmolen. Een deel van de eigendom van deze hoeve en van de andere eigendommen langs de Vaartstraat werden onteigend om nieuwe woongelegenheden te creëren (de wijken Groene Meersen en Hofland).

19. Kruispunt met Groenemeersen: L.

We wandelen een honderdtal meter de vaartdijk op, genieten van het uitzicht en keren op onze stappen terug tot het volgende herkenningspunt: Kalkenvaart.

Kalkenvaart en het vroegere haventje.

In de eerste helft van de zestiende eeuw hebben de Kalkenaren de Steenbeek, die ontspringt ten noorden van Kalken, vanaf de Vaartstraat verbreed en uitgediept tot een voor die tijd bevaarbare waterloop. Een proces over de betaling van een sluis in 1513 voedt de gedachte dat de Kalkenaren reeds iets vroeger een uitweg naar de Schelde zochten.

Meteen kon langs de waterweg die Kalkendorp met de Schelde verbond, handel gedreven worden. Er ontwikkelde zich een haventje met een grote en een kleine aanlegkade. Rond dat haventje kwamen zich handelaars en herbergiers en arbeiders allerhande vestigen.

Het grootste probleem was echter het feit dat de Schelde een getijderivier is, zodat Kalkenvaart bij eb zo goed als leeg liep terwijl sluizen in de vaartdijken vermeden dat de meersen eveneens leegliepen. We veronderstellen dat de boten enkel in en uit Kalkenvaart konden getrokken worden bij opkomend of afnemende getij.

Kalkenvaart was tot in 1958 bevaarbaar. De zwaai kom van het Kalkense haventje werd daarna opgevuld en vormt nu een grote parkeerplaats.

Kalkenvaart vangt water op van 5000 ha hogergelegen gronden.

Illustratie 43. Zicht op het Kalkense haventje, begin twintigste eeuw.

Bemerk de molenwieken van de twee molens uit de omgeving.

Uit deze foto blijkt duidelijk dat Kalkenvaart en de Kille aan verzanding onderhevig waren.

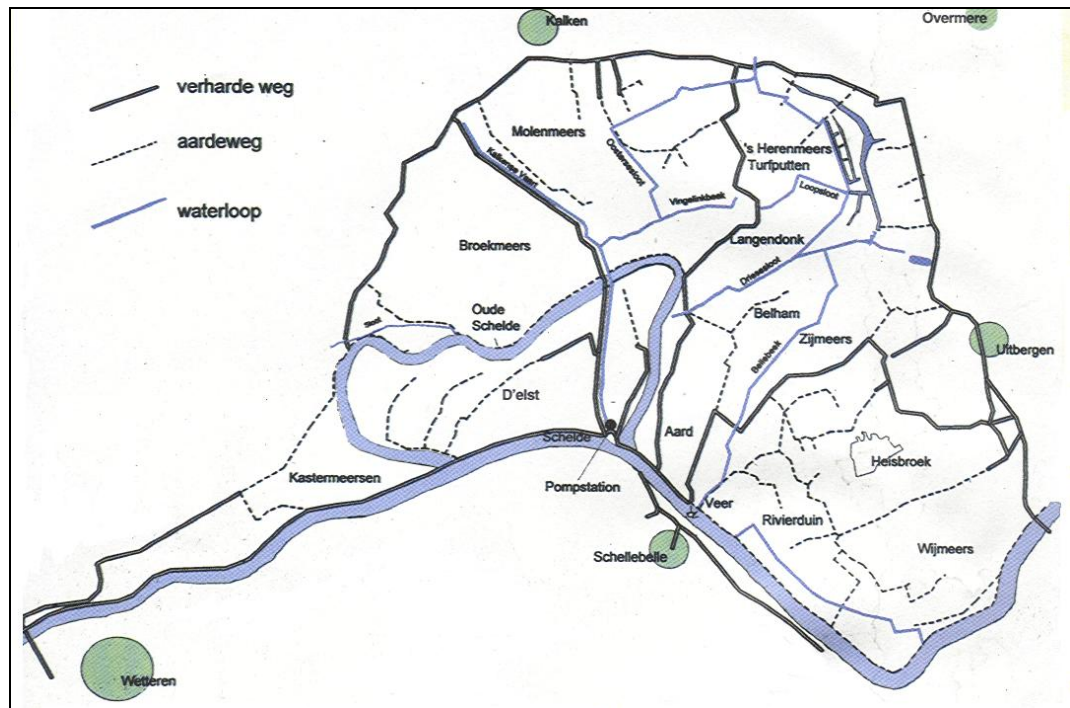
Verzameling Remi Hanselaer.

Het meersengebied op Kalkens grondgebied.

De Schelde die, samen met de Vingelingbeek, tot het einde van de negentiende eeuw de zuidelijke grens van Kalken vormde, speelde een grote rol in de geschiedenis van Kalken. Dat blijkt uit de enorme hoeveelheid gegevens rond werken in de omgeving van de Schelde, in de meersen en aan Kalkenvaart om de vernielingen door de talrijke en bijna jaarlijkse overstromingen te herstellen.

Op Kalkens grondgebied kunnen we de meersen indelen in Broekmeers (rechts van de Vaart) en Molenmeers (links van de Vaart) en Schoormeers (het gebied dat aanleunt tegen Overmeers grondgebied).

De meeste alluviale vlakten zijn enkel geschikt als hooi- en weilanden. De drasserigere gebieden werden met populieren beplant en de echt natte stukken werden niet of weinig gebruikt.

Illustratie 44. Schets van de Scheldemeersen die men genoegzaam Kalkense Meersen noemt.

- 20. Kruispunt met Vaartstraat: RD.
- 21. Driesprong met Groenemeersen: RD.
- 22. Driesprong met Groenemeersen: R.
- 23. Driesprong met Groenemeersen: RD.
- 24. Driesprong met wandelweg: L.
- 25. Kruispunt met Bieststraat en Nerenweg: R.

Textielfabriek Van Ham.

De familie Van Ham kocht omstreeks 1930 op de hoek van de Nerenweg met de Bieststraat een stuk grond om er een dochterbedrijf van het moedertextielbedrijf in Eigenbrakel te vestigen. De fabriek verschaftte werk aan maximaal 120 personen maar sloot omstreeks 1975 de deuren.

- 26. Driesprong met Kleine Molenstraat: RD.

De heerlijke windmolen.

Tussen de Kleine Molenstraat en de Kwernstraat stond op een driehoekig stuk grond de heerlijke korenwindmolen waarvan de oudste archiefbescheiden teruggaan tot het begin van de vijftiende eeuw. De molen werd kort na WO I afgebroken.

Illustratie 45. De heerlijke windmolen van Kalken
in de toenmalige Molenstraat.
Verzameling Remi Hanselaer.

27. Driesprong met Kwernstraat: RD.

28. Driesprong met weg, juist voorbij huis nr. 15: L.

Bloemisterij.

Kalken telde vroeger een aantal bloemisterijen. De woning met waterbak hoorde dan ook tot de bloemisterij van Valere Van Der Meirsch. De vierkante woning op de rand van de Steenbeek wordt in de volksmond *Den Waterbak* genoemd.

De gemeenschapsschool.

In uitvoering van de wetgeving naar aanleiding van de Tweede Schoolstrijd werd in Kalken in 1964 een gemeenschapsschool opgericht. Dat ging echter niet onopgemerkt voorbij. Het katholieke Kalken was nog niet rijp voor het gemeenschapsonderwijs.

29. Driesprong met Centrumwijk: R.

30. We stappen even verder tussen de paaltjes door.

De Centrumwijk was de eerste grootschalige verkaveling in Kalken voor privé-eigenaars, dit in tegenstelling met de “blokken”, een sociaal

huisvestingsproject, die in de jaren 1950 en 1960 opgetrokken waren in de Nerenweg.

De inplanting van de Centrumwijk kreeg heel wat kritiek omwille van de verdwijning van een uniek stukje groen Kalken rond de Mouterij en een weidegebied dat ten dele *Cruysenacker* genoemd werd.

31. Driesprong met J. Van De Veldestraat: L.

32. Driesprong met Mouterijstraat: RD.

33. Driesprong met Centrumwijk: RD.

34. Driesprong met Noordenbos: R.

Aan het einde van de straat zijn we aan het einde van de wandeling gekomen.

Slotgedachte.

De bundeling van een aantal gegevens met betrekking tot Kalken is een aanzet tot het beantwoorden van de vraag waarom we willen behoren tot een bepaalde groep of regio. We staan er telkens verstomd van hoeveel informatie we na een bepaalde tijd uit ons geheugen gefilterd hebben.

Bepaalde informatie is nochtans belangrijk, willen we onze kinderen een beeld geven van onze leefwereld en de manier waarop we alle nieuwigheden een plaats hebben gegeven in ons leven.

Enkele getuigenissen uit het schoolleven tonen aan dat het niet altijd makkelijk en evident is om geïntegreerd te raken of om als volwaardig “lid” in een groep opgenomen te worden.

We hopen dat de feestavond van de vijftigjarigen te Kalken anno 2010 aanzet tot het leggen van nieuwe contacten of tot het terug aanhalen van verloren gegane banden.

UITSMIJTER: Eigenaardig natuurverschijnsel in Kalken.

Wij willen jullie toch niet onthouden dat tijdens een speciale samenkomst van de stuurgroep bij Christine Strobbe op 5 oktober 2010, in verband met het samenstellen van deze brochure, wij een, op zijn zachtst uitgedrukt, toch wel heel eigenaardig verhaal te horen kregen over een nog eigenaardiger natuurverschijnsel.

André was met de fiets tot bij Christine gekomen, omdat hij, volgens zijn Martine, de beweging best wel kon gebruiken. Groot was onze verbazing toen wij André zagen binnenkomen: hij was helemaal de kluts kwijt. Nog groter werd onze verbazing toen wij André hoorden vertellen waarom hij zo van streek was: hij was namelijk ongeveer honderd meter vóór de Apostelhuizen aangevallen door een ... haas.

Jullie lezen het goed ... een haas. Het lijkt ons best om het verhaal van André hier woord voor woord weer te geven, zoals wij het mochten aanhoren, kort na de feiten.

‘Ik was bijna in de Apostelhuizen toen ik plots een soort schreeuw hoorde midden op een wei. Plots zag ik van het midden van diezelfde wei een haas komen aangestormd, recht naar mij. Hij wipte over de gracht, sprong naar mijn fiets en beet zich krijsend vast in de ‘rayon’ van mijn wiel. Vervolgens bleef hij daar kort aanhangen, liet dan los en verdween’. Wij wisten echt niet goed wat wij moesten denken. André kwam recht van huis en zag er zeker niet uit alsof hij wat teveel gedronken zou hebben. Er was al een paar dagen serieus aan de brochure gewerkt, dus zou het eventueel de vermoeidheid kunnen geweest zijn die hem parten gespeeld had. Maar ook die verklaring werd afgewimpeld. Bovendien was hij met geen middels ervan te overtuigen dat normaliter een haas gaat lopen als hij mensen tegenkomt (kijk maar naar het spreekwoord, bang zijn als een haas) en zeker niet in de aanval gaat. Ook onze opmerking dat het pikdonker was en bijgevolg niet echt logisch om van in het midden van een wei een haas te zien aanstormen, werd gecounterd met de opmerking dat hij in het schijnsel van het straatlicht heus wel ver genoeg kon kijken om te zien wat er aan het gebeuren was. Om André wat te helpen bekomen van zijn ‘avontuur’ hebben wij dan naar een aantal

mogelijke redenen gezocht waarom een haas hem in godsnaam zou willen aanvallen.

Wij konden een paar mogelijke redenen bedenken:

- diezelfde haas zou mogelijkervroeger beschoten zijn geweest door een jager op een fiets en zou bij het zien van André op zijn fiets, vol wraakgevoelens op hem zijn afgestormd omdat hij in hem de mogelijke dader van de schietpartij zag.
- misschien was de haas aan het oefenen omdat hij door één of andere vereniging was ingehuurd om tijdens één van de komende halloweentochten de deelnemers de stuipen op het lijf te jagen

Alle gekheid op een stokje, we laten André het voordeel van de twijfel. Wij willen hier dan ook naast de term ‘gepoept van nen hoize’ ook de term ‘geattakeerd van nen hoize’ in het leven roepen.

Mochten er onder jullie zijn die in de buurt van de Apostelhuizen ooit ‘geattakeerd zijn van nen hoize’, gelieve dan zeker contact met ons op te nemen. Het zal ook voor André een hele opluchting zijn, te vernemen dat er nog mensen zijn die dit vreemde

verschijnsel hebben waargenomen. Wij zullen desgevallend, naar analogie met ‘de wolf van het Waasland’, fier kunnen spreken van ‘de haas van Kalken’.

Bronnen.

Herkomst fotomateriaal:

Els Schepens, Nadine Rogiers, Christine Strobbe, André Van De Sompel, Eric Rogiers, Daniel Poelman, Frank Delmaire-Noterman, Philippe Schepens, Alain Degeest, Alfred Clerick en Annie De Wilde, Marianne Mertens, Miriam Clerick, Remi Hanselaer en Freddy Van Malderen.

Onuitgegeven bronnen.

Kalken, Petrus De Wilde, verzameling bidprentjes.

Gesprekken met Paul De Landtsheer, Monique Van Bogaert, Palmyre Janssens, Maria Baes, Rita De Gelder, Palmyre en Rachel Janssens en Monique Van Bogaert.

Literatuur.

- BOGAERT E., VAN DE SOMPEL A., *Kalken, van de Franse Revolutie tot de gemeentefusie met Laarne. Bijdragen tot het historisch onderzoek*, Kalken, 1997.
- DUQUET F., *Zo was Kalken*, Schellebelle, 1982.
- <http://www.meteo.be/meteo/view/nl/1105491-1951-1960.html>.
- <http://sintpietersfeestkalkenbe.eu/geschiedenis>.
- VAN DE SOMPEL A., *Het Sint-Pietersfeest op de wijk De Kruisen. Van verguisd feest naar een feest voor iedereen*, Kalken, 1999.
- VAN DE SOMPEL A., *De Kalkense Reuzen Stien en Lies vijftig jaar (1960-2010)*, in *Vruchten van het platteland*, 24, Laarne, 2010.

Sponsors.

SLAGERIJ - TRAITEUR

*Johan &
Martine*

**SLAGERIJ -
TRAITEUR Johan &
Martine**

**Beervelde-Dorp 87
9080 BEERVELDE
Tel: (09) 355 56 86**

**De Craecker-
Vlaeminck N.V.**

Bouw & Immo Laarne

Vishandel *Traiteur*
't Kapiteintje

**Provinciebaan 98
9270 Kalken (Laarne)
Tel: +32 (0)9 367 84 74
Fax: +32 (0)9 367 99 27**

De Winter Natuurdarmen NV
Voshol 1 - Industriepark E17-2
BE-9160 LOKEREN
e-mail: info@dewinter-nv.com

Angelo Leon ^{bvba}

chape - schuimbeton

Veldmeers 7 9270 Laarne

Tel: 09 366 30 91 • Fax: 09 366 22 31

angeloleon@angeloleon.be • www.angeloleon.be

VERZEKERINGSMAKELAAR AXA BANK

BOGAERT-DANEELS BVBA

Schriekstraat 1

9270 Kalken

Tel. 09 367 77 87

Fax 09 367 88 48

e-mail : info@bogaert-daneels.be

Bouwprojecten De Coninck – Cornille

Kruisenstraat 14 bus 202

9270 KALKEN

Gsm: 0475 38 24 64 fax 09 367 42 76

MARC KRICK

alle dakwerken
nieuwbouw
verbouwingen

BRUGSTRAAT 47 • 9270 KALKEN

Tel. 09 367 86 30 • Fax 09 367 93 08

VAN ACKER-VAN DER SYPE

KRUISENSTRAAT 42 - 9270 KALKEN. Tel./Fax 09 367 54 52

De Landtsheer BVBA Transport

Vromondstraat 22 Kalken (Laarne)

tel 09 367 76 76 fax 09 367 87 19

email : transde.landts@skynet.be

TRANSPORT **BEYL** bvba
& kinderen

Provinciebaan 34 - 9270 LAARNE
Tel (09) 369 27 64 - Fax (09) 366 25 05

